

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1255
komudagur 8.3.2004

Akureyrarbær
Bæjarstjóri

Alþingi
Sigrún Brynja Einarsdóttir
Þórshamri v/Templarasund
150 REYKJAVÍK

Akureyri, 4. mars 2004

Efni: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008

Náttúruverndarnefnd hefur á fundi sínum 19. febrúar 2004 gert eftirfarandi bókun:

"Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008

2004020023 / 11-740

Lagt fram bréf frá Alþingi dags. 5. febrúar 2004 þar sem óskað er umsagnar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Náttúruverndarnefnd bendir á að í umsögn sinni dags. 13. júní 2003 til Umhverfisstofnunar um drög að náttúruverndaráætlun færði hún rök fyrir því að Glerárgil og óshólmur Eyjafjaðrar ættu heima í áætluninni. Að öðru leyti gerir nefndin ekki athugasemd við þingsályktunartillöguna."

Þetta tilkynnist hér með.

f. h. bæjarstjóra

Sólveig Gunnarsdóttir

Alþingi
Erindi nr. P 130/1037
komudagur 23.2.2004

Egilsstöðum, 19. febrúar 2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 -10
150 Reykjavík

Efni: Umsögn Austurlandsskóga um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

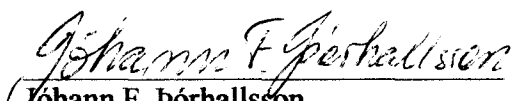
Austurlandsskógum barst framangreind þingsályktunartillaga til umsagnar 7. febrúar sl. Ber að fagna því að unnin verði heildstæð náttúruverndaráætlun en jafnframt rétt að benda á mikilvægi þess að sú vinna sé unnin heima í héruðum.

Við yfirlestur á þessari tillögu til þingsályktunar má sjá að það hefur verið leitað til sveitarfélaga og einstaklinga heima í héruðum í meira mæli en oft áður og er það vel. Austurlandsskógar vilja leggja á það áherslu að við frekari vinnu við náttúruvermdaáætlunina verði Náttúrustofunum, sem eru í hverjum landshluta, falin með formlegum hætti vinna og umsjá þeirra svæða sem falla innan þeirra landshluta. Þannig mun fagleg og staðbundin þekking nýtast best. Einnig er mikilvægt að stjórnvöld tryggi það fjármagn sem til þarf til að náttúruverndaráætlunin standi undir þeim væntingum sem til hennar eru gerðar.

Eitt svæði í þingsályktunni er innan starfssvæðis Austurlandsskóga en það er Njarðvík-Loðmundarfjörður (Borgarfjarðarhreppur).

Í því sambandi vilja Austurlandsskógar vara við að það verði settar mjög hamlandi reglur varðandi möguleika bænda/landeiganda til að ráðstafa og nýta land sitt í framtíðinni.

Virðingarfyllst,
f.h. Austurlandsskóga.

Jóhann F. Þórhallsson

Skrifstofa Ásahrepps *Alþingi*
Erindi nr. Þ 130/1305
Laugalandi, 851 Hella *komudagur 10.3.2004*
Sími:487-6501 • Fax:487-6504 • Netfang:asahreppur@asahreppur.is • Kt. 430169-0339

Umhverfisnefnd Alþingis
Sigrún Brynja Einarsdóttir
Alþingi
150 Reykjavík

Laugalandi 03.mars 2004

Efni: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008

Á fundi Hreppsnefndar Ásahrepps þann 17.febrúar 2004 var fjallað um þessa tillögu og málið afgreitt án athugasemda.

Jónas Jónsson
Oddviti.

Umhverfisnefnd Alþingis
Frú Sigrún B. Einarsdóttir, nefndarritari
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1254
komudagur 8.3.2004

þk/kj

Bessastaðahreppi, 05.03.2004.

Efni: **Bréf, dags. 05.02.2004, frá umhverfisnefnd Alþingis, varðandi tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.**

Á fundi hreppsráðs Bessastaðahrepps 4. mars 2004 var lagt fram bréf frá umhverfisnefnd Alþingis varðandi tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Svohljóðandi samþykkt var gerð:

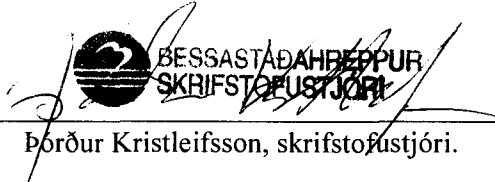
“Hreppsráð fagnar því að svæðið Álftanes-Skerjafjörður skuli vera meðal 14 svæða sem tekin verða til skoðunar á næstu fimm árum skv. þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Hreppsráð samþykkir að leggja til að fjara og grunnsævi við Álftanes svo og tjarnir á Álftanesi verði vernduð í náttúruverndaráætlun. Hreppsráð setur þó fyrirvara við að stór svæði, eins og Hlíðsnes, Breiðabólstaðaeypri og Bessastaðanes falli í heild sinni innan verndarsvæðis, fyrr en að lokinni skoðun skipulagsnefndar við endurskoðun aðalskipulags sveitarfélagsins, þar sem þessi svæði og önnur eru til athugunar.

Hreppsráð lýsir yfir vilja sínum til að fara í viðræður við umhverfissráðuneyti um framgang náttúruverndaráætlunarinnar.”

Þetta tilkynnist hér með.

Virðingarfyllt

BESSASTAÐAHREPPUR
SKRIFSTOFUSTJÓRI
Þórður Kristleifsson, skrifstofustjóri.

Alþingi
Erindi nr. P 130/1096
komudagur 24.2.2004

Umhverfisnefnd Alþingis

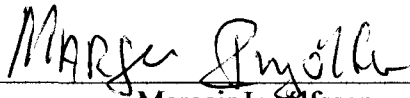
Aratungu 18/2 2004

Efni: Athugasemdir við náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Byggðaráð Bláskógabyggðar vill ítreka athugasemdir þær sem fram komu í bréfi oddvita Bláskógabyggðar til Umhverfisstofnunar sem dagsett var 9 júní 2003. Í því bréfi er komið inn á friðlýsingu Geysis og Geysissvæðisins en þar segir m.a.

„Sérstaklega viljum við nefna hugmyndir ykkar um friðun Geysissvæðisins, þar sem farið er langt út fyrir þau friðunarmörk sem hingað til hafa verið nefnd af sérfræðingum Orkustofnunar”

Að öðru leyti vísast í umrætt bréf sem er hér meðfylgjandi.

Margeir Ingólfsson
Form. Byggðaráðs Bláskógabyggðar

BLÁSKÓGABYGGÐ

ARATUNGU – 801 Selfoss - KT. 510602-4120
SIMI 4868808 – FAX 4868709

Bláskógabyggð 9. júní 2003.

Umhverfisstofnun

Bt. Árna Bragasonar forstöðumanns náttúruverndar og útivistarsviðs.

Efni: Náttúruverndaráætlun 2003 – 2008.

Bláskógabyggð hefur borist drög að náttúruverndaráætlun 2003 – 2008 frá UST með ósk um svar fyrir 10. júní 2003.

Drögin eru að mörgu leiti áhugaverð og metnaðarfull samantekt og verður hér á eftir reynt að svara sem kostur er þrátt fyrir stuttan fyrirvara.

Í júní 2002 sameinuðust sveitarfélögin Þingvallahreppur, Laugardalshreppur og Biskupstungnahreppur og mynda nú Bláskógabyggð.

Laugardalshreppur og Biskupstungnahreppur höfðu áður sameinast um skipulagsarkitektka til að vinna aðalskipulag fyrir sveitarfélögin.

Mjög metnaðarfull vinna var innt af hendi og leitað liðsinnis margra aðila, sem höfðu sérþekkingu á málum.

Skipulagsfræðingar, íbúar og sveitarstjórnir voru mjög meðvituð um þau náttúruauðæfi sem svæðið í heild býr yfir, á okkar svæði eru margar af þekktustu náttúruperlum þjóðarinnar.

Skipulag bæði Biskupstungna og Laugardalshrepps var staðfest af Umhverfisráðherra 22. nóvember 2001. Áður hafði það farið lögformlega leið og fengið umsögn allra hlutaðeigandi aðila, jafnvel með hrósi um gott framtak í friðun bæði í byggð og á hálendi.

Í ljósi þessa vekja hugmyndir ykkar um enn frekari friðun svo stuttu seinna mikla undrun okkar.

Sveitarstjórn fer fram á að tillögur ykkar verði aðlagðar að skipulagi þess svæðis innan Bláskógabyggðar sem aðalskipulagið nær yfir.

Sérstaklega viljum við nefna hugmyndir ykkar um friðun Geysissvæðisins, þar sem farið er langt út fyrir þau friðunarmörk sem hingað til hafa verið nefnd af sérfræðingum Orkustofnunar.

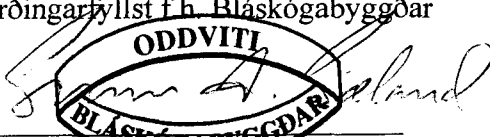
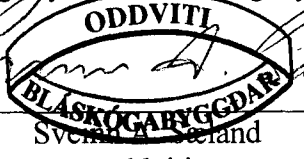
Nú er verið að vinna aðalskipulag af Þingvallahluta Bláskógabyggðar, sem sömu skipulagsarkitektar vinna að.

Samhliða þeirri vinnu lýsum við okkur reiðubúin til viðræðna um friðunarhugmyndir innan þess svæðis.

Það er þó ljóst að hugmyndir ykkar um stækkun þjóðgarðsins á Þingvöllum ná langt út fyrir áhrifasvæði Þingvallavatns hvað varðar vatnsvernd.

Að öðru leiti fögnum við vilja stjórnvalda til að huga vel að náttúruauðlindum og gildi þeirra fyrir komandi kynslóðir.

Virðingarfyllst f.h. Bláskógabyggðar

Sveinn A. Sveinsson
oddviti

Þskj. 716 - 477. mál.

Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 - 2008

Umsögn hreppsnefndar Borgarfjarðarhrepps kemur fram í eftirfarandi bókunum:

Útskrift úr fundargerð 16. febrúar 2004:

4. Náttúruverndaráætlun 2004 - 2008:

Þingsályktunartillagan er nú send til umsagnar frá umhverfisnefnd Alþingis.

Hreppsnefndin vísar til samþykktar sinnar frá 18. nóv. sl. þegar drög að áætluninni voru til umsagnar. Í aðalskipulagi Borgarfjarðarhrepps, sem áætlað er að taki gildi fyrir árslok, verður stefnt að frekari friðlýsingum á Víkum og Loðmundarfirði.

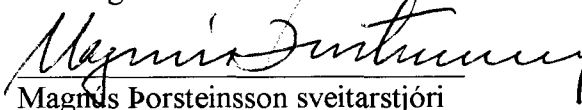
Útskrift úr fundargerð 17. nóvember 2003:

6. Skipulag/Náttúruverndaráætlun:

- *Hreppsnefndin fellst fyrir sitt leyti á tillögu í drögum að Náttúruverndaráætlun 2004 - 2008 um friðlýsingu sjaldgæfra plöntutegunda í Borgarfjarðarhreppi. Nefndin telur þetta raunhæft fyrsta skref í átt að hugsanlegum frekari friðlýsingum í sveitarfélaginu.*
- *Stefnt er að því að hefja fornleifaskráningu í hreppnum í tengslum við vinnu að aðalskipulagi Borgarfjarðarhrepps 2004 - 2016. Í framhaldi af fornleifaskráningunni verði leitað samstarfs við landeigendur í Víkum og Loðmundarfirði um friðlýsingu yngri búsetuminja á svæðinu.*
- *Í aðalskipulaginu verði Víkur og Loðmundarfjörður skilgreind sem útivistarsvæði með göngu- og jeppaleiðum.*
(Þá voru ræddar hugmyndir sveitarstjóra um friðlýsingu Loðmundarfjarðar hvað varðar lausagöngu búfjár.)

Útskriftir staðfestar

Borgarfirði 17. febrúar 2004

Magnús Þorsteinsson sveitarstjóri

Umhverfisstofnun
Alþingi
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 25. febrúar 2004

Efni: Þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004-2008

Tilv: 2004020003

Visað er í bréf umhverfisstofndar Alþingis dags. 5. febrúar sl. þar sem leitað er umsagnar um ofangreinda tillögu til þingsályktunar, og vilja samtökin koma eftirfarandi á framfæri við nefndina.

Þegar um jafn stórfelld áform er að ræða eins og fram kemur í tillögunni, ásamt því að slíkum aðgerðum er ætlað viðtækt hlutverk við náttúruvernd, þá verður að vera ljóst, að um raunverulega þörf sé að ræða, en ekki hömlur sem fyrst og fremst takmarka eðlileg landnot en varða litlu raunverulega verndun.

Í þingsályktuninni segir m.a. að Náttúrufræðistofnun Íslands hafi gert tillögu um “friðlýsingu 77 svæða, sem ætti að tryggja verndun þeirra tegunda fugla og plantna sem helst eru verndar þurfi á landinu, verndun helstu flokka jarðminja, mikilvægustu birkiskóga landsins og mikilvægra vatnasvæða.”

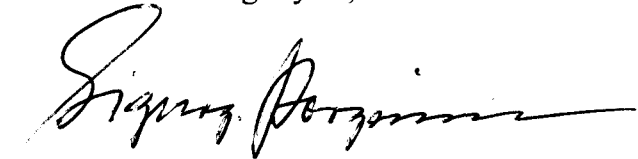
Í tillögunni um friðlýsingu kemur ekki fram með ótvíræðum hætti, að þau atriði sem tilgreind eru í upptalningu NÍ séu í einhverri yfirvofandi hættu á tilgreindum svæðum. Er friðlýsing svæðanna raunverulega nauðsynleg? Er ekki nær að grípa til sértækra aðgerða, þegar og þar sem hættu er á ferðum? Er almenn vöktun ekki nægjanlega skilvirk? Sýna þarf fram á raunverulega þörf fyrir ofangreindri friðlýsingu á hverju svæði fyrir sig áður en til slíkra aðgerða kemur.

Þegar til stendur að friðlýsa svo stór og samfelld landssvæði, er það undirstöðuatriði að óskir heimamanna á hverju svæði komi fram, þ.e.a.s. íbúanna sjálfra. Við friðlýsingu má það heldur ekki gerast, að um leið séu friðlýst uppeldissvæði fyrir varg, þ.e. vargfugl, ref og mink, sem raska lífríkinu og spilla hlunnindanyttjum. Þá mega friðunaraðgerðir ekki leiða til takmörkunar á hefðbundnum beitarréttinum á svæðum þar sem gróðurfar er alls ekki í hættu. Það gengur heldur ekki, að hægt sé að takmarka eignarrétt manna undir því yfirvarpi að rannsaka þurfi eða taka skuli sérstaklega út jafnvel smávægilegar framkvæmdir innan svæðanna, en slíkt býður friðlýsingin upp á. Oft er erfitt að sjá fyrir hvernig landnotkun muni breytast; því er almenn vöktun og skipulag vænlegri kostur heldur en viðtækur rammi friðlýsingar.

Það er lágmarkskrafa að fyrir liggi samþykki allra sem málið varðar, áður en til friðlýsingar á samfelldum og stórum svæðum kemur, ekki einungis sveitarstjórna eða forsvarsmanna viðkomandi byggðarlaga. Reynslan sýnir, að þrátt fyrir ákvæði um að eðlileg atvinnustarfsemi eigi að geta farið fram innan ákveðinna marka á friðlýstum svæðum, er reyndin oft önnur. Því eru landeigendur almennt mjög á verði gagnvart friðlýsingu, þar sem ekki hefur komið fram, að náttúrufyrirbæri séu í hættu.

Bændasamtökin leggja ríka áherslu á náið samráð við landeigendur og aðra hagsmunaaðila. Samtökin hafna því alls ekki, að friðlýsing afmarkaðra svæða geti verið nauðsynleg, en draga í efa réttmæti þess að samþykkja jafn víðtæka ályktun um friðlýsingu og þingsályktunartillagan gerir ráð fyrir.

Virðingarfyllst,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sigurgeir Þorgeirsson', with a long horizontal flourish extending to the right.

Sigurgeir Þorgeirsson

EYJAFJARÐARSVEIT

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1014
komudagur 20.2.2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10

18. feb. 2004

150 REYKJAVÍK

Tilv.: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 – 2008, 477. mál.

Sveitarstjórn Eyjafjarðarsveitar hefur fengið tilvitnaða þingsályktunartillögu senda til umsagnar. Á fundi sveitarstjórnar 17. feb. 2004 var samþykkt að gera ekki athugasemdir við tillöguna.

F. h. sveitarstjórnar
Bjarni Kristjánsson

Umhverfisnefnd Alþingis.
Frú Sigríður Anna Þórðardóttir, formaður,
Alþingi við Austurvöll,
101 Reykjavík.

Reykjavík, 3. mars 2004.

Efni: Náttúruverndaráætlun 2003-2008, drög í maí 2003 frá Umhverfisstofnun.

Undirritaður lögmaður, f.h. eigenda lögbýlisins og jarðarinnar Selskarðs í Garðabæ, óska hér með eftir að gera athugasemdir við tillögur um verndun sem getið er um í skýrslunni “Náttúruverndaráætlun 2003-2008, drög í maí 2003 frá Umhverfisstofnun” um verndun Álftanes-Skerjafjörður. Í því sambandi er einnig vísað til fundar míns og umbjóðenda minna með forstjórum Umhverfisstofnunar og Náttúrufræðistofnunar hinn 4. júlí 2003, sem og bréfs míns til Umhverfisstofnunar, dags. 10. júlí 2003.

Á tilvitnuðum fundi fundi kom skýrt fram að önnur áform en verndun væru um nýtingu Selskarðs á Álftanesi. Allar tillögur um verndun rækjust því að verulegu leyti á nýtingaráform eigenda og umráðamanna eignarinnar. Var óskað eftir því að tillögum um verndun yrði breytt. Eigendur og umráðamenn hafa skipulagt eign sína og munu á næstu dögum óska eftir viðræðum við bæjaryfirvöld í Garðabæ um deiliskipulag á eigninni, sbr. 23. og 24. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997. Rétt er að taka fram að umbjóðendur mínir þinglýstu hinn 1. apríl 2003 skipulagi á eignina.

Umbjóðendur mínir hafa tjáð mér að tillögur um verndun í fjöru Lambhúsatjarnar komi alls ekki til greina eins og verndunartillögur sem birtast á uppdrætti fyrrgreindra stofnana um verndunartillögur sýna. Eigendur eru hins vegar reiðubúnir til að ræða hugsanlega tillögu um verndun í fjöru Skógtjarnar og á efra landi Garðakirkju við Búrfell og Búrfellsgjá.

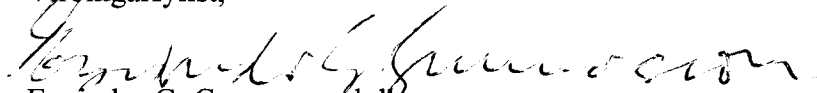
Á sínum tíma fór ég þess á leit við Umhverfisstofnun fyrir hönd umbjóðenda minna að tillögu um verndun á jörðinni Selskarði yrði breytt þannig að lína sem sýnir u.þ.b. hæstu mörk sjávar í fjöru Lambhúsatjarnar og um leið verndunarlínu Umhverfisstofnunar yrði færð út að miðlínu milli Selskarðs og Bessastaða. Þessari beiðni umbjóðenda minna var aldrei hafnað formlega. Þar af leiðandi stóðu þeir í þeirri trú að breyting þessi á skýrslunni hefði verið samþykkt.

Á fundi í Bessastaðahreppi 24. febrúar 2004 um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008 á svæðinu Álftanes-Skerjafjörður kom í ljós að verndunartillaga var enn óbreytt á Selskarði við Lambhúsatjörn. Fram kom hjá umhverfisráðherra að ekkert yrði gert viðvíkjandi náttúruverndaráætlun nema í samráði við landeigendur. Að sögn umbjóðanda minna var ekki annað að skilja á ráðherra en að samþykktu landeigendur ekki verndun yrði ekki úr náttúrvernd á viðkomandi svæði.

Að mati umbjóðenda minna er nauðsynlegt að koma þessum upplýsingum formlega á framfæri við Alþingi. Áður en mál þetta verður lagt fram sem þingsályktunartillaga er þess krafist að fyrrgreind lína í fjöru Lambhúsatjarnar verði færð til, í skjölum sem

fylgja þingsályktunartillögu, í samræmi við hugmyndir þinglýstra eigenda, einnig í samræmi við yfirlýsingar umhverfisráðherra um vilja eða samþykki landeigenda. Óska umbjóðendur mínir sérstaklega eftir fundi með umhverfisnefnd Alþingis, þar sem hægt væri að upplýsa betur um staðreyndir mála og stjórnarskrárvarinn eignarrétt umbjóðenda minna. Sé óskað frekari upplýsinga eða gagna verða þær fúslega veittar.

Viðfangarfullst,

Eyvindur G. Gunnarsson hdl.

Meðfylgjandi:

1. Þinglýst skipulag af eigninni Selskarði á Álftanesi.
2. Skýrsla Birgis Jónssonar og dr. Sigurðar Erlingssonar, dags. 2. janúar 2002, ásamt tveimur fylgiskjölum.
3. Bréf, dags. 10. júlí 2003, frá lögmanni eigenda Selskarðs til Umhverfisstofnunar.

Alþingi
Erindi nr. P 130/1038
komudagur 23. 2. 2004

EYÞING – Samband sveitarfélaga í Eyjafirði og Þingeyjarsýslum –
Strandgötu 29; 600 Akureyri; Sími 461-2733; kt. 561192-2199; Netfang eything@est.is

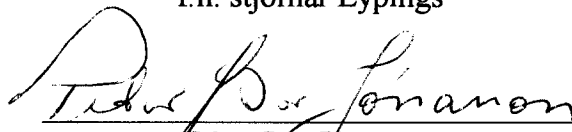
Akureyri 20. febrúar 2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Stjórn Eyþings hefur fengið til umsagnar frá umhverfisnefnd Alþingis tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 – 2008, 477. mál. Stjórnin samþykkti eftirfarandi umsögn:

Stjórnin hefur kynnt sér sjónarmið þeirra sveitarstjórna á svæðinu sem málið varðar, þ.e. Grýtubakkahrepps, Þingeyjarsveitar, Kelduneshrepps og Öxarfjarðarhrepps. Stjórnin leggur áherslu á að náð samráð verði haft við sveitarstjórnir og landeigendur í viðkomandi sveitarfélögum sem málið varðar, s.s. um nánari afmörkun svæða og útfærslu friðlýsingar. Stjórnin vill sérstaklega vekja athygli á mikilvægu jarðhitasvæði sem er innan þess svæðis sem lagt er til að friðlýst verði í Öxarfirði. Þá telur stjórnin mikilvægt að jafnhliða hugsanlegri stækkun þjóðgarðsins í Jökulsárgljúfrum verði honum tryggðir auknir fjármunir þannig að starfsemi hans nýtist til atvinnuuppbyggingar á svæðinu.

f.h. stjórnar Eyþings

Pétur Þór Jónasson
framkv. stjóri

Alþingi
Erindi nr. P 130/1081
komudagur 24.2.2004

Umhverfisnefnd Alþingis
B.t. Sigrún Brynja Einarsdóttir
Alþingi, 150, Reykjavík.

Reykjanesbæ 23. febrúar 2004

Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Undirritaður vill f.h. Ferðamálasamtaka Suðurnesja þakka fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um þessa þingsályktunartillögu.

Fjallað verður einungis um þann hluta þingsályktunarinnar sem snýr að Reykjanesi þ.e. starfssvæði Ferðamálasamtaka Suðurnesja.

Tillagan gerir ráð fyrir því að friðlýsa allt ysta SV-svæði Reykjanessins alls um 113 km² sem **náttúruvætti**. Íslensk orðabók frá 1988 skilgreinir orðið náttúruvætti á eftirfarandi hátt: „**Friðlýstur staður (t.d. gígur, hver, foss) eða annað í náttúrunni sem nýtur sérstakrar náttúruverndar og ekki má hrófla við eða breyta.**”

Ferðamálasamtök Suðurnesja fagna allri viðleitni til náttúruverndar og telja rétta stefnu að vinna á langtímamaplani á þessu sviði eins og þingsályktunartillagan gerir ráð fyrir. Til að náttúruverndaráætlun eins og sú sem hér er til skoðunar öðlist trúverðugleika þarf hún þó ekki aðeins að vera í sátt við ströngustu túlkanir náttúruverndar heldur þarf einnig að taka inn í þá mynd þá uppbyggingu sem nauðsynleg er á þeim svæðum sem náttúruverndin nær yfir beint og óbeint.

Það er kunnara en frá þurfi að segja að Suðurnesjamenn hafa um mörg ár byggt upp ferðaþjónustu og atvinnuvegi í fullri sátt við umhverfi sitt og þannig náð að samnýta náttúruleg gæði og náttúruvernd með mjög árangursríkum hætti. Í því sambandi má nefna Bláa-Lónið, virkjunina í Svartsengi og fleira. Það langtímamarkmið er enn efst í huga Suðurnesjamanna við náttúruvernd að tengja saman nýtingu og verndun eins og kostur er án þess að skaða umhverfið.

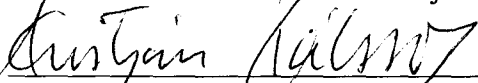
Það svæði sem þessi þingsályktun nær til er stærsti hluti háhitasvæðisins á utanverðu Reykjanesi sem jafnframt er eitt helsta orkuöflunarsvæði Hitaveitu Suðurnesja hf. Það eru einnig mikil áform uppi af hálfu Suðurnesjamanna að nýta sér ægífegurð þessa svæðis til að efla ferðaþjónustuna á Suðurnesjum. Ef þær áætlanir nefndasvidganga eftir sem þessi þingsályktun gerir ráð fyrir þá er nokkuð ljóst að allar hugmyndir um einhverjar framkvæmdir á þessu svæði eru háðar samþykki Umhverfisstofnunar. Það er ekki ásættanlegt af hálfu Ferðamálasamtaka Suðurnesja að setja allar hugmyndir um uppbyggingu á Suðurnesjum í slík bönd hafta og kerfishugsunar sem þessari skipan mála munu fylgja. Að mati Ferðamálasamtakanna er betri lausn að friða einstök svæði og má þar nefna Hafnarbergið, Sandvíkina, einstaka hraunmyndanir og hverir frá náttúrunnar hendi eins og Gunnhver og fl.

Ferðamálasamtökin leggja það til að gerðar verði grundvallarbreytingar á þingsályktunartillögunni í fullu samráði við þá aðila sem hér starfa eins og sveitarfélögin, Hitaveitu Suðurnesja hf., Ferðamálasamtök Suðurnesja og önnur hagsmunasamtök.

Með samstarfi við Suðurnesjamenn um þetta mikilvæga mál fær náttúruverndaráætlunin þann trúverðugleika sem hún verður að hafa til að teljast plagg sem nýtist landi og þjóð inni framtíðina.

Með kærri kveðju,

F.h. Ferðamálasamtaka Suðurnesja.

Kristján Pálsson formaður, Kjarfósa 3, 260 Reykjanesbæ.

Alþingi**Erindi nr. P 130/1214**

Hnjóti 1.mars 2004

Nefndarsvið Alþingis
Umhverfisnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

komudagur 3.3.2004**Efni: Umsögn um þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004-2008**

Fyrir mistök þá barst erindi umhverfisnefndar ekki rétta boðleið til samtakanna og er því óskað að umhverfisnefnd taki tillit þess hversu seint erindið berst.

Ferðamálasamtök Vestfjarða fagna áformum um friðlýsingu Látrabjargs-Rauðasands og vona að sátt náist þar um. Friðlýsing sem sátt er um getur orðið fyrsta skrefið í að gera svæðið sem um ræðir að þjóðgarði í þeim tilgangi að vernda náttúruna og styrkja byggðina.

Samtökin vilja hins vegar vekja athygli á því að þetta svæði er mikilvæg byggð manna með fjölbreyttri starfsemi. Þar býr dugandi fólk með margvísleg áform um áframhald búsetu sinnar og framtíðar möguleika. Einnig er á svæðinu vaxandi sumarbyggð fólks sem hefur sterkar rætur og taugar til svæðisins og er mjög áfram um hag þess. Allar áætlanir sem torvelða fólki áframhaldandi búsetu og uppbyggingu á svæðinu eru af hinu slæma, en vönduð náttúruverndaráætlun sem miðar að hámarksþróun á möguleikum fólks til búsetu á sjálfbærar hátt eru af hinu góða og geta orðið, ef vel tekst til, mjög til framdráttar byggðinni.

Ferðamálasamtökin vilja vekja athygli á þessari fjölbreyttu landnotkun manna á svæðinu og möguleikum á eflingu byggðar. Í tillögu að þingsályktun, þingskjali 716, kemur þessi fjölbreytni alls ekki nægjanlega skýrt fram, þar segir eingöngu að „Landbúnaður er minni en áður og byggð dreifðari. Rekin hefur verið ferðaþjónusta í Breiðvík yfir sumartímann en svæðið er vinsæll viðkomustaður ferðamanna sérstaklega vegna þess hversu aðgengilegt bjargið er. Nokkur eggjataka hefur verið stunduð í bjarginu og fiskveiðar með ströndinni“.

Ef ekki kemur annað til getur þessi umsögn um landnýtingu verið villandi, því er nauðsynlegt að vekja athygli á fjölbreytni og grósku innan svæðisins í atvinnu- og búsetumálum. Má þar t.d. benda á að á Rauðasandi er unnið að byggingu gripahúss og bændur hafa gert árangursríkar tilraunir með kornrækt á Sandinum. Jafnframt er þar vaxandi sumarbyggð, auk þess sem Rauðisandur er mikilvægur ferðamannastaður sem kallar á úrbætur til að taka við vaxandi ferðamannastraumi.

Fyrir utan ferðaþjónustu í Breiðvík er jafnframt rekin mikilvæg ferðaþjónusta í Hænavík. Fleiri aðilar með lögheimili á svæðinu eru að hefja rekstur í ferðaþjónustu. Minjasafn Egils Ólafssonar á Hnjóti, sem er byggðasafn héraðsins, er mikilvæg miðstöð ferðamanna á svæðinu. Er ástæða til að benda á drög að stefnu safnsins þar sem m.a. er lagt til að gera söguna sýnilegri í umhverfinu og að útskýra náttúruna á staðnum. Á Hnjóti er jafnframt flugminjasafn sem er einstætt í sinni röð. Verður ekki annað sagt en bundnar séu miklar vonir við áframhaldandi þróun ferðaþjónustu á svæðinu og að hún verði þar ein af mikilvægustu stöðum búsetu.

Nauðsynlegt er að benda á sumarbyggðir á Hvallátrum, Rauðasandi og í Örlygshöfn. Allt útlit er fyrir því að öflugar sumarbyggðir muni vaxa á fleiri stöðum, með þyrpingu sumarhúsa og heilsársbústaða. Það yrði óheillaspor ef áform um friðland truflaði þessa uppbyggingu.

Af öðrum þáttum má nefna að mikilvægt malarnám fer fram á svæðinu, þarna hefur verktaki bækistöðvar sínar, einn af fáum í Vestur Barðastrandarsýslu sem getur tekið að sér stórar jarðvegsframkvæmdir. Á svæðinu er ýmsir ónýttir möguleikar til fiskeldis, virkjunar og annarrar starfsemi sem ekki verður séð fyrir á þessari stundu. Ekki síður er mikilvægt að benda á nýtingu hlunninda á svæðinu frá fornu fari. Sumt er enn stundað en annað aflagt. Friðlýsing verður að taka tillit þessara gæða, eins og fugla- og eggjatekju, selveiða, refaveiða að vetri vegna gráfellds og dúntekju svo eitthvað sé nefnd.

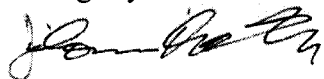
Ferðamálasamtök Vestfjarða vilja vekja athygli á að það er einmitt vegna þessara þátta sem svæðið er mjög áhugaverður ferðamannastaður. Svæðið hefur yfir sér yfirbragð óbyggða eins og Hornstrandir og miðhálandið, en á sama tíma skapar nálægðin við byggð mikið öryggi fyrir ferðamenn og gerir þetta ægífagra víðerni aðgengilegt fyrir alla. Ekki síður er spennandi kostur að kynna fyrir ferðamönnum á hvern hátt náttúran var nýtt hér áður fyrir á sjálfbæran hátt með veiðum og annarri nýtingu hlunninda.

Eins og áður sagði þá fagna Ferðamálasamtök Vestfjarða áhuga umhverfisyrfirvalda að vinna að friðlýsingu Látrabjargs-Rauðasands í einni heild. En jafnframt vilja samtökin vekja athygli á að þetta er mikil áskorun að takast á við. Ekki einasta þarf að taka tillit til náttúrunnar heldur einnig til hagsmuna mannvistarinnar. Ef vel tekst til og ávallt sé haft að leiðarljósi hvernig þessir tveir þættir spila saman, maður og náttúra, verður ekki annað séð en að hér sé ýtt úr vör merkri tilraun í umhverfis- og byggðarmálum.

Ferðamálasamtökin telja mikilvægt að það komi fram með skýrum hætti að innan væntanlegs friðlands Látrabjargs-Rauðasands er fjölþætt búseta manna, þar sem fram fer fjölbreytt starfsemi með mikla framtíðarmöguleika. Friðlýsingin má ekki rýra möguleika manna að nýta sér þetta svæði á skapandi og sjálfbæran hátt svo byggð beri skaða af.

Ef tillit er tekið til ofangreindra atriða um búsetu manna, þá getur friðlýsing, sem sátt er um, orðið mikilvægur áfangi að því langtímamarkmiði að svæðið verði skilgreint sem þjóðgarður, enda verður ekki annað séð en það myndi styrkja byggð enn frekar.

Virðingarfyllst

Jóhann Ásmundsson,
formaður Ferðamálasamtaka Vestfjarða.

Alþingi
Erindi nr. P 139/1205
komudagur 2.3.2004

Umhverfismálanefnd Alþingis
Nefndarsvið Alþingis Austurstræti 8-10
150 Reykjavík
b.t. Sigrún Brynja Einarsdóttir
nefndarritari

Umhverfismálanefnd Fjarðabyggðar tók fyrir á fundi sínum 22.2 s.l. erindið :Umsögn um þingsályktunartillögu til Náttúruverndaráætlunar 2004-2008 477. mál. Nefndin er sammála um að koma á framfæri óánægju með að Gerpissvæðið skuli ekki vera inni á áætlunni 2004-2008 og telur að færð hafi verið fyrir því það haldbær rök, að svo mætti vera.

Allt frá árinu 1973 hafa heimamenn talið friðlýsingu sem friðland skv. Náttúruverndarlögum æskilega.

Náttúruverndarráð tók svæðið á náttúruminjaskrá árið 1997. Bæjarstjórnir Eskifjarðar og Neskaupstaðar fóru þessá leit , að gerð yrði greinargerð um málið og fengu til þess náttúrufræðinginn Hjörleif Guttormsson sem svo skilaði af sér í ágúst1997 greinargerðinni er bar heitið “Gerpissvæðið, gildi friðlýsingar og leiðir að marki”

Bæjarstjórn sameinaðs sveitarfélags,(Fjarðabyggðar), sendi 21.ágúst1998 bréf til Náttúruverndar ríkisins þar sem fram kom einlægur vilji til þess að vinna að friðlýsingu Gerpissvæðisins

Haustið 1998 veitti umhverfisráðuneytið Náttúruvernd ríkisins (nú Umhverfisstofnun) heimild til að vinna að friðlýsingu Gerpissvæðisins.

Náttúruvernd ríkisins safnaði upplýsingum um svæðið s.s útivistarnot, nytjar og rétthafa svæðisins. NR sendi bréf ífebrúar 2001 til landeigenda, þar sem kynntar voru hugmyndir um friðlýsingu, og stjórnun svæðisins með fulltrúum frá landeigendum og sveitarfélaginu.

Jákvæð viðbrögð viðbrögð liggja fyrir frá flestum landeigendum, en fyrirvari er þó frá sumum, og einhverjir hafa ekki svarað.

Umhverfismálanafnd Fjarðabyggðar telur, að Umhverfisstofnun ,sem fékk málið í hendur1998 sé enn að vinna að friðlýsingu Gerpissvæðis í umboði umhverfisráðuneytis, og vonast til að Gerpissvæðinu verði bætt inn á náttúruverndaráætlun 2004-2008 þegar hún verður tekin til síðari umræðu .

Virðingafyllst f.h. umhverfismálanefndar
Fjarðabyggðar

Benedikt Sigurjónsson formaður.

Alþingi
Erindi nr. P 130/1082
komudagur 24.2.2004

Fljótsdalshreppi 23.02 2004

Nefndasvið Alþingis
b.t. umhverfisnefndar Alþingis/ Sigrúnar Brynju Einarsd.
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Fljótsdalshreppi 7505 barst þann 10.02 til umsagnar tillaga að þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Í tillögu að náttúruverndaráætlun 2004-2008 er gert ráð fyrir að Vatnajökulspjóðgarður verði stofnaður, ennfremur verði unnið að verndun svæða sem tengist honum.

Innan þeirra marka, verði unnið út frá þeim tillögum sem nú liggja fyrir yrðu Eyjabakkar, sem eru í Fljótsdalshreppi og Vesturðræfi þar sem eru afréttarnot Fljótsdælinga. Af hálfu Fljótsdalshrepps er lögð áhersla á að hefðbundin not svæðanna haldi sér án takmarkana af neinu tagi, nema um þær breytingar sé full samstaða viðkomandi aðila.

Einnig er þess vænst að fullt samráð verði haft við landeigendur, sveitarfélög og hagsmunaaðila við endanlega skilgreiningu hugsanlegs þjóðgarðs varðandi stjórnskipulag og reglur. Þá er ekki síður mikilvægt að við stofnun þjóðgarðsins liggi fyrir fjármögnun hvað varðar stofnun og rekstur hans.

Í tillögunni kemur fram að eitt af þeim þremur stóru verkefnum sem vinna á að á tímabilinu sé stofnun Vatnajökulspjóðgarðs og friðlýsing svæða sem tengist honum.

Vísað er til þess að skipaðar hafi verið nefndir til að vinna að framgangi áðurnefndra mála. Það hlýtur að teljast mjög mikilvægt að vinna nefndanna verði samræmd þar sem um heildstætt svæði að ræða.

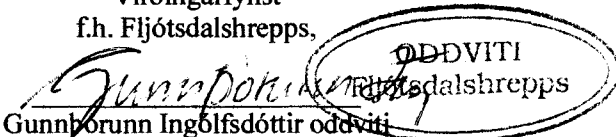
Sveitarstjórn Fljótsdalshrepps vill að öðru leyti vísa til annarra umsagna sem hún hefur gefið og tengjast landsvæðunum, en einnig koma á framfæri ánægju sinni með það að áhersla hefur verið lögð á samráð og samstarf um skipan þessara mála af þeim aðilum sem að þeim hafa unnið.

Þrátt fyrir að með tillögunni sé skref tekið í átt að stofnun Vatnajökulspjóðgarðs og verndarsvæða tengdum honum, eru eftir mjög mikilsverðar ákvarðanir sem áriðandi er að samstaða náist um s.s. um stjórnskipulag og ákvarðanatöku um hvar eigi að vera aðgengi að þjóðgarðinum.

Sveitarstjórn styður hugmyndir um að Skriðuklaustur, sem skilgreindur er sem jaðarmiðstöð á Svæðaskipulagi Miðhálandisins verði aðsetur þjóðgarðsvarðar og þjónustumiðstöð fyrir þjóðgarðinn og tengd verndarsvæði.

Bent er á ákjósanlega legu staðarins, auk þess sem ætla megi að auðvelt reynist að tengja slíka starfsemi því sem fyrir er á staðnum, þannig að það styðji hvort annað.

Við endanlega ákvarðanatöku um stjórnskipulag telur sveitarstjórn mikilvægt að þau sveitarfélög sem hafa þjóðgarð/verndarsvæði innan marka sinna að einhverju leyti fái fulltrúa í stjórnun viðkomandi svæða.

Virðingarfyllt
f.h. Fljótsdalshrepps,

Gunnþorunn Ingólfsdóttir oddviti

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1157
komudagur 26. 2. 2004

Alþingi
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Garðabær, 24. febrúar 2004.
Tilvísun: 2004020031

Efni: Náttúruverndaráætlun

Á fundi bæjarráðs Garðabæjar þann 24. febrúar sl. var tekið fyrir bréf yðar um tillögu til þingsályktun um náttúruverndaráætlun, dags. 5. febrúar 2004.

Bæjarráð samþykkti að leggja til að fjara og grunnsvæði frá Bala á Álftanesi að Skeifafirði verði verndað í náttúruverndaráætlun.

Bæjarráð leggst gegn því að Gálgahraun verði verndað, en svæðið nýtur hverfisverndar (bæjarverndar) í samræmi við ákvæði skipulags- og byggingarlaga.

Þetta tilkynnist yður hér með.

Virðingarfyllt,

Guðjón E. Friðriksson,
bæjarritari

Umhverfisstofnun Alþingis.
Sigrún Brynja Einarsdóttir.
Alþingi.
150 Reykjavík

Grindavíkurbær
Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1115
komudagur 25. 2. 2004

Grindavík 23. febrúar 2004.

EFNI: Umsögn um þingsályktunartillögu um náttúruvernd 2004-2008 mál nr. 477.

Bæjarráð Grindavíkur tók fyrir erindi yðar dags. 18. febrúar s.l. varðandi umsögn um þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Eftir að hafa farið yfir þingsályktunartillöguna þá vill bæjarráð benda á að á svæðinu fer fram veruleg jarðhitavinnsla og verið er að leggja í miklar framkvæmdir á næstu árum við nýtingu jarðhita og afleiddrar starfsemi.

Jafnframt vill bæjarráð vekja athygli á að innan svæðisins sem tillagan er gerð um hefur þegar verið deili skipulagt iðnaðarsvæði á tveim stöðum annars vegar við jarðhitasvæði og hins vegar austan við Háleyjarbungu þar sem deili skipulagt svæði er fyrir fiskeldi.

Það er mat bæjarráðs að svæðið í heild sinni sé mjög sérstak jafn á yfirborði sem undir yfirborði og taka verði tillit til bæði náttúruverndar og atvinnustarfsemi á svæðinu.

Bæjarráð Grindavíkur tekur undir áhyggjur Hitaveitu Suðurnesja af framtíðarvinnslumöguleikum jarðhita á svæðinu og telur að taka þurfi fullt tillit til þeirra röksemda sem þar liggja að baki.

Bæjarráð leggur til að svæðið verði minnkað og aðeins þeir staðir sem merkilegir eru út frá náttúruverndarsjónarmiði verði friðlýstir en ekki svæðið í heild sinni.

Eftirfarandi er bókun bæjarráðs,

Bæjarráð leggur til að svæðið verði minnkað og aðeins þeir staðir sem merkilegir eru út frá náttúruverndarsjónarmiðum verði friðlýstir og leggst gegn friðlýsingu svæðisins í heild sinni. Bæjarráð leggur mikla áherslu á að möguleikar til nýtingar náttúruauðlinda á svæðinu verði ekki skertir.

Kveðja.

Ólafur Örn Ólafsson
bæjarstjóri.

GRÍMSNES OG GRAFNINGSHREPPUR

Félagsheimilinu Borg - 801 Selfoss
Sími: 486 4400 - FAX: 486 4490
NETFANG: gogg@gogg.is - www.gogg.is

Alþingi

Erindi nr. Þ 130/1083
komudagur 24.2.2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

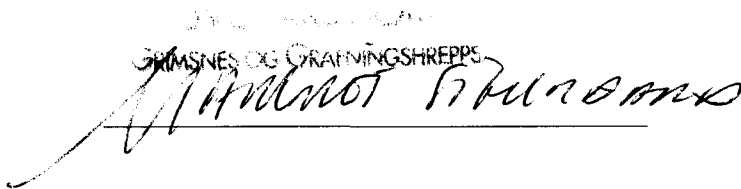
Borg 23. febrúar 2004

Efni: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008

Á fundi sveitarstjórnar Grímsnes- og Grafningshrepps þann 18. febrúar s.l. var tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008 kynnt.

Ekki voru gerðar neinar athugasemdir við tillöguna af hálfu sveitarstjórnar.

Virðingarfyllst,

GRÍMSNES OG GRAFNINGSHREPPUR

HANNES ÞRUNARSON

GRÝTUBAKKAHREPPUR

Gamla skólanum · 610 Grenivík · Sími 463 3159
Fax 463 3269 · Netfang gbhreppur@islandia.is

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1007
komudagur 19. 2. 2004

Grenivík 17.02.04,

Nefndarsvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík.

Umsögn Grýtubakkahrepps um þingsályktun um
náttúruverndaráætlun 2004-2008.

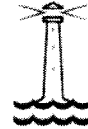
Sveitarstjórn Grýtubakkahrepps treystir sér ekki til
að taka afstöðu til þingsályktunartillögunnar, fyrr en fyrir
liggur hvað felst í friðlýsingu svæðisins frá Látraströnd
til Náttfaravíkur.

Þetta tilkynnist hér með.

Virðingarfyllst,

Guðný Sverrisdóttir

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1036
komudagur 23. 2. 2004
HAFNARFJARÐARBÆR

www.hafnarfjordur.is

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Hafnarfjörður, 20. febrúar 2004

Tilv. 460

H:\460.0 ..\althfrest-br-nattvaeatl2004.doc
US030034

**Efni: Þingsályktunartillaga að náttúruverndaráætlun 2004-2009,
mál nr. 477**

Hafnarfjarðarbæ barst bréf dags. 5. febrúar 2004 frá Umhverfisnefnd Alþingis þar sem lagt var fram til umsagnar þingsályktunartillaga um náttúruverndaráætlun 2004-2009 og óskað eftir umsögnum fyrir 23. febrúar 2004.

Óskað er eftir fresti, þar sem erindið verður lagt fram til umfjöllunar á næsta fund Umhverfisnefndar/Staðardagskrá 21, 4. mars 2004. Í framhaldi af þeim fundi verður send inn umsögn.

Virðingarfyllst f.h.,
Umhverfisnefnd/Staðardagskrá 21 Hafnarfjarðar

Björk Guðmundsdóttir landslagsarkitekt,
Umhverfis- og hönnunardeild Hafnarfjarðar

HAFRANNSÓKNASTOFNUNIN

Nefndasvið Alþingis
Umhverfisnefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 130/988
komudagur 17.2.2004

Reykjavík, 13.02.2004
Tilv. 20.4
JS/sv

Málefni: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverðaráætlun 2004-2008, 477 mál, 130 löggjafarþing 2003-2004

Vísað er í erindi umhverfisnefndar Alþingis, dags. 5. febrúar 2004, varðandi umsögn um ofangreinda þingsályktunartillögu.

Hafrannsóknastofnunin hefur engar athugasemdir fram að færa við þingsályktunartillöguna.

F.h. Hafrannsóknastofnunarinnar,

Jóhann Sigurjónsson

Alþingi
Erindi nr. P 130/1116
komudagur 25.2.2004

Hitaveita Suðurnesja hf
Brekkestígur 36
260 Njarðvík
Sími : 422-5200 ; E-mail : albert@hs.is
FAX : 421-4727

Nefndarsvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík

Reykjanesbær 19. febrúar 2004

Málefni: Umsögn Hitaveitu Suðurnesja hf (HS) um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 – 2008; 477. mál.

Inngangur.

Athugasemdir HS, sem settar eru fram hér að neðan eru ritaðar af sjónarhóli fyrirtækis, sem i röskan tvo og hálfan áratug hefur virkjað á fjölbættan máta einstakar auðlindir Suðurnesja. HS hefur frá upphafi ákveðið lagt sig í framkrók um að umhverfisáhrif starfsemi hennar verði sem minnst, efnahagslegar framfarir sem af starfseminni leiðir verði miklar og að lærdómur, reynsla og þekking sem fæst með rannsóknum og rekstri jarðlindanna verði sem mest og verði almenningseign. Auðlindagarðurinn í Svartsengi sýnir þetta glögg og er hann verkfæri fyrirtækisins til að feta slóð sjálfbærrar þróunar.

Lög 44/1999: og tengsl þeirra við framkomin drög að náttúruverndaráætlun.

Hitaveita Suðurnesja hf telur það tvímælalaust spor í rétta átt að gerð sé vönduð náttúruverndaráætlun á borð við þá sem nú hefur verið send út til umsagnar. Náttúruverndaráætlunin er hins vegar að mati HS afar ófullkomin að því leyti að hún tekur **alls ekki** á landnýtingu **heildstætt**.

Það umfangsmikla verk, sem fyrirbyggjandi náttúruverndaráætlun er og sem gerð er samkvæmt lögum 44/1999 er tillaga til Alþingis og stjórnvalda um hver eigi að vera stefna stjórnvalda hverju sinni í verndun landssvæða **og þar með landnýtingu**.

Eðli og umgjörð laganna og **slök** tengsl þeirra við aðra lagabálka, sem snerta rannsóknir á og vinnslu jarðhita, grunnvökva og vatnsfalla leiðir til þess að náttúruverndaráætlunin verður **einlita og allt of þröngsýn**.

Lögin leiða beinlínis til þess að þær matsaðferðir, sem notaðar eru verða ekki heildstæðar og ná því í mörgum tilvikum allt of skammt og geta því misst af mikilvægum kjarnaatriðum.

Lögin eru einnig slæm að því leyti að þau gefa afar takmarkaðan og nánast engan möguleika á því að saman fari náttúruvernd í viðum skilningi þess hugtaks og varfærnisleg fjölnýting auðlinda einstakra svæða.

Lögin eru afleit að því leyti að þau **gera ekki ráð fyrir samvinnu manna með ólíka hagsmuni**, lögunum eru því þröngt skorinn stakkur og taka alls ekki tillit til margra sjálfsagðra grundvallar þátta, lögin eru lög um boð og bönn. Fyrirtækjum svo sem orkufyrirtækjum landsins með eigin gæðastjórnun og innra eftirlit er ekki treyst, opinberu eftirlit með tilheyrandi kostnaði skal komið á.

Hitaveita Suðurnesja hf. sendi Umhverfisstofnun (UST) athugasemdir sínar, dagsettar 2. júlí 2003 við drögum að náttúruverndaráætlun. Þar sem flest af því sem þar var sett fram og engin efnisleg viðbrögð af hálfu hins opinbera bárust þá eru þessar athugasemdir látnar fylgja hér með og eru hluti af umsögn HS nú.

Athugasemdir við inngang:

Á þriðju síðu segir að tillaga UST til umhverfisráðherra, sem ber heitið Náttúruverndaráætlun, Aðferðafræði-Tillögur UST um friðlýsingar gefi **heildarmynd** af stöðu mála og hvaða svæði stofnunin telur að skoða beri þegar til lengri tíma er litið. HS dregur í efa að UST og þar með umhverfisráðuneytið hafi **heildarmynd** af jarðhita- og grunnvökvasvæðum Suðurnesja. UST hefur hvorki ráðfært sig við HS né ráðgjafa HS svo vitað sé um það hver sé reynsla og þekking manna á jarðlindunum og landnýtingunni og þar með á hvern hátt jarðlindanýtingin eru nú þegar ein megin forsenda að sjálfbærri þróun svæðisins og geti um langa framtíð verið burðarás sjálfbærrar þróunar sveitarfélaganna á Suðurnesjum.

Á þriðju blaðsíðu segir einnig að eitt leiðarljós áætlunarinnar sé að festa í sessi tiltekna aðferðafræði við svæðisbundna náttúruvernd. Eins og HS hefur marg oft, bæði í ræðu og riti og í meðfylgjandi umsögn bent á, þá er aðferðafræðin **alls ekki** heildstæð og því afar varhugaverð og beinlínis röng. Hvað varðar Reykjanessvæðið þá sér þess hvergi stað í áætluninni að gerð hafi verið minnsta tilraun til að meta hvers virði sú yfirgripsmikla og fjölbætta þekking og reynsla, sem virkjun jarðauðlindanna skapar er íslensku og alþjóða rannsókn- og skólasamfélagi. Ekki verður heldur séð að gerð hafi verið tilraun til að meta mikilvægi jarðlindanna og nýtingu lands með sjálfbæra þróun Suðurnesja, Íslands og heimsins í huga.

Á fjórðu blaðsíðu segir: “Einn helsti ávinningur af gerð náttúruverndaráætlunar er að lögð er fram skýrari stefnumörkun(forgangsröðun) við náttúruvernd en áður á grundvelli faglegra sjónarmiða.” HS tekur undir þetta sjónarmið að öðru leyti en því að hinu faglegu sjónarmið, sem fyrirliggjandi áætlun grundvallast á eru hvorki þverfagleg né heildstæð og því alltof þröng og taka t.d litið sem ekkert mið af mikilvægi vinnslu jarðvarma- og grunnvökvalinda í sjálfbærri þróun íslensks samfélags.

Á fjórðu blaðsíðu segir einnig: “Með því að gefa sveitarfélögum, stofnunum, og hagsmunaaðilum kost á að senda inn umsagnir um tillögur UST fékkst betri mynd af vilja heimamanna á hverju svæði og annarra til náttúruverndar.” Ekkert samráð var haft við sveitarfélögin á Suðurnesjum, stofnanir þeirra og HS við gerð tillagna UST. Tíminn sem gafst til umsagnar eftir að tillögur UST birtust á heimasíðu UST var svo stuttur að útilokað var að gaumgæfa tillögurnar og forsendur þeirra hvað þá að fá um þær þverfaglegar umræður. Þar sem umsagnar- og samráðsferlinu var stórlega áfátt og þar sem þröng fagleg sjónarmið þröngs hóps stofnanasérfræðinga réðu miklu um gerð náttúruverndaráætlunarinnar þá er nú svo komið, að á Suðurnesjum ríkir mikil tortryggni í garð umhverfisyrvalda.

Þess skal einnig getið að HS sendi UST nokkuð ítarlegar (17 blaðsíður) athugasemdir við tillögum stofnunarinnar. Umhverfisráðuneytið fékk einnig athugasemdirnar. HS fék bréf frá UST þess efnis, að athugasemdirnar hefðu borist stofnuninni og þær yrðu sendar umhverfisráðuneytinu. Engar efnislegar athugasemdir bárust HS við athugasemdum sínum, engin svör við fjölda spurninga bárust, engin umræða hefur orðið milli aðila um athugasemdir HS, hávær þögnin ríkir. Tillögur UST og framkominn áætlun bera þess ekki merki að tekið

hafi verið efnislega tillit til umsagnar HS. Áleitinn spurning vaknar hvers vegna að leggja hugsun, fé og fyrirhöfn í umsögn, sem síðan ekkert mark er tekið á.

Á fjórðu síðu er einnig getið um náttúruminjaskrá og hlutverk hennar. Um skránnu gildir 67. grein laga 44 1999. Þar sem skráin er verulega stefnumótandi um land- og jarðlindanýtingu þá er það umhugsunarefni hvernig hún verður til og hverjir semja hana. Lögin kveða t.d. ekki á um að við gerð skrárinnar skulu viðhöfð þverfagleg vinnubrögð, heildarsýn beitt og að viðtækt samráð skuli haft við sveitarstjórnir og aðra hagsmunaaðila á viðkomandi svæði. Varla geta þetta talist fagleg og nútímaleg vinnubrögð.

Sjötta blaðsíða. Skýrsla Náttúrufræðistofnunar Íslands og Náttúruverndar ríkisins: Verndun jarðminja á Íslandi er grundvöllur tillagna UST að friðun Reykjanessvæðisins. Hverju sætir að umhverfisyfirvöld láta vinna einhliða og án vitundar hagsmunaaðila verk á borð við Verndun jarðminja á Íslandi (gefið út 2002), verk sem hefur að geyma ákveðnar og einstrengingslegar tillögur og um margt ófaglegar fullyrðingar, sem orka tvímælis og sem er að því er virðist ein megin forsenda að tillögu að friðlýsingu Reykjanessvæðisins? Þar að auki þá verður í svipinn ekki annað séð en að skýrslan sé einungis verk tveggja jarðfræðinga, verk sem ekki er vitað til að hafi fengið almenna umfjöllun, verk sem að því er virðist hefur ekki verið sett í þverfaglegt samhengi við mat á verndar- og notagildi Reykjanessvæðisins að teknu tilliti til sjálfbærrar þróunar.

21. blaðsíða. f. Vestmannaeyjar.

Í þessum kafla er ekki minnst á að á Heimaey gæti verið að finna nýtanleg há- og lághitasvæði. Þar sem hreinn kælimiðill er einnig auðfenginn þá verður verndunin, komist hún á að taka fullt tillit til hugsanlegrar jarðlindanýtingar. Heildstæða og þverfaglega umfjöllun um verndunina vantar tilfinnanlega sem og víða annarstaðar í ályktuninni.

32. blaðsíða. ii. Reykjanes-Eldvörp-Hafnaberg.

- Lagt er til að 113,1 km² verði lýst náttúruvætti.
- Stærð svæðisins og mörk þess eru ekki á nokkurn hátt rökstudd.
- Eftirfarandi fullyrðing í svæðislýsingu: "*Hvergi annars staðar en á Reykjanesi má sjá eins glögg merki gliðunar Mið-Atlantshafshryggjarins.*" er röng eða að minnsta kosti mjög umdeilanleg. Fullyrðingin er óheppileg þar sem hún er tilfinningaþrungin og áróðurskennd og til þess fallin að fá almenning á band friðlýsingarinnar á grundvelli tilfinninga en ekki raka.
- Hitaveita Suðurnesja hf er handhafi nokkurs lands og umfangsmikilla jarðhitaréttinda á stórum hluta svæðisins
- Farið hefur fram lögformlegt mat á umhverfisáhrifum jarðhitanytingar á svæðinu þar sem lögð var áhersla á að ekki væri ljóst hvar borað yrði, og í hvaða áföngum virkjað yrði og ekki væri ljóst hvers konar virkjun eða jarðhitanyting færi fram. Ekki hefur verið tekið tillit til þessa í drögunum að því best verður séð.
- Ekki hefur verið tekið tillit til jarðhitarannsóknar undangenginna áratuga, ekki hefur verið tekið tillit til hvert rannsóknar-, skóla- og vísindagildi jarðhitasvæðið og nýting þess hefur innanlands og fyrir alþjóða vísindasamfélagið
- Skynsamleg nýting jarðlindanna rýrir ekki á nokkurn hátt rannsóknargildi svæðisins, miklu fremur eykur hún það.
- Ekki hefur verið lagt mat á hversu verðmæt grunnvökva- og jarðhitanyting svæðisins sé sveitarfélögunum m.a. í tekju og atvinnulegu tilliti
- Ekkert samráð hefur verið haft við hagsmunaaðila að því best er vitað
- Núverandi landnotkun: raforkuver, þurrkun sjávarfangs, saltverksmiðja, útivist, ferðamennska

- Í mati á umhverfissáhrifum starfaði fjölmennur samráðshópur hagsmunaaðila sem gætti þess að merkar jarðminjar yrðu ekki skemmdar
- Eftirfarandi fullyrðing: "Hvergi annarsstaðar eins glögg merki um jarðhræringar í jarðskorpu." er röng eða að minnsta kosti mjög umdeilanleg. Fullyrðingin er óheppileg þar sem hún er tilfinningaþrungin og áróðurskennd og til þess fallin að fá almenning á band friðlýsingarinnar á grundvelli tilfinninga en ekki raka.
- "Mikið útivistar og fræðslugildi." Fræðslugildið felst ekki hvað síst í nýtingu djúpvarmakerfisins sem útheimtir umfangsmiklar og fjölbættar rannsóknir og nýtingu
- Vísinda-, félags-, efnahags- og menningarlegt gildi nýtingar grunnvökva og jarðhita svæðisins er ótvírætt og afar mikið
- "Mið-Atlantshafshryggurinn, sem klýfur Atlantshafið í tvær úthafsplötur, sem rekur hvor frá annarri, kemur á land á Reykjanesi." hryggurinn getur aldrei klofið haf í tvær skorpuplötur!! Uppskrúfað orðalag fullyrðingarinnar er óheppilegt þar sem það er tilfinningaþrungið og áróðurskennt og til þess fallið að fá almenning á band friðlýsingarinnar á grundvelli tilfinninga en ekki raka.
- "Reykjanesið einn virkasti hluti gosbeltisins og jarðfræðilegur dýrgripur til rannsóknna." Svæðið er einnig dýrgripur til rannsókna á djúpstæðum jarðhitakerfum, en það sannar svo ekki verður um villst alþjóðlegt djúpborunarverkefni (IDDP) orkufyrirtækjanna og Orkustofnunar. Orðaval um of áróðurskenndur
- Það er skýr og afdráttarlaus skoðun Hitaveitu Suðurnesja hf að með virku og hugmyndaríku samráði hagsmunaaðila megi auðveldlega flétta saman grunnvökva- og jarðhitanytingu og verndun jarð- og náttúruminja. Vinnan að MÁU gaf glögga vísbendingu um þetta.
- Það sem skýrslan Verndun jarðminja á Íslandi segir um svæðið er um margt rangt og misvísandi.

Hitaveita Suðurnesja hf leggst gegn fyrirhugaðri friðlýsingu og mótmælir henni þar sem hún er óljós, grundvallast ekki á þverfaglegum röksemdum og heildstæðri sýn og þeim möguleikum sem jarðlindanytingin gefur til sjálfbærrar þróunar samfélaganna á Suðurnesjum.

Virðingarfyllst
f.h. Hitaveitu Suðurnesja hf

Albert Albetsson
aðstoðarforstjóri

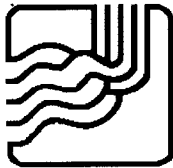

Júlíus Jónsson
forstjóri

Hjálagt fylgiskjal: Athugasemdir Hitaveitu Suðurnesja hf (HS) við drög að náttúruverndaráætlun. Njarðvík 2. júlí 2003

Afrit sent:

Samorku	Orkuveitu Reykjavíkur	Orkustofnun
Sveitarfélögum á Suðurnesju	Sambandi sveitarfélaga á Suðurnesjum	Landeigendur
Heilbrigðiseftirliti Suðurnesja	Iðnaðar- og viðskiptaráðuneyti	
Samband íslenskra sveitarfélaga		

Hitaveita Suðurnesja hf

Brekkustígur 36

260 Njarðvík

Phone : 422-5200 ; E-mail : albert@hs.is

FAX : 421-4727 ; Timezone : GMT

Umhverfisstofnun,
b.t. Mariu Harðardóttur,
Suðurlandsbraut 24,
108 Reykjavík.

Njarðvík 2. júlí 2003

Málefni: Athugasemdir Hitaveitu Suðurnesja hf (HS) við drög að náttúruverndaráætlun.

Almenn atriði.

Athugasemdir HS, sem settar eru fram hér að neðan eru ritaðar af sjónarhóli fyrirtækis, sem í röskan tvo og hálfan áratug hefur virkjað á fjölþættan máta einstakar auðlindir Suðurnesja. HS hefur frá upphafi ákveðið lagt sig í framkrók um að umhverfisáhrif starfsemi hennar verði sem minnst, lærdómur sem mestur og að reynsla og fræðsla sem af starfseminni hefur hlotist verði almenningseign.

Lög 44/1999: og tengsl þeirra við framkomin drög að náttúruverndaráætlun.

Hitaveita Suðurnesja hf telur það tvímælalaust spor í rétta átt að gerð sé vönduð náttúruverndaráætlun á borð við þá sem nú hefur verið send út í drögum. Náttúruverndaráætlunin er hins vegar að mati HS afar ófullkomin að því leyti að hún tekur **alls ekki** á landnýtingu heildstætt.

Það umfangsmikla verk, sem drögin að náttúruverndaráætlun er og sem gerð er samkvæmt lögum 44/1999 er tillaga til Alþingis og stjórnvalda um hver eigi að vera stefna stjórnvalda hverju sinni í verndun landssvæða **og þar með landnýtingu.**

Eðli og umgjörð laganna og **slök** tengsl þeirra við aðra lagabálka, sem snerta rannsóknir á og vinnslu jarðhita, grunnvökva og vatnsfalla leiðir til þess að drögin verða **einlit og allt of þröngsýn.**

Lögin leiða beinlínis til þess að þær matsaðferðir, sem notaðar eru verða ekki heildstæðar og ná því í mörgum tilvikum allt of skammt og geta því misst af mikilvægum kjarnaatriðum.

Lögin eru einnig slæm að því leyti að þau gefa afar takmarkaðan og nánast engan möguleika á því að saman fari náttúruvernd í víðum skilningi þess hugtaks og varfærnisleg fjölnýting auðlinda einstakra svæða.

Lögin eru afleit að því leyti að þau **gera ekki ráð fyrir samvinnu manna með ólíka hagsmuni**, lögunum eru því þröngt skorinn stakkur og taka alls ekki tillit til margra sjálfsagðra grundvallar þátta, lögin eru lög um boð og bönn, lögreglulög. Fyrirtækjum svo sem orkufyrirtækjum landsins með eigin gæðastjórnun og innra eftirlit er ekki treyst, opinberu eftirlit með tilheyrandi kostnaði skal komið á.

1. gr. laga 44/1999

Markmið laganna.

“Tilgangur þessara laga er að stuðla að samskiptum manns og umhverfis þannig að hvorki spillist líf eða land né mengist sjór, vatn eða andrúmsloft.”

“Lögin eiga að tryggja eftir föngum þróun íslenskrar náttúru eftir eigin lögmálum, en verndun þess sem þar er sérstætt eða sögulegt”

“Lögin eiga að auðvelda umgengni og kynni þjóðarinnar af náttúru landsins og menningarminjum og stuðla að vernd og nýtingu auðlinda á grundvelli sjálfbærrar þróunar”

Undirritað skáletur er höfundar. Markmið laganna verða að vera skýrari og betur tengd öðrum lögum og koma betur fram í drögunum að náttúruverndaráætluninni. Litið til skilgreininga í þessum lögum og öðrum tengdum þá er t.d. hreint ekki ljóst hvað felst í hugtakinu umhverfi, hver sé skilgreining þessara laga á sögnunum að spillast og að mengast og hver sé skilgreining laganna á vatni.

Hverjir meta og hvað er lagt til grundvallar því sem sagt er sérstætt og sögulegt, koma fjölþættir og margvíslegir hagsmunir hér við sögu?

Stuðla að vernd og nýtingu auðlinda á grundvelli sjálfbærrar þróunar:

Skilgreiningar laganna eru **alls ekki fullnægjandi**. Hvaða auðlindir er hér átt við? Sumar auðlindir verða t.d. einungis nýttar saman, þannig verða háhitakerfi landsins varla nýtt nema kælimiðill sé aðgengilegur. Í fyrirbyggjandi drögum að náttúruverndaráætlun sér þess **alls ekki stað** að lögin stuðli að nýtingu háhitans á grundvelli sjálfbærrar þróunar þvert á móti **leggjast drögin beint gegn skynsamlegri og nauðsynlegri nýtingu margra háhitasvæða Íslands**.

3. gr. laga 44/1999

Skilgreiningar

Sem fyrr segir þá eru skilgreiningar laganna hvergi fullnægjandi og þær taka ekki mið af sambærilegum hugtökum annarra tengdra lagabálka, sem rýrir og dregur úr trúverðugleika framkominna draga.

”(7) Náttúruverndarsvæði:

- a. Friðlýst svæði: þ.e. þjóðgarðar, friðlönd, fólkvangar og náttúruvætti.
- b. Önnur svæði og náttúrumyndanir sem eru á náttúruminjaskrá, sbr. 67. gr.
- c. Afmörkuð svæði á landi og sjó sem njóta verndar samkvæmt öðrum lögum vegna náttúru eða landslags.”

Meðal annars vegna losaralegrar og óvarlegrar notkuna þessara hugtaka og notkunar þeirra í almennt umræðu þá þarf að skilgreina glögg og skýra með dæmum þessi hugtök. Notkun óljósra hugtaka á tilfinningaþrunginn hátt er til langs tíma litið ekki til þess fallin að vinna verndum náttúrunnar brautargengi. Fyrirliggjandi drög líða m.a. fyrir óljósar skilgreiningar laganna á þessum hugtökum.

Náttúruverndarsvæði: hvað felst í vernd? Hvað felst í sérstakri vernd eins og fram kemur í 37.gr? Hvernig er svæðið skilgreint og hver skilgreinir það?

Friðlýst svæði: hvað felst í friðlýsingu, í hverju er hún frábrugðin vernd? Hvernig er svæðið skilgreint og hver skilgreinir það?

Hugtökin þjóðgarður, friðland, fólkvangur og náttúruvætti verður að skilgreina betur og ítarlegar en gert er. **Heildarsýn ber að halda í heiðri** en ekki þá þröngu sýn sem drögin bera með sér.

Í skilgreiningu hugtakanna verða eftirtalin atriði m.a. að koma fram:

1. Hverjir koma að flokkun landsins
2. Skilyrði um samráð og samvinnu ólíkra hagsmunahópa
3. Hverjar eru forsendur flokkunarinnar
4. Á hvern hátt á að veita saman ólík náttúruvörðunarmál og ólíka hagsmuni
5. Á hvern hátt er unnt að nýta hina ýmsu landflokka, þ.e.a.s. hvaða **skýrt skilgreindu** hömlur eru settar á landnýtingu í hverjum flokki um sig
6. Hvað þarf til eða er unnt að breyta flokkun lands þegar hún einu sinni er komin á
7. Skilgreina eftirlit (hvað, hvenær, hver, hver greiðir,...) með því að umgengnisreglum landflokka séu virtar. Þarf eftirlit, nægir samráð og gæðastjórnun fyrirtækja sem starfa á svæðunum?
8.

Það er í anda laga og umhverfismálaáætlunar í Evrópu og víðar, að sem flestir komi að og þar með að sem flest sjónarmið séu virt þegar kemur að ákvarðanatöku í umhverfismálum. Á það er einnig lögð áhersla að almenningur komi að umræðunni í upphafi. Það er því eðlilegt þegar kemur til jafn afdrifarikra ákvarðana um landnýtingu, sem drögin að náttúruverndaráætlun leggja til að upp verði tekin, að þess sé eindregið krafist að samráð verði sem mest og að sem flest sjónarmið verði rædd. Með m.a. þetta í huga þá eru drögin, lögin og túlkun þeirra allt of einstrengingsleg, mikilvægir hagsmunahópar komu ekki að gerð draganna og því samráð við gerð þeirra stórlega ábótavant. Þessu til stuðnings skal þess t.d. getið hér, að í einu af grundvallar ritum, sem drögin styðjast við "Verndun jarðminja á Íslandi" eftir jarðfræðingana Helga Torfason og Ingva Atla Sigurðsson eru afdráttalausar fullyrðingar sem vægast sagt eru hæpnar. Í þessu sambandi er grundvallarrit sem þetta vont og ekki til þess fallið að vinna drögunum trúverðugleika, ekki til þess fallið að skapa nauðsynlega sátt um umhverfismál og ekki til þess fallið að umhverfismál séu rædd á trúverðugan og rökréttan hátt. Það að Umhverfisstofnun ætli ein og sér að ljúka drögunum nú á öndverðu sumri og leggja þau síðan um mitt sumar inn til umhverfisráðuneytis er afleitt verklag. Ráðuneytinu er svo ætlað að fara yfir tillöguna og leita eftir álitum á henni eftir því sem við á. Náttúruverndaráætlunin verður síðan kynnt á umhverfisþingi sem fram fer um **miðjan október** og lögð fram til umræðu á Alþingi í **nóvember**. Ekki verður annað séð en að litill sem enginn tími skapist til umræðna og að fá ný sjónarmið komist að. Erfitt er að skilja asann í þessu mikilvæga máli sem reynst gæti svo afdrifaríkt fyrir nýtingu háhitasvæða landsins á fjölþættan hátt. Gangi þetta verklag fram þá má spyrja hvort það ákvæði laganna að umhverfisráðherra átti að leggja fram náttúruverndaráætlun eigi síðar en 2002 haldi og sé það reyndin þá hvort ráðherra hafi reynst brotlegur við lögin.

4. gr. laga 44/1999

Í öðrum kafla laganna sem fjallar um stjórn náttúruverndarmála stendur í 4. grein:

"Við mótun stefnu í náttúruvernd og framkvæmdir og fræðslu á því sviði skal ráðherra hafa samráð við hlutaðeigandi aðila, stofnanir og félagasamtök eftir því sem við á hverju sinni."

Undirritun feit- og skáletrun er höfundar. Fyrirliggjandi drög að náttúruverndaráætlun, sem í hæsta máta eru mótandi um stefnu í náttúruvernd hafa að því best verður vitað ekki verið gerð í samráði við hlutaðeigandi aðila (að mati HS) svo sem orkufyrirtækin í landinu. **Við Hitaveitu Suðurnesja hf réttthafa vinnslu- og virkjanaleyfa á Reykjanesi og í Svartsengi, var t.d. ekkert samráð haft og ekkert til hennar leitað eftir reynslu eða upplýsingum þó svo hún hafi virkjað háhitasvæði á fjölþættan hátt í um hart nær tuttugu og sex ára skeið.** Að óreyndu verður ekki öðrn trúað en að sjónarmið þeirra fyrirtækja, sem nýta og nýtt hafa auðlindir náttúrunnar á varfærnislegan hátt um langan tíma hljóti að eiga erindi til þeirra sem falið er að móta stefnu í náttúruvernd.

Af þessum sökum er spurt hverja umhverfisráðuneytið og Umhverfisstofnun telja hlutaðeigandi aðila vera í skilningi og anda laganna og hvort samráð hafi verið haft við þá?

6. gr. laga 44/1999

"Hlutverk:

(Umhverfisstofnun hefur eftirlit með framkvæmd laga þessara og er ráðherra til ráðgjafar)

Hlutverk (Umhverfisstofnunar) er:

a. umsjón, rekstur og eftirlit með náttúruverndarsvæðum í samræmi við lög."

Þar sem Umhverfisstofnun hefur eftirlit með framkvæmd laga 44/1999

Þar sem Umhverfisstofnun er ráðherra til ráðgjafar

Þar sem umhverfisstofnun semur drögin að náttúruverndaráætluninni

Þar sem lögin skilgreina óljóst og ekki hvað felist í umsjón, rekstri og eftirliti náttúruverndarsvæða

Í drögunum er lagt til að Reykjanes-Eldvörp-Hafnarberg verði lýst *Náttúruvætti* og að Brennisteinsfjöll-Herdísarvík verði lýst *Náttúruvætti/Friðland*.

Verði þetta að veruleika í hverju felst þá umsjón, rekstur og eftirlit Umhverfisstofnunar á svæðunum og hverjum verður gert að greiða umsjónina, reksturinn og eftirlitið?

d. "undirbúningur að friðlýsingu svæða, umsjón með gerð verndaráætlana fyrir náttúruverndarsvæði og skráning náttúru-minja."

Umhverfisstofnun hefur á hendi gerð náttúru-minjaskrár og undirbúning að friðlýsingu svæða en í þessum verkum kemur glögg fram mótun stefnu í náttúruvernd, sem ráðherra ber samkvæmt lögnum að hafa samráð um við hlutaðeigandi aðila.

Af þessu tilefni er spurt hvers vegna hafði Umhverfisstofnun ekki samráð og samskipti við Samorku sem eru samtök, vatnsveitna, hitaveitna og rafveitna í landinu um gerð draganna að náttúruverndaráætlun?

Af hverju koma drögin ófullgerð fyrst fram í dagsljósið þegar tíminn er orðinn svo knappur að tæpast vinnst tími til almennrar umfjöllunar og rökræðna?

Hvað felst í verndaráætlun hvers svæðis um sig og hver samþykkir hana?

e. "mat á verndargildi náttúru Íslands og náttúru-minja"

Í drögunum og stoðgögnum þeirra er ekki á nokkurn hátt lagt mat á:

1. Hvers virði er vinnsla jarðhita í gliðnunarbelti landsins og utan þess ?
2. Hvers virði er fjölpætt jarðhitavinnsla með og án vinnslu grunnvökva (ferskvatn, ísalt vatn, sjór) ?
3. Hvers virði er sú þekking og reynsla sem aflað hefur verið og sem aflast við nýtingu jarðhitans og grunnvökvans ?
4. Hvers virði er reynslan og þekkingin rannsóknar- og skólastarfi héraðs og erlendis
5. hvert er fjölpætt og yfirgripsmikið vísindagildi þess að vinna jarðhitann grunnt og djúpt í gliðnunarbelti landsins ?
6. Hvers virði er vinnsla jarðhita gliðnunarbeltisins í því að meta endurnýjanlegan orkuforða landsins ?
7. Hvers virði er það á alheimsvísu að fara fyrir öðrum þjóðum í nýtingu endurnýjanlegra og mengunarlítilla og mengunarlausra auðlinda ?

Atriðin, sem í raun eru mun fleiri en þau sem sett eru fram hér á skilyrðislaust að taka tillit til þegar kemur til þess að ákveða hvort friðlýsa eigi svæði eða ekki og séu þau friðlýst hefta verulega aðgang að svæðunum og koma í veg fyrir eðlilega auðlinda- og "vísindavinnslu". Það að leggja ekki viðtækt mat á gildi þess sem jarðskorpan geymir undir ysta yfirborði þeirra svæða, sem fyrirhugað er að friðlýsa er ekki háttur hygginn manna á tuttugustu og fyrstu öldinni. Gerð náttúruverndaráætlunar, sem í reynd er alþjóðleg og sem mark er takandi á krefst viðsýni, vandaðrar umræðu og rökræðna ólíkra hagsmunahópa sem taka langan tíma. Að náttúruvernd má ekki flana, hún verður að vera vel rökstudd og er mál allra landsmanna.

Að mati Hitaveitu Suðurnesja hf er það því óraunhæft með öllu að náttúruverndaráætlunin verði lögð fyrir Alþingi í nóvember 2003 og mótmælir því eindregið.

Að mati Hitaveitu Suðurnesja hf er það degi ljósar að endurskoða verður hið fyrsta lögin um náttúruvernd og mun af festu beita sér fyrir því að svo verði gert.

f. "fræðsla á náttúruverndarsvæðum og almenn fræðsla um náttúruvernd í fjölmiðlum."

Þar sem gera má ráð fyrir að náttúruverndaráætlun ásamt þeim stoðgögnum, sem hún byggir á verði beint og óbeint nýtt í fræðslu þá er afar brýnt að öll sjónarmið fái að koma fram en ekki einungis þau sem koma fram í fyrirliggjandi drögum og stoðgögnum.

Hver ákveður hvað felst í almennri fræðslu um náttúruvernd, hver samþykkir hana og ber ábyrgð á henni?

53. gr. laga 44/1999

"53. gr. Friðlýsing annarra náttúruminja á landi."

"Umhverfisráðherra getur, að fengnum tillögum eða álitum ((Umhverfisstofnunar) og Náttúrufræðistofnunar Íslands), friðlýst:

1. Landssvæði sem mikilvægt er að varðveita sakir sérstaks landslags eða lífríkis. Friðlýst landsvæði nefnast friðlönd"

Þessi grein laganna lýsir í reynd öðrum greinum betur hversu gölluð og ófullkomin lögin um náttúruvernd eru þar sem umhverfisráðherra einn getur friðlýst landssvæði, sem reynst gætu afar verðmæt til djúp- og yfirborðsnytja og verðmæt séð af sjónarhóli tækni og vísinda er tengjast jarðlögum svæðanna eðli þeirra og gerð. Það er nóg að ráðherra leiti álits (honum ekki skilt skv. lögum að fara eftir því) tveggja undirstofnanna sinna, Umhverfisstofnunar og Náttúrufræðistofnunar um hvort landssvæðið hafi til að bera sérstakt landslag eða lífríki. Þar að auki hefur umhverfisráðherra heimild til eignarnáms samkvæmt 64. grein laganna. Fyrirliggjandi drög að náttúruverndaráætlun eru álit undirstofnana umhverfisráðherra, sem samkvæmt heilbrigðri skynsemi hafa metið forsendur friðlýsingar allt of þrönt.

Hitaveita Suðurnesja hf fer þess eindregið á leit við Umhverfisstofnun og umhverfisráðherra að gera ólíkum hagsmunahópum kleift að koma að endanlegri gerð náttúruverndaráætlunar svo ólík sjónarmið sem vega jafnt og þau sem fram koma í lögnum fái að koma fram.

Hitaveita Suðurnesja hf hvetur einnig eindregið til þess að náttúruverndaráætlunin verði ekki lögð fyrir Alþingi í nóvember þar sem ekki gefst nægur tími til samráðs og rökræðna um endanlega náttúruverndaráætlun.

"friðlýsing skv. 2. og 3. tölul. 1. mgr. getur ýmist verðið staðbundin eða tekið til landsins alls."

Í drögnum er lagt til að allt Reykjanessvæðið og Brennisteinsfjöll verði lýst náttúruvætti. Það að lagt sé til að Reykjanessvæðið verði allt lýst náttúruvætti kemur Hitaveitu Suðurnesja hf mjög á óvart þegar horft er til þess sem á undan er gengið þ.e.a.s. HS hefur fengið heimild til virkjunar á svæðinu, úrskurður Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum er fenginn og jákvæður, umfangsmiklar rannsóknir öllum opnar hafa verið gerðar á svæðinu og alþjóða vísindasamfélagið hefur lýst mikilum áhuga á djúpbörun á Reykjanesi (161 erlendu vísindamaður tók þátt í gerð hagkvæmniathugunar á djúpböruninni).

Hefur Umhverfisstofnun kynnt sér vinnslu- og rannsóknarsögu Reykjanessvæðisins (ekkert samráð var haft við Hitaveituna og því ekki leitað eftir upplýsingum hjá henni)?

Hefur Umhverfisstofnun lagt mat á hagrænt og vísindalegt gildi þess sem gert hefur verið á Reykjanesi og hvert gildi djúpböranir á Reykjanesi gætu haft fyrir Ísland og alþjóða vísindasamfélagið?

Tók Umhverfisstofnun á einhvern hátt tillit til rannsókna og reynslu af jarðhitavinnslunni á Reykjanesi við gerð draganna að náttúruverndaráætluninni?

Gerði Umhverfisstofnun tilraun til þess að meta á einhvern hátt það tjón, sem Hitaveita Suðurnesja hf yrði óhjákvæmilega fyrir yrði Reykjanessvæðið lýst náttúruvætti?

66.gr laga 44/1999

66. gr: *Efni náttúruverndaráætlunar.*

Við gerð áætlunarinnar skal m.a. taka tillit til nýtingar mannsins á náttúrunni.

Þar sem ekki verður séð að tekið hafi verið tillit til þessa þáttar þá er spurt á hvern hátt var þetta gert í fyrirbyggjandi drögum?

Þá skal m.a. miða við að þau svæði sem áætlunin tekur til hafi verulegt vísinda-, félags-, efnahags- eða menningarlegt gildi.

Fullvist má telja og sannreynt er að Reykjanessvæðið sem vinnslusvæði háhitakerfa í gliðnunarbelti jarðskorpufleka hafi verulegt alþjóðlegt vísindagildi, verulegt efnahagslegt og þjóðhagslegt gildi og verulegt menningarlegt gildi.

Þar sem ekki verður séð að tekið hafi verið tillit til þessara þátta þá er spurt á hvern hátt tók Umhverfisstofnun tillit til þeirra við gerð draganna?

67.gr laga 44/1999

67. gr: *Náttúruminjasrá.*

”Umhverfisráðherra skal gefa út heildstæða náttúruminjasrá eigi sjaldnar en fimmta hvert ár og birta í Stjórnartíðindum. Birta má hvenær sem er ákvarðanir um ný svæði sem tekin eru á náttúruminjasrá.

(Umhverfisstofnun) skal í samráði við Náttúrufræðistofnun Íslands og hlutaðeigandi náttúrustofur og náttúruverndarnefndir sjá um undirbúning og öflun gagna vegna viðbóta við náttúruminjasrá og heildarútgáfu hennar.”

Af lögnum er ekki ljóst hver sé tilgangurinn með gerð náttúruminjaskrár og hver sé lagaleg staða skráarinnar og er það miður. Skráin er einlit og eingöngu unnin af náttúrufræðistofnunum og því er ekki um viðtæka samvinnu og samráð við hugsanlega hagsmunaaðila að ræða, önnur sjónarmið en náttúruverndar svo sem nýtingar komast ekki að. Í hröðum breytingum nútímans og í því flókna og margslungna laga- og reglugerðarflóði, sem fellur á atvinnulíf og einstaklinga þá fer skráin auðveldlega fram hjá mönnum. Almennur og atvinnurekendur lesa alla jafna ekki Stjórnartíðindi staf fyrir staf, hafa hreinlega ekki tíma til, enda skráin orðin að löglegum veruleika þegar hún er birt og þar með er ekki unnt að hafa áhrif á gerð hennar. Þar sem náttúruminjaskráin er oftast undanfari friðlýsingar svæða og hagsmunaaðilar fá ekkert að vita þar til allt í einu svæðið birtist í drögum að náttúruverndaráætlun, sem væntanlega er unnin að mestu af sömu aðilum og gerðu náttúruminjaskránnar þá hafa hagsmunaaðilar misst af dýrmætum tíma og tækifærum til að afla sér gagna og þekkingar til þess að grunvalla skoðanir sínar á sem nauðsynlegt er til að vinna faglega og vandaða umsögn um náttúruverndaráætlun sem lögð er fram. Þessi vinnubrögð eru vond og ekki sæmandi íslensku menningarsamfélagi tuttugustu og fyrstu aldar.

Hverju sætir að umhverfisfyrirvöld láta vinna einhliða og án vitundar hagsmunaaðila verk á borð við Verndun jarðminja á Íslandi (gefið út 2002), verk sem hefur að geyma ákveðnar og einhliða tillögur og ófaglegar fullyrðingar, sem vafasamt er að standist og sem er að því er virðist ein megin forsenda að tillögu að friðlýsingu Reykjanessvæðisins og Brennisteinsfjalla?

Eins og þruma úr heiðskíru lofti þá birtir Umhverfisstofnun á veraldarvefnum drög að náttúruverndaráætlun án þess að láta hagsmunaaðila sérstaklega vita og í ofanálag gefur stofnunin stuttan frest til umsagnar. Eru þetta sæmandi vinnubrögð??

Gefið er út, að drögin verði tekin fyrir á náttúruverndarþingi í október og að þau eigi að fara fyrir Alþingi í nóvember. Er það í reynd álit Umhverfisstofnunar að þetta séu fagleg og forsvanleg vinnubrögð, sem stuðlað geti að sátt í þjóðfélaginu um jafn viðkvæmt og mikilvægt hagsmunamál og hér er á ferð?

Athugasemdir við megin texta framkominna draga að náttúruverndaráætlun.

3. bls

"Friðlýsing getur í mörgum tilvikum skert athafnafrelsi verulega og því hafa náttúruverndaryfirvöld ætíð fylgt þeirri stefnu að friðlýsa ekki svæði nema fyrir liggi fullt samþykki landeigenda og rétthafa viðkomandi lands."

Ekki er vitað til þess að við gerð draganna hafi verið haft samband við landeigendur, sveitarfélög eða aðra hagsmunaaðila á Suðurnesjum. Það er áréttað hér, að Hitaveita Suðurnesja hf er hvorutveggja í senn landeigandi á Reykjanesi og eigandi réttar til að nýta jarðhitann á stórum hluta þess svæðis, sem lagt er til að friðlýstur verði.

Sem landeigandi og rétthafi jarðhitaréttinda á Reykjanesi mun Hitaveita Suðurnesja hf aldrei ljá máls á því að Reykjanessvæðið verði í heild friðlýst og lýst náttúruvætti.

5. bls

"Mörg rök hniga að því að efla landslagsvernd á Íslandi; m.a. hafa skoðanakannanir sýnt að íslenskt landslag er helsta þjóðartákn Íslendinga og ferðamenn sem landið sækja gera það ekki síst vegna sérstaks landslags."

Á það skal bent hér að í Bláalónið koma yfir 300.000 gestir á ári og á að giska um 20.000 gestir í gjá Eldborgar, móttöku og fræðslusetur Hitaveitu Suðurnesja hf. Megin hluti þessara gesta eru erlendir ferðamenn. Síendurteknar skoðanakannanir hafa leitt í ljós að Bláalónið er eitt markverðast af því sem ferðamaðurinn hefur upplifað í heimsókn sinni til Íslands. Samspil manna og náttúru heillar, plötuheyfingar sem skapa og viðhalda endurnýjanlegri jarðhitaauðlindinni, ferska vatnið sem hvílir í sprungnum og gropnum hraunlögum, einstakt jarðvarmaver, hótél, matsölustaðir, Bláalónið heilsulind, sjúkrahús, saltvinnsla og þörungarækt virk hráefni í einstakar húðaafurðir allt vefst þetta saman í einn sjálfbæran auðlindagarð þar sem maðurinn og verk hans eru áberandi. Hitaveitan hefur sterklega fundið fyrir því hér á landi og erlendis að auðlindagarðurinn er sterkt fordæmi sem heillar. Bláalónið einn hrynigasteina auðlindagarðsins og garðurinn sjálfur heillar og laðar ferðamenn tvímælalaust til landsins. Náttúruvernd er rík í huga þeirra, sem auðlindagarðinn rækta og er garðurinn gott dæmi þess að náttúruvernd svæðis og vinnsla jarðauðlinda getur vel farið saman.

"Samtals bárust 130 tillögur að verndarsvæðum."

Til að átta sig á því hvar í þjóðfélaginu og hvernig hugmyndir um friðlýsingar og náttúruvernd verða til svo skilja megi betur grunnhugsun náttúruverndar og friðlýsingar þá er þess hérmeð farið á leit að Umhverfisstofnun gefi upp hvaða aðilar það eru sem gert hafa tillögur að verndarsvæðum og hver sé höfuðstarfsemi þeirra, sé það vitað.

10. bls

"Sjálfbær nýting náttúruauðlinda, þ.e. nýting sem ekki gengur á rétt komandi kynslóða, er ein meginstoð umhverfisverndar."

Með því að leggja til að friðlýsa Reykjanes og Brennisteinsfjöll þá verður ekki annað séð en að Umhverfisstofnun brjóti þessa mikilvægu meginstoð. Umhverfisstofnun hlýtur að hafa vegið saman ólíka hagsmuni þ.e.a.s. möguleika svæðanna til að standa undir sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda þeirra, friðlýsingu eða einhverju blandi af hvoru tveggja.

Hver er forsenda þess að leggja til að Reykjanesið og Brennisteinsfjöll verði friðlýst í stað þess að stuðla að sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda svæðanna, sem eru afar dýrmætari á svo margan hátt?

11. bls

"Tillögur um verndun náttúruminja skulu grundvallaðar á tiltækum náttúrufarsgögnum þar sem áhersla er lögð á heildaryfirsýn og á verndun þess sem er sérstaklega verndar þurfi samkvæmt íslenskum og alþjóðlegum verndarviðmiðum, auk sértækra viðmiða í lögum."

Hér er lögð áhersla á heildaryfirsýn. Séu jarðlögin og það sem þau hafa að geyma ekki metin á einhvern hátt þá fæst alls ekki heildaryfirsýn. Það að leggja til friðlýsingu hlýtur að fela í sér að vegnir séu saman margir ólíkir þættir þar með talinn möguleikinn til sjálfbærrar nýtingar náttúruauðlinda svæðisins.

Þar sem það er engan vegin ljóst í drögunum hver heildaryfirsýn Umhverfisstofnunar var þegar hún lagði til að Reykjanes og Brennisteinsfjöll skyldu friðlýst þá er þess farið á leyt að stofnunin geri ítarlega grein fyrir þeim gögnum, þeim matsaðferðum sem hún beitti og þeirri heildaryfirsýn sem hún hafði þegar hún lagði til að Reykjanes og Brennisteinsfjöll verði friðlýst.

13. bls

"Viðfang er tiltekið fyrirbæri sem hafa má til hliðsjónar við verndun svæða. Í náttúruvernd er viðfangið yfirleitt náttúrufræðilegs eðlis en menningarleg sjónarmið geta einnig vegið þungt við val á svæðum."

Hvað varðar tillöguna um friðlýsingu Reykjanes svæðisins og Brennisteinsfjalla þá er það augljóst að viðföngin eru náttúrufræðilegs eðlis. Sem fyrr hefur komið fram þá er það óhagganlega skoðun Hitaveitu Suðurnesja hf að þessi viðmið séu allt of þröng og því röng ein og sér. Án tvímæla ber að meta og taka fullt tillit til þess, sem jarðlögin geyma og um er vitað. Því ber að meta að fullu hvers virði grunnvatnskerfin og jarðhitakerfin eru, hvers virði vökvinn og þau efni sem hann geymir eru, hvers virði það er vísindum og þekkingu mannsins að kanna og læra að skilja á hvern hátt þessi kerfi virka, hvers virði plötuskilin og aflkerfi þeirra eru og á hvern hátt þau skapa og endurnýja vökvageymana, hvers virði er þekkingin á varma- og vökvafloðum í geymunum og þannig mætti lengi telja. Það ber einnig að meta hvers virði er sú menning, sem nú skapast og sem skapast hefur í áratugi við nábýli mannsins við svæðin og nýtingu hans á þeim. Það er hvoru tveggja í senn gömul sannindi og ný að komandi kynslóðum er lífsnauðsyn sú þekking og reynsla sem við, sem nú störfum öflum og miðlum frá okkur. "Skammlíf" mannvirki, virkjanir þar í hópi eru einungis verkfæri til að afla reynslunnar og þekkingarinnar og til að afla okkur lífsviðurværis á hverjum tíma. Það virðist því miður vera lenska nú um stundir að loka augunum fyrir reynslunni og þekkingunni sem skapast við nýtingu jarðhita- og grunnvatnskerfanna svo og á hvern hátt mennigarsamfélög svæðanna mótast sterkt af þekkingunni og reynslunni sem aflað er í nábýlinu við þau. Lysandi dæmi um þetta eru sérkenni sveitarfélaganna á Suðurnesjum sem öðru fremur mótast nú um stundir af vinnslu háhitasvæðanna á Reykjanesi og í Svartsengi. Auðlindagarðurinn í Svartsengi og iðnaðurinn á Reykjanesi móta mjög menningu svæðisins og reyndar landsins alls. Einnig má leiða gild rök að því, að væri jarðhitinn/háhitinn og grunnvökvinn ekki nýttur hér á landi þá væri Háskóli Sameinuðupjóðanna ekki starfræktur hér, rannsóknarhluti Orkustofnunar væri svipur hjá sjón, umfangsmikil ráðgjafa-, rannsókn- og skólastarfsemi tengt nýtingu okkar endurnýjanlegu hreinu auðlinda svipur hjá sjón. Ísland fer fyrir öðrum þjóðum í nýtingu endurnýjanlegra auðlinda og á hvern hátt ganga á um auðlindir jarðar og sem slíkt er nú um stundir nauðsynlegt og þarft fordæmi. Ekki verður betur séð en að fyrirliggjandi drög að náttúruverndaráætlun sé um margt atlaða að skynsamlegri og sjálfsagðri fjölnýtingu auðlinda jarðar, sem er öðrum þjóðum til eftirbreytni.

14. bls

Í töflu eitt er ekki minnst á jarðhita- og grunnvökvakerfi og nauðsyn þess að skilja eðli þeirra og á hvern hátt þau móta það sem á yfirborði er svo og á hvern hátt nábýli mannsins við þau móta líf hans á svipaðan hátt og fiskimiðin gera og gerðu forðum. Vinnsla auðlindanna mótast sterkt staðblæ og menningu Suðurnesja og landsins alls og taka verður tillit til þess. Það að taka ekki tillit til þess á hvern hátt nýting auðlinda gliðunarbeltisins hefur áhrif til skamms og langs tíma á lífsviðurværi fólks og menningu þess og þekkingu er ljót og óskynsöm aðför að vitibornum manni. Ákveðin náttúruvernd er nauðsyn og hún getur vel samrýmt skynsamri og velútfærðri nýtingu auðlinda jarðar.

Í annarri töflu þar sem sett eru fram viðmið 66. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd, sem notuð eru við val svæða í náttúruverndaráætlun segir: *"Svæðið hefur verulegt vísinda-, félags-, efnahags- eða menningarlegt gildi – Svæði geta t.d. haft mikið fræðslugildi ef þau eru í nágrenni skóla eða þéttbýlis, hátt efnahagslegt gildi ef þau laða að ferðamenn eða hýsa æðarvarp, hátt vísindagildi ef þau eru einstök um tiltekin náttúruleg ferli og haft hátt menningarlegt gildi ef þau tengjast náð menningu og starfi þjóðarinnar."*

Fáum dylst að Reykjanessvæðið hefur verulegt vísinda-, rannsókn-, efnahags- og menningarlegt gildi og er hér vitnað til áratuga langra rannsókna á grunnvökva- og jarðhitageymunum, vinnslutækni og efnavinnslu. Áhugi alþjóða vísindasamfélagsins á djúpbörðun í gliðunarbeltið og þar með á Reykjanesi og vinnslu jarðhitavökva af 4000 – 5000 metra dýpi er óumdeildur þar sem erlend stofnun (ICDP) hefur styrkt verkefnið og fleiri en 160 erlendir mikils virtir vísindindamenn hafa lagt ómetanlega og óeigingjarna vinnu að mörkum við gerð hagkvæmniathugunar á djúpbörðun vinnsluhola, verkefni sem Hitaveita Suðurnesja hf, Landsvirkjun, Orkustofnun og Orkuveita Reykjavíkur standa sameiginlega að. Vísinda-, rannsókn-, efnahags- og menningarlegt gildi skapast ekki hvað síst af þeirri vinnslu sem þegar hefur átt sér stað og sem möguleg er í síkvik jarðhitasvæði gliðunarinnar. Þessar forsendur og þessi rök töflunnar til friðunar eru einnig ótvírætt sterk og óumdeilanleg rök fyrir því að Reykjanessvæðið verði nýtt og það alls ekki friðað nema að það náist sátt um að saman fari fjölþætt virkjun auðlinda svæðisins og friðun.

Á milli taflna tvö og þrjú stendur: *"Til viðbótar telur Umhverfisstofnun mikilvægt að taka mið af sjónrænu gildi, þ.e. ef svæðið er almennt talið sérstaklega fallegt, stórfenglegt, hrikalegt, sveipað dulúð o.s.frv."*

Hver eru viðmiðin, hver metur, hefur Umhverfisstofnun ein þ.e. starfsmenn hennar og á hennar vegum löggildan smekk, löggilt fegurðarskyn löggilt mat á því hvað sé stórfenglegt, hrikalegt og sveipað dulúð?

Hvað felst í "almennt talið", liggja almennar skoðanakannanir að baki almennt er talið?

"Verklag við svæðisbundna náttúruvernd."

Ekki verður betur séð eftir að þau erlendu lög og samningar, sem Íslendingar eru aðilar að og sem nefnd og nefndir eru í drögunum hafa verið skoðuð lauslega að ekki sé á nokkurn hátt tekið tillit til sérstöðu okkar Íslendinga í því hversu háðir við erum grunnvökva- og jarðhitakerfum landsins og hvaða möguleika þau skapa okkur sem þjóð í framtíðinni til sjálfbærs lífs. Ekki er heldur litið til þess hvaða möguleika við höfum umfram aðrar þjóðir til þess að afla okkur og heimsbyggð allri einstakrar þekkingar á nýtanlegum og endurnýjanlegum varma- og efnalindum jarðarinnar. Til langs tíma litið á mannkyn einungis tvær orkuauðlindir, sem eru sólin og innviðir jarðar og af þeim er á Ísland einstakt tækifæri, vegna legu landsins að rannsaka, vinna og miðla reynslu og þekkingu á efna- og varmaforða úr djúpi jarðar. Reynist unnt að vinna varma við 400 – 600 °C úr gliðunarbeltinu þá opnast Íslendingum og heimi öllum ný vidd og áður óþekkt í fjölþættri vistvænni orku- og efnavinnslu. Djúpbörðunarverkefnið, sem nefnt var er liður í þessari viðleytni. Fyrirliggjandi drög að náttúruverndaráætlun leggja bjarg í götu þessarar eðlilegu og nauðsynlegu þróunar.

Engar athugasemdir eru við það sem á þessari síðu er, en á það er bent og á því vakin athygli að borholurannsóknir, svarfgræinig þar með talin hefur gefið afar verðmætar og mikilvægar upplýsingar um gerð og mótun landsins, tilurð og þróun jarðhitakerfa og hlutverk jarðskjálfa í myndun og viðhaldi jarðhitasvæðanna. Þessi verðmæta þekking og reynsla hefði ekki fengist ef jarðhitinn og grunnvökvinn hefði ekki verið nýttur.

"3.3.1 Grunnvatn"

"Grunnvatni má skipta í tvo flokka, kalt og heitt." Þessi skipting er afar gróf og getur því verið villandi. Grunnvatn eða grunnvökvi ætti einnig að flokkast eftir efnainnihaldi, uppruna og eðli þess geymis sem hann hvílir í. Það er kunnara en frá þurfi að segja, að öll varmaferli eiga sér heita hlið og kalda þ.e. varmagjafa og lág- eða hrakvarmaþró. Öll varmaferli þurfa því kælimiðil og eru háhitakerfi Suðurnesja einstök að því leyti að á einu og sama svæðinu er að finna gjöful endurnýjanleg háhitasvæði og hágæða kælimiðla. Kælimiðillinn getur verið sjór tekinn úr borholum við strönd, ísalt vatn úr borholum í nokkurri fjarlægð frá ströndu og svo vatn af drykkjarvatnsgæðum fengið úr borholum inni á Reykjanesskaganum. Umfangsmiklar rannsóknir eru til og áratuga reynsla er til staðar á vinnslu grunnvökva sem hér hefur verið lýst. Gert hefur verið reiknilíkan af vinnslunni og henn stýrt af því og því efna- og vinnslueftirliti sem framkvæmt er. Hér skal nefnt að á Suðurnesjum eru þrjú stór sjávareldisfyriræki sem dæla og hafa dælt um áráðir "sjó" úr borholum sem nemur þúsundum litra á sekúndu.

Sérstaða Suðurnesja og þeirra er þau byggja er ekki síst sú, að á mjög afmörkuðu svæði er að finna hvað innan um annað gjöful endurnýjanleg háhitasvæði og jafnvel lághitasvæði, margs konar grunnvökva þ.e. kælimiðla af afbragðs gæðum, nálægð við Reykjavíkurborg, nálægð við Keflavíkurflugvöll (um fjórar stundir til Evrópu og fimm / sex stundir til Ameríku), nálægð við góðar hafnir, nálægð við öflugasta vegakerfi landsins, nálægð við fimm sveitarfélög með góðu innra skipulagi og skólakerfi, skilningur á stöðugum rannsóknum, þróun og menntun, staðblær og menning þeirra sem sveitarfélögin mynda einkennist sterkt af nábyli við, skilning á mikilvægi og verðmæti jarðhitans, skilningur á mikilvægi þess að samnýta jarðhita og grunnvökva, skilningur á mikilvægi auðlindagarðs þ.e. fjölnýtingu jarðauðlinda, skilningur á mikilvægi fræðslu-, heilsu- og afþreyingarferðamennsku, skilningur á mikilvægi þess að nýta lágvarma til ræktunar alls konar lífmassa.

Samnýting auðlinda svæðisins hefur fært Suðurnesjamönnum stórauvin lífsgæði.

Heildstæð, fjölbætt og samofin sjálfbær nýting auðlinda svæðisins og mannauðs er markmið og einkunnarorð Suðurnesjamanna sprottin af reynslu þeirra af varfærinni nýtingu auðlindanna í röskan tvo og hálfan áratug. Hitaveita Suðurnesja hf, eign sveitarfélaga á Suðurnesjum, Hafnarfjarðarbæjar og Vestmannaeyja og ríkissjóðs fær ekki betur séð, en að fyrirliggjandi drög að náttúruverndaráætlun vegi gróflega að fyrirtækinu og eigendum þess og komi í veg fyrir, að þessi sérstaða Suðurnesja verði nýtt íbúum þeirra til framdráttar og atvinnusköpunar, öðrum til fyrirmyndar og hvatningar svo og til framdráttar landsmönnum öllum. Sérstaða Suðurnesja er einstakt tækifæri til þess að sýna í verki, skilgreina og leiða mönnum um víðan heim fyrir sjónir hvað felst í hugtökunum fjöl- og samnýting auðlinda og auðlindagarði. Þessu tækifæri og þessum möguleika má fyrir engan mun glata.

Í þessu samhengi verður ljóst að brýnt er að skilgreina og skilja hvaða auðlindum Ísland býr yfir og á hvaða hátt þær verða best samnýttar til að auka lífsgæði Íslendinga og alþjóðasamfélaginu til hagsbóta um langa framtíð. Náttúruvernd og náttúruverndaráætlun er einungis eitt þeirra verkfæra, sem nota á til þessa verks. Náttúruvernd og drög að náttúruverndaráætlun, verk fárra manna með að því er virðist svipuð sjónarmið getur aldrei staðið ein og sér óháð öðrum þáttum mannlegra athafna eins og nú virðist raunin.

"Hið nána sambyli manna og jökla í Skaftafellssýslum á sér sömuleiðis fáar hliðstæður." Hér ber einnig að taka fram, að hið nána sambyli manna og jarðhitasvæða landsins á sér fáar hliðstæður. Sérstaða Suðurnesja og mannlífs þar, sem fyrr er getið á sér fáar ef nokkrar hliðstæður. Þessi sérkenni sem mikið má læra af, sem eftir er tekið um víðan heim og sem rómuð eru skapast af því á hvern hátt Íslendingar nýta sínar auðlindir. Varfærin og lærdómsrík nýting sérstakra náttúruauðlinda Íslands að teknu tilliti til náttúruverndar er eina rökrétta nálgunin að samskiptum mannsins við landið, einstrengingsleg náttúruvernd / friðlýsing svæða sem í eru nýtanleg grunnvökva- og jarðhitakerfi stendur í vegi fyrir eðlilegri þróun mannlegra athafna og er til þess fallin að ala á sundrung meðal manna.

"Þekking er forsenda góðrar og faglegrar stjórnunar. Þekking á jarðfræðilegri fjölbreytni er t.d. forsenda þess að hægt sé að meta hvaða jarðmyndanir séu þess verðar að vernda. Sömu lögmál gilda um mat á verndargildi annarra náttúruminja eins og landslags, svo og menningarminja."

Heils hugar er tekið undir það, að þekking og reynsla er forsenda að faglegri, vandaðri og markvissri stjórnun. Í því samhengi, sem þetta er sagt þá vantar stórlega upp á að stjórnunin verði fagleg þar sem hún er hvorki heildstæð né þverfagleg. Þegar kemur að grunnvökva- og jarðhitasvæðunum þá verður einfaldlega að taka fullt tillit til staðsetningar, eðlis, vísinda-, tækni- og rannsóknargildis, svæðis- og þjóðhagslegs gildis svæðanna svo og gildi þeirra í menningar og atvinnulegu tilliti.

"Öll ákvarðanataka er varðar landnotkun þarf að byggja á góðri þekkingu og með langtímahagsmuni í huga. Mikilvægt er að við gerð hvers kyns áætlana er varða landnotkun sé lagt mat á hvaða afleiðingar þær geta haft í för með sér. Til að það sé hægt er nauðsynlegt að til sé heildstætt yfirlit um náttúru landsins og hvaða náttúruverðmæti það eru sem nú þegar eru nýtt. Jafnframt þurfa að liggja til grundvallar upplýsingar um hver þörfin er fyrir hvern landnotkunarflokk. Á þessum forsendum væri hægt að taka skynsamlegar ákvarðanir um landnotkun."

Heils hugar er tekið undir það að ákvörðun um landnotkun þarf að byggja á góðri þekkingu með langtímahagsmuni í huga. Hér verður ekki undan því vikist að geta þess að alls ekki verður séð á drögunum að náttúruverndaráætluninni að sú landnýting, sem hún leggur til byggist á góðri þekkingu á vinnslu úr geymum grunnvökva og jarðhita og því síður að langtímahagsmunir hafi verið hafðir í huga.

Hvaða langtímahagsmuni hafði Umhverfisstofnun í huga þegar hún lagði til að Reykjanessvæðið og Brennisteinsfjöll yrðu friðlýst?

Á hvaða góðu þekkingu á eðli grunnvökva- og jarðhitakerfa byggði Umhverfisstofnun þegar hún lagði til að Reykjanessvæðið og Brennisteinsfjöll yrðu friðlýst?

Þar sem hvorki var haft samband við né leitað eftir samráði við Hitaveitu Suðurnesja hf um gerð fyrirbyggjandi draga að náttúruverndaráætlun þá er mikilvægt að Umhverfisstofnun upplýsi hvaða grundvallarupplýsingar stofnunin byggði á um landnotkun á Reykjanessvæðinu og í Brennisteinsfjöllum.

Náttúruverndaráætlun felur glögg í sér ákveðna landnotkun og því er afar mikilvægt, að Umhverfisstofnun kanni ofan í kjöl og áður en áætlunin er sett fram hver sé núverandi og hver sé fyrirhuguð landnotkun hagsmunaaðila á landssvæðum þeim sem fjallað er um. Þar sem þetta var ekki gert fyrir t.d. Reykjanessvæðið þá verður að telja vinnubrögðin afar ámælisverð og þau draga tvímælalaust úr trúverðugleika draganna og stofnunarinnar sem slíkrar.

Hugmyndir Umhverfisstofnunar um gerð landnotkunaráætlunar er í ljósi eðlis náttúruminjaskrár, fyrirbyggjandi draga að náttúruverndaráætlun og þess á hvern hátt og hversu lítið þverfaglega hún var unnin er **afar varhugaverð**.

"8. tafla. Landnýtingarflokkar sem ná til landsins alls eða stórra landsvæða. Orkuvinnsla og orkudreifing/stóriðja – Afla orku til reksturs heimila og atvinnulífs."

Hvað varðar grunnvökva- og jarðhitanytingu þá vantar tilfinnanlega í skýringar efnavinnsla, innlendar og erlendar rannsóknir, þekkingaröflun og fjölnýtingarmöguleikar.

"Orkuvinnsla og rammaáætlun."

Hvað varðar grunnvökva- og jarðhitanytingu þá er hið umfangsmikla verk sem unnið er undir merkjum rammaáætlunar afar takmarkað og því alls ekki marktækt við val, mat og samanburð á vænlegum jarðhitasvæðum til vinnslu. Einungis er reiknað með framleiðslu rafmagns og því ekki reiknað með

þeim fjölnýtingarmöguleikum, sem tvímælalaust gefast í jarðhitnum. Fjölpættum auðlindagarði á borð við þann í Svartsengi er enginn gaumur gefinn. Gildi þekkingar og reynslu fyrir innlenda sem og erlenda rannsóknar- og skólastarfsemi, sem aflað er með vinnslu grunnvökva- og jarðhitakerfa er ekki metinn á nokkurn hátt. Í áætluninni er flutningskostnaði rafmagnsins litill sem enginn gaumur gefinn. Af þessum sökum verður alls ekki unnt að velja svæðin og forgangsraða virkjanakostum þar sem ákveðnar og mikilvægar grunnforsendur vantar.

"Brýnt er að ljúka rammaáætlun sem fyrst og ná sátt um nýtingu ákveðinna svæða og jafnframt að vernda önnur."

Hverjir eiga að ná sáttum við hverja og um hvað?

Er það skoðun Umhverfisstofnunar að rammaáætlun eins og hún hefur verið unnin til þessa og m.a. jafn ófullkomin og hún er hvað varðar grunnvökva- og jarðhitanytingu geti í raun sagt til um hvaða og í hvaða röð jarðhitasvæði landsins eigi að nýta og hver þeirra eigi að vernda?

Það er ákveðin skoðun Hitaveitu Suðurnesja hf að sú sýn, sem rammaáætlun og Umhverfisstofnun og er þá tekið mið af fyrirbyggjandi drögum að náttúruverndaráætlun hafa á jarðhitanytingu sé allt of þröng og leggst því eindregið gegn því að rammaáætlun ein verði nýtt til þess að "ná sátt um nýtingu ákveðinna svæða og jafnframt að ná sátt um að vernda önnur".

"Heildaryfirlit er til um alla helstu virkjanakosti bæði í vatnsafla og jarðvarma, en í því yfirliti er ekki lagt mat á verðmæti náttúruminja. Náttúruverndaráætlun er ætlað að leggja grunn að nauðsynlegu yfirliti og vera einn af þeim hornsteinum sem ákvarðanir um virkjanir geta byggt á."

Tveggja áratuga reynsla, stöðugar rannsóknir og þróun Hitaveitu Suðurnesja hf við vinnslu grunnvökva og jarðhita kennir að helstu virkjanakostir jarðhita á Íslandi eru alls ekki þekktir. Þessu til stuðnings skal nefnt tvennt: tilfinnanlega vantar jarðhitarannsóknir/-leit á stærstum hluta gliðunarbelti landsins og tilfinnanlega vantar einnig rannsóknir á djúpstæðum jarðhitkerfum í gliðunarbeltinu. Að auki má benda á að hagkvæmt nýtanleg jarðhitasvæði eru mjög háð þeirri tækni til jarðhitaleitar og vinnslu sem beitt er á hverjum tíma.

Hvað hefur Umhverfisstofnun fyrir sér í því að fullyrða, að til sé heildaryfirlit um helstu virkjanakosti í jarðvarma?

"Í því er ekki lagt mat á náttúruminjar"

Hér kallar Umhverfisstofnun eftir heildstæðu mati sem eðlilegt er.

Hvers vegna beitir Umhverfisstofnun ekki heildstæðu mati, sem eðlilegt er að gert sé þegar kemur til þess að leggja til að Reykjnessvæðið og Brennisteinsfjöll verði friðlýst?

"Náttúruverndaráætlun er ætlað að leggja grunn að nauðsynlegu yfirliti og vera einn af þeim hornsteinum sem ákvarðanir um virkjanir geta byggt á."

Ekki verður lesið úr lögunum að þetta sé einn megin tilgangur með náttúruverndaráætlun. Hinu er ekki að leyna að friðlýst svæði setja virkjunum ákveðnar skorður. Þessi fullyrðing gefur fullt tilefni til þess að lögin um náttúruvernd verði endurskoðuð hið fyrsta með það í huga að allir hagsmunaaðilar og allir hagsmunir lands og lýðs fái að komast að og séu virtir við gerð náttúruverndaráætlunar.

"Vatnsorka og jarðvarmaorka er þó "takmörkuð" auðlind og ekki nema að hluta til endurnýjanleg orka, en t.d. fyllast flest miðlunarlón af aurframburði jökuláa á tilteknum tíma en flestar okkar stærstu virkjanir nýta sér jökulár."

Þar sem ekki er ljóst af textanum hvað átt er við með því að setja hugtakið takmörkuð í gæsalappir þá er spurt:

Hvað á Umhverfisstofnun við með gæsalöppunum sem settar eru utanum takmörkuð?

Hvað varðar jarðhitanytingu þá er hér talað almennt um jarðvarmaorku óháð því hvers eðlis hún er, hvar hún er unnin og á hvern hátt. Í ljósi þessa er fullyrðingin hér að ofan illskiljanleg.

Hugtakið takmörkuð visar til magns og það jafnvel endanlegs magns. Einnig liggur í hugtakinu skilningur tímans og þar með þess nettó afls, sem unnið er hverju sinni.

Hvaða forsendur liggja að baki þess að Umhverfisstofnun fullyrðir að jarðvarmaorka sé takmörkuð auðlind?

Hvernig skilgreinir Umhverfisstofnun hugtakið jarðvarmaorka?

Hvaða skilning leggur Umhverfisstofnun í hugtakið "takmörkuð" auðlind?

Einnig er almennt fullýrt að jarðvarmaorka sé ekki nema að hluta til endurnýjanleg. Hugtakið endurnýjanleg jarðvarmaorka er í þessu samhengi margslungið og felur m.a. í sér varma fölginn í bergi, varma fölginn í vökva sem tekið hefur upp varma úr berginu, nettó magn þess vökva sem unnin er hverju sinni, hversu djúpt er jarðvarminn sóttur, hlutur gliðunar og skjálftavirkni í varmaflutningi djúpt úr jarðskorpunni, tímabil sem unnið er með o.fl.

Hefur Umhverfisstofnun kynnt sér áratuga reynslu orkufyrirtækjanna af rekstri og rannsóknum á jarðhitakerfunum sem þau vinna?

Hvaða skilning leggur Umhverfisstofnun í hugtakið endurnýjanlegur?

Þegar Umhverfisstofnun leggur til að jarðhitasvæði verði friðlýst hver er þá tímarammi friðlýsingarinnar, en nauðsynlegt er að vita hver hann sé?

Þar sem Hitaveita Suðurnesja hf hefur ekki forsendur Umhverfisstofnunar að stóru fullyrðingunni hér að ofan þá setur hún allan fyrirvara á því, að hún fái staðist. Afar vafasamt er, ef ekki ómögulegt og rangt að taka tillit til þessarar fullyrðingar og nota hana sem eina af forsendunum fyrir mati á því hvaða jarðhitasvæði eigi að friðlýsa og hver ekki.

"Nýtanleg vatns- og jarðvarmaorka á Íslandi er einhversstaðar á bilinu 50 – 100 TWh á ári. Þó má gera ráð fyrir að ekki sé hægt að nota alla þá orku bæði vegna óhagkvæmni eða af öðrum ástæðum svo sem vegna umhverfis- og náttúruverndar."

"Nýtanleg vatns- og jarðvarmaorka á Íslandi er einhversstaðar á bilinu 50 – 100 TWh á ári."

Ekki kemur fram í textanum hvaða orkuform er átt við. Þessi fullyrðing er villandi og jafnvel röng þar sem áætlunin er sennilega gömul og því barn síns tíma, tilfinnanlega vantar jarðhitarannsóknir á stærstum hluta gliðunarbeltisins og tilfinnanlega vantar rannsóknir á mögulegri jarðhitavinnslu af 4000 – 5000 metra dýpi í gliðunarbeltinu.

Hvaða orkuform er átt við, raforka eða orka sem umbreytt er í raforku með tilheyrandi töpum?

Hver er forsenda þess, að Umhverfisstofnun setur fram þessa fullyrðingu í drögum að náttúruverndaráætlun?

Hvaðan koma upplýsingarnar?

Á hvern hátt er fullyrðingin nýtt til þess að meta þörf þess að friðlýsa jarðhitasvæði?

"Þó má gera ráð fyrir að ekki sé hægt að nota alla þá orku bæði vegna óhagkvæmni eða af öðrum ástæðum svo sem vegna umhverfis- og náttúruverndar."

Hugtakið óhagkvæmur er afstætt og verður því að notast með varúð. Þegar um jarðvarmanýtingu er að ræða þá eru umtalsverðir möguleikar til fjölnýtingar og því verður óhagkvæmni jarðhitavinnslu í þessum skilningi allt annað en eigi að umbreyta jarðvarmanum einungis í rafmagn.

Fellst Umhverfisstofnun á þessar röksemdir Hitaveitu Suðurnesja hf um óhagkvæmni og að það eigi að leggja mat á möguleika grunnvökva- og jarðvarmavinnslu til fjölnýtingar á borð við þá sem nú er gert í auðlindagarðinum í Svartsengi?

"Af þessum tölum má vera ljóst að skoða þarf orkunotkun með langtímahagsmuni í huga út frá mörgum sjónarmiðum eins og meðal annars er reynt að gera í vinnu við rammaáætlun."

Af texta draganna, sem er undanfari þess sem vitnað er til má ráða að einungis er átt við notkun raforku. Hvað jarðvarmanýtingu áhrærir þá er allt of þröngt skoðað og er því orkunotkunin ekki skoðuð út frá mörgum sjónarmiðum eins og lagt er til að gert verði. Fjölnýting jarðvarmans er ekki gefinn gaumur og bein nýting jarðgufu í margs konar iðnferlum er ekki metin.

Lagði Umhverfisstofnun mat á gildi þess að jarðvarmavinnsla gefur ríka möguleika til þess að sjá iðnferlum fyrir varmaorku fólga í jarðgufu þegar hún lagði til að friðlýsa Reykjanessvæðið og Brennisteinsfjöll?

"6.8 Ferðapjónusta og útivist"

Auðlindagarðurinn í Svartsengi dregur nú um stundir allt að 320.000 ferðamenn sem flestir eru erlendir. Við Bláalónið er nú rekin þrenns konar meginstarfsemi: almenn bðð sem heilsulind, heilsuhótel, meðferð húðsjúkra og liftækniðnaður. Möguleikar Bláalónsins til að auka þjónustu og fjölga afurðum eru hvergi tæmdir. Hugvitsamleg og samþætt grunnvökva- og jarðhitanýting er afar mikilvægt og öflugt verkfæri í fjölbreyttri ferðapjónustu svo sem fræðslu-, heilsu- og afþreyingarferðapjónustu.

Á hvern þátt tók Umhverfisstofnun tillit til möguleika samþættrar grunnvökva- og jarðvarmanýtingar til að koma á stórfelldri og margþættri ferða- og heilsuþjónustu þegar hún lagði til að Reykjanessvæðið og Brennisteinsfjöll verði friðlýst?

80. bls.

"9 Framkvæmd."

Afleitt er að þennan kafla skuli vanta, þar sem hann skilgreinir næstu skref, á hvern hátt náttúruverndaráætlun, samþykkt af Alþingi verði framfylgt, hvernig eftirliti verði háttað, hversu umfangsmikið eftirlitið verður, hverjir annast eftirlitið, og hverjir greiði innleiðinguna og eftirlitið.

Hvenær má vænt þess að Umhverfisstofnun birti 9. kafla?

Þar sem álögur á orkuviðnaðinn aukast hröðum skrefum vegna aukins eftirlits og skriffræðis þá er það afar brýnt, að Hitaveita Suðurnesja hf geti gert sér grein sem fyrst fyrir þeim hugsanlegu álögum sem hlotist gætu af náttúruverndaráætluninni.

Orkulög gera skýlausa kröfu um gegnsæja starfsemi orkufyrirtækjanna og svo jafnræðis sé gætt þá óskar Hitaveita Suðurnesja hf eftir greinargóðum upplýsingum um allan kostnað við gerð fyrirliggjandi draga að náttúruverndaráætlun, bæði kostnað ríkisstofnana og þeirra annarra sem veitt hafa verkinu lið og þegið greiðslur fyrir.

Hver er áætlaður kostnaður við það að ljúka drögunum?

Hver er áætlaður kostnaður við umhverfisþingið sem haldið verður í október næstkomandi?

Hver er áætlaður eftirlitskostnaður við friðlýst jarðhitasvæði skipt niður á svæði?

"Viðauki I – Náttúruminjar á Suðvesturlandi"

"Reykjanes – Eldvörp – Hafnarberg"

- Lagt er til að 113,1 km² verði lýst náttúruvætti.
- Stærð svæðisins og mörk þess eru ekki á nokkurn hátt rökstudd.
- Eftirfarandi fullyrðing í svæðislýsingu: " *Hvergi annars staðar en á Reykjanesi má sjá eins glögg merki gliðunar Mið-Atlantshafshryggjarins.*" er röng eða að minnsta kosti mjög umdeilanleg. Fullyrðingin er óheppileg þar sem hún er tilfinningaþrungin og áróðurskennd og til þess fallin að fá almenning á band friðlýsingarinnar á grundvelli tilfinninga en ekki raka.
- Hitaveita Suðurnesja hf er handhafi nokkurs lands og umfangsmikilla jarðhitaréttinda á stórum hluta svæðisins
- Farið hefur fram lögformlegt mat á umhverfisáhrifum jarðhitanýtingar á svæðinu þar sem lögð var áhersla á að ekki væri ljóst hvar borað yrði, og í hvaða áföngum virkjað yrði og ekki væri ljóst hvers konar virkjun eða jarðhitanýting færi fram. Ekki hefur verið tekið tillit til þessa í drögunum að því best verður séð.

- Ekki hefur verið tekið tillit til jarðhitarannsóknar undangenginna áratuga, ekki hefur verið tekið tillit til hvert rannsóknar-, skóla- og vísindagildi jarðhitasvæðið og nýting þess hefur innanlands og fyrir alþjóða vísindasamféagið
- Ekki hefur verið lagt mat á hversu verðmæt grunnvökva- og jarðhitanýting svæðisins sé sveitarfélögunum m.a. í tekju og atvinnulegu tilliti
- Ekkert samráð hefur verið haft við hagsmunaaðila að því best er vitað
- Núverandi landnotkun: raforkuver, þurrkun sjávarfangs, saltverksmiðja, útivist, ferðamennska
- Í mati á umhverfissáhrifum starfaði fjölmennur samráðshópur hagsmunaaðila sem gætti þess að merkar jarðminjar yrðu ekki skemmdar
- Eftirfarandi fullyrðing: *"Hvergi annarsstaðar eins glögg merki um jarðhræringar í jarðskorpu."* er röng eða að minnsta kosti mjög umdeilanleg. Fullyrðingin er óheppileg þar sem hún er tilfinningaþrungin og áróðurskennd og til þess fallin að fá almenning á band friðlýsingarinnar á grundvelli tilfinninga en ekki raka.
- *"Mikið útivistar og fræðslugildi."* Fræðslugildið felst ekki hvað síst í nýtingu djúpvarmakerfisins sem útheimtir umfangsmiklar og fjölbættar rannsóknir og nýtingu
- Vísinda-, félags-, efnahags- og menningarlegt gildi nýtingar grunnvökva og jarðhita svæðisins er ótvírætt og afar mikið
- *"Mið-Atlantshafshryggurinn, sem klýfur Atlantshafið í tvær úthafsplötur, sem rekur hvor frá annarri, kemur á land á Reykjanesi."* hryggurinn getur aldrei klofið haf í tvær skorpuplötur!! Uppskrúfað orðalag fullyrðingarinnar er óheppilegt þar sem það er tilfinningaþrungið og áróðurskennt og til þess fallið að fá almenning á band friðlýsingarinnar á grundvelli tilfinninga en ekki raka.
- *"Reykjanesið einn virkasti hluti gosbeltisins og jarðfræðilegur dýrgripur til rannsóknar."* Svæðið er einnig dýrgripur til rannsókna á djúpstæðum jarðhitakerfum, en það sannar svo ekki verður um villst alþjóðlegt djúpbörunarverkefni (IDDP) orkufyrirtækjanna og Orkustofnunar. Orðaval um of áráðurskenndur
- Það er skýr og afdráttarlaus skoðun Hitaveitu Suðurnesja hf að með virku og hugmyndaríku samráði hagsmunaaðila megi auðveldlega flétta saman grunnvökva- og jarðhitanýtingu og verndun jarð- og náttúruvæðna. Vinnan að MÁU gaf glögga vísbendingu um þetta.
- Það sem skýrslan Verndun jarðminja á Íslandi segir um svæðið er um margt rangt og misvísandi.

Með tilliti til þess sem að ofan er sagt þá leggst Hitaveita Suðurnesja hf eindregið gegn fyrirhugaðri friðlýsingu, mótmælir henni harkalega og mun leita allra löglegra leiða svo koma megi í veg fyrir að Reykjanessvæðið verði lýst náttúruvætti og þar með friðlýst. MÁU lagði grunn að því á hvern hátt nýta megi svæðið, og um það náðist ásættanleg sátt.

"Rauðimelur"

Hitaveita Suðurnesja hf gerir ekki athugasemdir við framkomnar tillögur um friðlýsingu að því gefnu að heimilt verða að nýta svæðið til grunnvatnsnáms og til borunar hola til eftirlits með hegðun grunnvatnsforðans og að því gefnu að sveitarfélögin séu ekki andvíg friðlýsingunni.

"Brennisteinsfjöll – Herðisarvík"

- Lagt er til að 198,7 km² verði lýst náttúruvætti.
- Stærð svæðisins og mörk þess eru ekki á nokkurn hátt rökstudd.
- Hitaveita Suðurnesja hf og Orkuveita Reykjavíkur hafa gert með sér samning um rannsóknir á grunnvökva- og jarðhitakerfum svæðisins með nýtingu auðlindanna í huga. Félögin hafa sameiginlega sótt um leyfi til iðnaðar- og viðskiptaráðuneytis um heimild til rannsókna á svæðinu með fyrirheit um nýtingu
- Ekki hefur verið tekið tillit jarðhitarannsóknar sem gerðar hafa verið á svæðinu, ekki hefur verið tekið tillit til hvert rannsóknar-, skóla- og vísindagildi jarðhitasvæðið og nýting þess gæti haft innanlands og fyrir alþjóða vísindasamféagið
- Ekki hefur verið lagt mat á hversu verðmæt grunnvökva- og jarðhitanýting svæðisins gæti orðið landeigendum, sveitarfélögunum og fyrirtækjunum m.a. í tekju og atvinnulegu tilliti
- Ekki hefur verið tekið tillit til þess hvar svæðið liggur og hverjir möguleika þess gætu verið til þess að sjá stór – Reykjavíkursvæðinu fyrir heitu vatni í náninni framtíð. Nýting

háhitasvæðisins til heitavatsframleiðslu myndi t.d. auka afhendingaröryggi þar sem heitavatsvinnslan legðist þá á mörg óháð jarðhitasvæði.

- Ekkert samráð hefur verið haft við hagsmunaaðila að því best er vitað
- Mikið útivistar og fræðslugildi og felst fræðslugildið ekki hvað síst í nýtingu grunnvökva- og djúpvarmakerfi svæðisins sem útheimtir umfangsmiklar og fjölþættar rannsóknir og nýtingu
- Vísinda-, félags-, efnahags- og menningarlegt gildi nýtingar grunnvökva og jarðhita svæðisins er ótvírætt og afar mikið eins og fram hefur komið á öðrum jarðhitasvæðum landsins
- Með virku samráði hagsmunaaðila verður þess gætt að jarðminjar raskist ekki
- Það er skýr og afdráttarlaus skoðun Hitaveitu Suðurnesja hf og Orkuveitu Reykjavíkur að með virku og hugmyndaríku samráði hagsmunaaðila megi auðveldlega flétta saman grunnvökva- og jarðhitanytingu og verndun jarð- og náttúruminja. Vinnan að MÁU á Reykjanesi gaf glögga vísbendingu um þetta.
- Það sem skýrslan Verndun jarðminja á Íslandi segir um svæðið tekur ekki á nokkurn hátt tillit til grunnvökva- og jarðhitakerfis svæðisins og vísinda- og rannsóknargildis þeirra.

Með tilliti til þess sem að ofan er sagt þá leggjast Hitaveita Suðurnesja hf og Orkuveita Reykjavíkur eindregið gegn fyrirhugaðri friðlýsingu, mótmæla henni harkalega og munu leita allra löglegra leiða svo koma megi í veg fyrir að Brennisteinsfjöll verði lýst náttúruvætti/friðland.

Skýrslan Verndun jarðminja á Íslandi.

Veikleiki þessa verks og það sem gerir það einlitt og ótrúverðugt sem eitt af megin grunngögnum fyrirbyggjandi draga að náttúruverndaráætlun er einkum það að það eru einungis tveir jarðfræðingar sem koma að því.

Hvers vegna var ekki haft þverfaglegt samráð um gerð skýrslunnar?

2. bls.

"Einnig koma nýtingarsjónamið inn í mat á verðmætum jarðmyndana og verður þá að líta til þess hvort viðkomandi myndanir eru algengar eða einstakar."

Ekki verður séð að eftir þessu hafi verið farið þegar lagt er til að friðlýsa Reykjanessvæðið og Brennisteinsfjöll.

Á hvern hátt var tekið tillit til nýtingarsjónarmiða á Reykjanesi og í Brennisteinsfjöllum?

Kaflar eitt til og með fimm eru um margt glöggir og lýsa nokkuð vel eftir hverju höfundar hafa leitast við að fara við mat verndun jarðminja. Það er ekki þar með sagt að aðferðirnar og forsendurnar séu ekki umdeilanlegar. Sem fyrr þá er ekki gerð tilraun til þess að meta vísinda-, félags-, efnahags- og menningarlegt gildi nýtingar grunnvökva og jarðhita svæðis sem er ekki hvað síst það sem gerir skýrsluna einlita og ótrúverðuga.

25. bls.

"Mið-Atlantshafshryggurinn, sem klýfur Atlantshafið í tvær úthafsplötur, sem rekur hvor frá annarri, kemur á land á Reykjanesi." hryggurinn getur aldrei klofið haf í tvær skorpuplötur!! Uppskrúfað orðalag fullyrðingarinnar er óheppilegt þar sem það er tilfinningaþrungið og áróðurskennt og til þess fallið að fá almenning á band friðlýsingarinnar á grundvelli tilfinninga en ekki raka.

"Hvergi annars staðar en á Reykjanestá má sjá eins glögg merki þessara miklu hræringa í jarðskorpunni, sem stundum minna óþyrmilega á sig með jarðskjálftum og jafnvel eldgosum."

Þessi fullyrðing er ekki sönn því víðar í gliðnunarbeltinu má sjá merki þessara miklu hræringa og jafnvel gleggra en sést á Reykjanesi. Af þessum sökum er þessi hástemmda fullyrðing ekki afgerandi rök fyrir því að friðlýsa Reykjanessvæðið.

"Verndun svæðisins ætti ekki að hafa teljandi áhrif á þær virkjanaframkvæmdir sem þegar eru hafnar á jarðhitasvæðinu."

Þar sem ekkert samráð hefur verið haft við Hitaveita Suðurnesja hf þá er það með öllu óskiljanlegt hvernig höfundar hafa fengið áreiðanlega vitneskju um hvaða virkjanaframkvæmdir séu hafnar á svæðinu og hverjir áfangar framkvæmdanna verði í lengd og bráð.

Þar sem skýrslan var gerð að beiðni Náttúrufræðistofnunar Íslands og Náttúruverndar ríkisins, sem nú heyrir undir Umhverfisstofnun og hún er nýtt við gerð fyrirbyggjandi draga stofnunarinnar að náttúruverndaráætlun þá er eftirfarandi spurningum beint til Umhverfisstofnunar:

Hverjir gáfu höfundum upplýsingar um virkjanaframkvæmdir Hitaveitu Suðurnesja hf á Reykjanesi?

Við hvaða virkjanaframkvæmdir eiga höfundar í málsgreininni hér að ofan?

Hvað eiga höfundar við þegar þeir segja að verndun svæðisins ætti ekki að hafa teljandi áhrif á virkjanaframkvæmdir?

Hvar á svæðinu gera höfundar ráð fyrir að borað verði eftir jarðhita og grunnvökva?

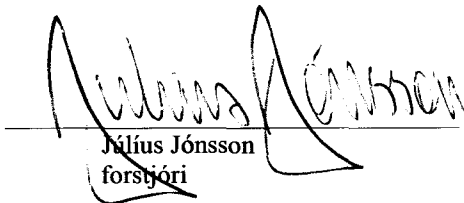
Niðurlag umsagnar og athugasemda Hitaveitu Suðurnesja hf.

- Þar sem ekki var haft samráð við Hitaveitu Suðurnesja hf, handhafa lands og jarðhitaréttinda á Reykjanesi
- Þar sem ekki var leitað beint til hagsmunaaðila og þeir beðnir um að veita umsögn um fyrirbyggjandi tillögu að náttúruverndaráætlun
- Þar sem ekki gefst nægur tími til að afla nauðsynlegra gagna og eiga eðlilegt samráð við aðra hagsmunaaðila og fræðimenn fyrir náttúruverndarþing í október
- Þar sem um brýnt hagsmunamál er að ræða fyrir Hitaveitu Suðurnesja hf, sveitarfélögin á Suðurnesjum og íbúa þeirra
- Þar sem brýnt er, lýðræðislegt og í anda almennrar umræðu um umhverfismál að allir hagsmunaaðilar fái frá upphafi að koma að gerð náttúruverndaráætlana
- Þar sem ekki verður séð að neina brýna nauðsyn beri til þess að leggja drögin að náttúruverndaráætlun fyrir Alþingi fljótlega að loknu umhverfisþingi
- Þar sem dregist hefur að leggja náttúruverndaráætlun fyrir Alþingi miðað við þann tíma, sem lög 44/1999 kveða á um

Hitaveita Suðurnesja hf fer þess á leit við Umhverfisstofnun og umhverfisráðherra að drög að náttúruverndaráætlun verði ekki lögð fyrir Alþingi fyrr en að undangengnu þverfaglegu samráði allra hagsmunaaðila.

Virðingarfyllst
f.h. Hitaveitu Suðurnesja hf

Albert Albetsson
aðstoðarforstjóri

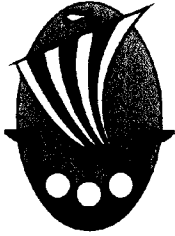

Júlíus Jónsson
forstjóri

Afrit sent:

Samorku
Sveitarfélögum á Suðurnesju
Heilbrigðiseftirliti Suðurnesja

Orkuveitu Reykjavíkur
Sambandi sveitarfélaga á Suðurnesjum
Iðnaðar- og viðskiptaráðuneyti

Orkustofnun

HÚSAVÍKURBÆR

KETILSBRAUT 7 - 9 - 640 HÚSAVÍK

Alþingi
Erindi nr. P 130/1084
komudagur 24.2.2004

Alþingi – nefndasvið
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Húsavík, 24. febrúar 2004

Efni: Umsögn bæjarráðs Húsavíkurbæjar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.

Almennt

Bæjarráð Húsavíkurbæjar leggur áherslu á hlutverk náttúruverndaráætlunar sem landnýtingaráætlunar. Í því ljósi er nauðsynlegt að allar verndunaraðgerðir sem lagðar eru til hafi að leiðarljósi grundvallarhugsun nútíma stjórnsýslu, þ.m.t. meðalhófsregluna, þ.e. að ætíð sé beitt vægasta úrræði til að ná settu marki. Verndun einstakra landsvæða og/eða dýrategunda hlýtur m.a. að skoðast í ljósi tilveru mannsins og því eðlilegt að tillögur um verndun svæða í einstökum landshlutum taki tilliti til hagsmuna íbúa viðkomandi svæða. Lífsafkoma margra byggðarlaga og ekki síður von um blómlegt mannlíf í framtíðinni byggir á því að tækifæri byggðanna til eðlilegrar nýtingar náttúruauðlinda sinna verði ekki frá þeim tekin í krafti misvel igrundaðra friðunarákvæða.

I. Fuglasvæði

g. Öxarfjörður

Bæjarráð Húsavíkurbæjar leggur áherslu á að náð samráð verði haft við hreppsnefnd Kelduneshrepps og landeigendur í sveitarfélaginu sem málið varðar. Með tilliti til þess að megináhersla er lögð á friðun flórgoða, og að hans aðalvarpsvæði er á Víkingavatni, er afmörkun svæðisins, sem tekur til stórs hluta alls undirlendis við Öxarfjörð, allt of umfangsmikil. Innan svæðisins er jarðhitasvæði þar sem Íslensk orka ehf. hefur þegar hafið framkvæmdir og hafa vonir verið bundnar við nýtingu svæðisins til atvinnuuppbyggingar í héraðinu. Friðun þess myndi setja slík áform í uppnám.

II. Stækkun þjóðgarða.

a. Þjóðgarðurinn í Jökulsárgljúfrum

Bæjarráð Húsavíkurbæjar leggur áherslu að jafnhliða hugsanlegri stækkun þjóðgarðsins í Jökulsárgljúfrum verði honum tryggðir auknir fjármunir þannig að starfsemi hans nýtist til atvinnuuppbyggingar á svæðinu. Í því sambandi er sérstök áhersla lögð á samstarf við sveitarstjórnir og aðra hagsmunaaðila á svæðinu.

Með vinsæld og virðingu,
Bæjarstjórn Húsavíkur
Reinhard Reynisson

Alþingi
Umhverfisnefnd Alþingis
v/Austurvöll
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. þ 130/1273
komudagur. 10.12.2003

5. desember 2003

Efni: Drög að Náttúruverndaráætlun 2003-2008

Drög að Náttúruverndaráætlun voru send til umsagnar hreppsnefndar Hvalfjarðarstrandarhrepps í maí sl. og gerði hreppsnefnd athugasemd við drögin þar sem ekki var getið um neinar náttúruminjar innan sveitarfélagsins. Athugasemd þessi var send til Umhverfisstofnunar þann 30. júní sl.

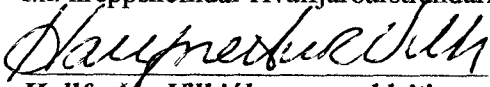
Í svari Umhverfisstofnunar þann 9. júlí sl. kemur m.a. fram að lagt sé til að ekki verði bætt við nýjum svæðum í náttúruverndaráætlun þar sem áætlunina eigi að endurskoða eigi sjaldnar en á 5 ára fresti. Hreppsnefnd Hvalfjarðarstrandarhrepps telur að ekki sé um ný náttúruverndarsvæði að ræða þar sem í Náttúruminjasrá frá árinu 1996 séu þessi svæða skilgreind, þó að undanskildum eyjunum (Þyrilsey og Geirshólmi) og Þyrilsnesi. Að auki hefur hreppsnefnd, ásamt Ferða- og atvinnumálanefnd og umhverfisnefnd, áhuga og metnað í náttúruverndarmálum og telur það hag sveitarfélagsins að þessi svæði séu inni í Náttúruverndaráætlun. Þá telja nefndirnar rétt að koma því á framfæri að umferð um þessi svæði eykst sýnilega ár frá ári og er það mat hreppsnefndar að með friðlýsingu og þar með markvissri stjórnun verði svæðin betur í stakk búin að taka við auknum fjölda ferðamanna.

Þá fór á vegum hreppsnefndar fulltrúi á Umhverfissþing sem haldið var 14.-15. október sl. þar sem drög að Náttúruverndaráætlun voru kynnt og þau rædd. Þar kom m.a. fram í máli Umhverfisráðherra að umhverfisnefnd alþingis hefði hug á að bæta inn svæðum í Náttúruverndaráætlun og jafnframt ítrekaði ráðherra þann möguleika sveitarstjórna að koma að athugasemdum varðandi fyrirbyggjandi drög að Náttúruverndaráætlun.

Í ljósi þessa vill hreppsnefnd Hvalfjarðarstrandarhrepps ítreka þann vilja sinn að eftirtalin svæði séu inni í Náttúruverndaráætlun 2003-2008:

Botnsdalur upp fyrir Glymsgljúfur og Hvalfell, Botnsvogur, Þyrilsnes, Þyrilsey og Geirshólmi og Hvalfjarðarströnd frá Miðsandi út að Katanesi.

Virðingarfyllst
f.h. hreppsnefndar Hvalfjarðarstrandarhrepps

Hallfreður Vilhjálmsson, oddviti

Alþingi

Erindi nr. 130/1045

komudagur 23.2.2004

**Umsögn hreppsnefndar Kelduneshrepps um tillögu til
þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.**

**I. Fuglasvæði
g.Öxarfjörður.**

Almennt:

Miklar umræður hafa verið af hálfu landeigenda í Kelduneshreppi um þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008. Stór hluti landeigenda er á móti friðlýsingu en aðrir vilja skoða málið. Nær allar jarðir í sveitinni eiga eitthvert land innan marka "friðlandsins" og byggingar og athafnasvæði 17 jarða eru á svæðinu svo og félagsheimili sveitarinnar.

Ábendingar hafa komið fram um að það þurfi að kynna betur hvað felst í friðlýsingu lands, hvað það innifelur fyrir landeigendur og landnotendur.

Á opnum kynningarfundum Umhverfisstofnunar 10. nóvember 2003, þar sem tillaga að náttúruverndaráætlun var kynnt, kom fram í máli Einars Sveinbjörnssonar, aðstoðarmanns Umhverfisstofnunar, að tillaga að friðlýsingu Öxarfjarðar sem friðlands væri fyrst og fremst vegna verndargildis flórgoða. Ástæða er því til að gera athugasemdir við eftirfarandi:

Í fyrstu málsgrein (síðasta setning) segir: " Talið er mikilvægt að vernda svæðið með sérstakri áherslu á flórgoða og að svæðið verði **gert að friðlandi**" (leturbreyting K.E.). Hér mun vitnað til 50.gr.b í náttúruverndarlögum nr.44/1999. Ef málið snýst fyrst og fremst um verndun flórgoðans telur hreppsnefnd Kelduneshrepps að allt eins geti átt við ákvæði 50.gr.d í sömu lögum – **friðlýstar lífverur, búsvæði, vistgerðir og vistkerfi.**

Mörk svæðisins: Með tilliti til að megináhersla er lögð á friðun flórgoða, og að hans aðalvarpsvæði er á Víkingavatni, eru mörk svæðisins samkv. korti og texta (fer ekki alveg saman) allt of stór að mati hreppsnefndar.

Bent skal sérstaklega á, að á söndunum er jarðhitasvæði (háhitasvæði) og hafa þar, af hálfu Íslenskrar Orku, verið boraðar tvær tilraunaholur. Frekari viðnámsmælingar eru nú í gangi og bendir margt til þess að jarðhitasvæðið teygji sig frá þjóðvegi sunnan Skjálftavatns og að ósum Jökulsár og er svæðið um 10 km breitt. Frumathugun hefur verið gerð á því að nýta vatnið úr annari borholunni (100°C) til hitaveitu í Kelduhverfi. Þá hafa Öxarfjarðarhreppur og Kelduneshreppur nýlega fengið styrk frá Impru-(Átak til atvinnusköpunar) til að skoða nýtingu á jarðhita og ferskvatni til atvinnusköpunar. Hreppsnefnd Kelduneshrepps telur óhugsandi að fallist verði á friðunartillögur sem koma í veg fyrir nýtingu á þessari auðlind. Þá skal einnig bent á að lífrænt gas hefur fundist á söndunum og því möguleiki á að olía leynist þar í iðrum jarðar.

Hreppsnefnd Kelduneshrepps bendir á, að stærsti atvinnurekandi hreppsins, fiskeldisstöðin Rifós, stundar laxeldi í Lónunum og kemur þar að leiðandi ekki til greina að friðlýsa þau.

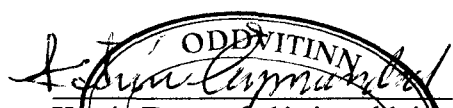
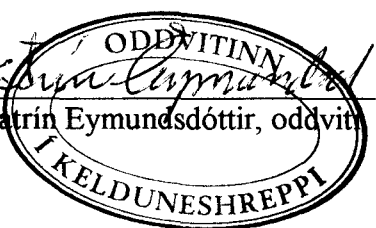
Núverandi landnotkun: Hér er ástæða til að bæta við **framtiðarlandnotkun**. Fyrir utan það sem upp er talið í núverandi landnotkun, þá er áhugi landeigenda fyrir nýtingu á heitu og köldu vatni. Þá minnir hreppsnefndin á að skógrækt er hafin á sandinum og áhugi er á að reyna þar einnig kornrækt og aðra ræktun.

II. Stækkun þjóðgarða.

a. Þjóðgarðurinn í Jökulsáragljúfrum.

Hreppsnefnd Kelduneshrepps bendir á, að ef mörk Þjóðgarðsins í Jökulsárgljúfrum væru stækkuð þannig að Meiðavallaskógur yrði innan þeirra, væri fótunum kippt undan sauðfjárbúskap á Meiðavallajörðinni, en Meiðavallaskógur er eina beutiland jarðarinnar.

Lindarbrekku 22. febrúar 2004
f.h. hreppsnefndar Kelduneshrepps

Katrín Eymundsdóttir, oddviti

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/987
komudagur. 17.2.2004

Kolbeinsstaðahreppur (3701)
Ásbrún Kolbeinsstaðahrepp
311 Borgarnes
Sími/fax: 4356760
Netfang: olisf@mi.is

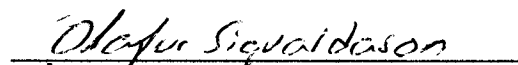
Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

11/02/2004

Efni: Umsögn hreppsnefndar Kolbeinsstaðahrepps um tillögu til þingályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477 mál.

Í tillögunni kemur m.a. fram að unnið skuli að friðlýsingu á Löngufjörum, en þær eru að hluta til í Kolbeinsstaðahreppi. Hreppsnefnd Kolbeinsstaðahrepps telur óþarft að friðlýsa Löngufjörur þar sem þær eru á náttúruminjaskrá. Einnig eru þær fuglategundir sem nefndar eru og eiga búsvæði á Löngufjörum, alfriðaðar.

Virðingafyllst f/h. hreppsnefndar Kolbeinsstaðahrepps,

Ólafur Sigvaldason oddviti.

KÓPAVOGSBÆR

Alþingi
Erindi nr. P 130/1085
komudagur 24.2.2004

Sigrún Brynja Einarsdóttir, nefndarritari
Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Kópavogi 23. febrúar 2004.

Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.

Á fundi umhverfisráðs Kópavogs þann 16. febrúar sl. var lagt fram erindi yðar dags. 5. febrúar 2004 þar sem óskað er umsagnar bæjaryfirvalda í Kópavogi um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál. Í ráðinu kom m.a. fram að þau svæði sem lagt er til í þingsályktunni að verði friðlýst sem búsvæðafriðun eða búsvæðavernd og eru innan lögsögu bæjarins, (fjörubelti og grunnsævi í Kópavogi og Fossvogi) eru nú þegar undir bæjarvernd og auðkennd sem slík í staðfestu aðalskipulagi bæjarins. Því sé **ekki** ástæða til að breyta verndun svæðanna.

Á fundi bæjarráðs Kópavogs 19. febrúar 2004 var ofangreindur liður í fundargerð umhverfisráðs afgreiddur athugasemdalaust.

Um hugtakið bæjarvernd eða hverfisvernd gilda sérstök ákvæði í skipulagsáætlunum sem sveitastjórnir hafa sett sér og kveða á um verndun sérkenna eldri byggðar eða annarra menningarsögulegra minja, s.s. einstakra bygginga, mannvirkja eða húsabyrpinga, náttúruminja eða trjágróðurs sem æskilegt er talið að vernda vegna sögulegs, náttúrulegs eða menningarlegs gildis.

Í Aðalskipulagi Kópavogs 2000- 2012 sem samþykkt var af bæjarstjórn 12. mars 2002 og staðfest af umhverfisráðherra 23. apríl 2002 eru þau svæði talin upp sem njóta ákveðinnar verndunar í lögsögu Kópavogs. Þar eru 18 svæði eða staðir sem njóta bæjarverndar auk þeirra eru fjórir staðir eða svæði friðlýst vegna sérstakra náttúrumyndana og tveir sem friðlýstar fornminjar en á Fornleifaskrá Kópavogs eru auk þeirra taldir upp 53 staðir þar sem skráðar eru fornleifar.

Þetta tilkynnist yður hér með.

Virðingarfyllst,

Birgir H. Sigurðsson, skipulagsstjóri

Hjálagt:
Aðalskipulag Kópavogs 2000-2012.

LANDGRÆÐSLA RÍKISINS

Alþingi

Erindi nr. Þ 130/1048

komudagur 23. 2. 2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Gunnarsholti 19. febrúar 2004

Varðar: Tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, þskj. 716 – 477 mál

Landgræðsla ríkisins fagnar framkominni tillögu. Hún felur í sér aukna náttúruvernd á Íslandi. Eins og fram kemur er markmið þingsályktunartillögunnar að stuðla að traustari vernd íslenskrar náttúru og framkvæmd alþjóðlegra samninga um náttúruvernd hér á landi. Landgræðslan vill því með almennum hætti benda á að til að slík markmið náist til full þarf að gæta að þeim miklu jarðvegs- og gróðurverndarhagsmunum sem eru á sumum umræddra svæða, og ákvæðum alþjóðlegra samninga sem lúta að verndun jarðvegsauðlindarinnar. Tryggja þarf að fullt tillit sé tekið til þessara þátta við undirbúning friðlýsingar og stofnunar þjóðgarða.

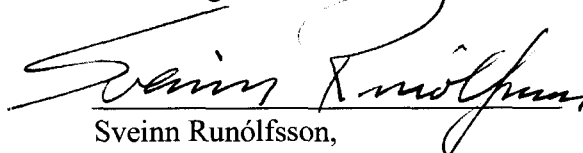
1. **Friðlýsing og landgræðsla.** Á sumum þeirra svæða sem til stendur að friðlýsa er nú unnið að uppgræðslu og stöðvun jarðvegsrofs. Á svæðinu milli Látrastrandar og Náttfaravíkur (i. liður bls 20-21), svo dæmi sé tekið, hefur víða orðið alvarlegur skaði á vistkerfum vegna gróðureyðingar og jarðvegsrofs á liðnum öldum. Brýnt er að efla landgræðslustarfið þar enn frekar til að koma í veg fyrir áframhaldandi landhnignun. Það þarf að tryggja að í friðlýsingu svæða sé komið vel til móts við þarfir fyrir stöðvun jarðvegsrofs og endurreisn skaddaðra vistkerfi, þar sem þörf er á, enda brjóti slíkar aðgerðir ekki í bága við þau gildi sem tiltekin eru sem forsendur fyrir friðlýsingu viðkomandi svæða.
2. **Landgræðsla, stækkun þjóðgarða og stofnun Vatnajökulspjóðgarðs.** Sömu sjónarmið gilda vegna þjóðgarða. Þótt mestur hluti stækkunar Þjóðgarðsins í Jökulsárgljúfrum sé afar vel gróinn, þá eru þar svæði sem eru illa leikin af jarðvegsrofi. Landgræðslan og heimamenn vinna þar saman að landbótum. Í norðurhluta fyrirhugaðs Vatnajökulspjóðgarðs eru einhverjar mikilvirkustu sandleiðir á Íslandi, með meginrætur við Vatnajökul. Sandurinn berst með vindum til norðurs. Ein sandtungan endar í Dimmuborgum, þar sem

varnarbaráttan hófst 1942. Önnur sandtunga endar á Grjóthálsi ofan Vesturdals í Þjóðgarðinum í Jökulsárgljúfrum. Ein meginforsenda þess að geta stöðvað þá miklu jarðvegseyðingu sem á sér stað víða á Norð-Austurlandi er að geta hamið sandinn á nógu stóru svæði, og sem næst upptökum hans. Ef þessi svæði verða tekin með í stækkun þjóðgarðs, þá þarf að gæta þess að verndun gróðurs og vistkerfa sé ekki fórnað á altari reglna sem eiga uppruna sinn við gerólíkar aðstæður erlendis. Gróður- og jarðvegsvernd er ein af mikilvægustu forsendum almennrar náttúruverndar.

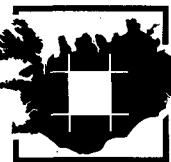
3. **Eignarhald á landi.** Af þeim svæðum sem tillagan nær til á Landgræðsla ríkisins m.a. Víðidal á Fjöllum (tengist lið II bls 1) og stór svæði í Öxarfirði (g. liður bls 18). Á þessum svæðum sem fleirum þarf að gæta hagsmuna gróðurríkisins á landi sem er víða illa farið. Í Öxarfirði er viðvarandi þörf framkvæmda til varnar landbroti, sbr. lög um varnir gegn landbroti nr. 91/2002. Hafa þarf samráð við Landgræðslu ríkisins um eignarlönd, sem enn hefur ekki verið gert.

Almennt séð falla markmið landgræðslustarfsins afar vel að forsendum nútíma náttúruverndar og þeim gildum sem liggja að baki tillögu til þingsályktunar um náttúruvernaráætlun 2004-200. Áréttað skal á sumum þeirra svæða sem þar eru tilgreind er um það ríka landgræðslu- og eignarhagsmuni að ræða að tryggja þarf sterka samráðsferla þar að lútandi.

Virðingarfyllst,
f.h. Landgræðslu ríkisins

Sveinn Runólfsson,
landgræðslustjóri.

Alþingi
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/974
komudagur 11.2.2004

Akranesi 10. febrúar 2004

L04020002/022.1/RLB/--

Efni: Umsögn um þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.

Landmælingar Íslands þakka fyrir að fá að gera umsögn um þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004-2008. Stofnunin styður það sem fram kemur í þingsályktuninni í flestum atriðum en vill þó koma eftirfarandi á framfæri:

1. Mikilvægt er að mörk friðlýstra svæða séu afmörkuð nákvæmlega með hnitum og mörkin færð á sem nákvæmastan uppdrátt.
2. Landmælingar Íslands telja mikilvægt að hin friðlýstu svæði verði kortlögð til dæmis í mælikvarða 1:25 000 fyrir stærri svæðin og í mælikvarða 1:5000 fyrir minni svæðin. Við kortagerðina verði notuð sem nýjust gögn og færð inn eignamörk lands auk annarrar staðfræði og mannvistar.

Bestu kveðjur,

Magnús Guðmundsson
forstjóri Landmælinga Íslands

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10

150 REYKJAVÍK

98.11

25.02.2004

Efni: **Umsögn Landsvirkjunar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.**

Landsvirkjun þakkar fyrir að fá tækifæri til að gefa umsögn um þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun. Hvað varðar efnislegar athugasemdir Landsvirkjunar um tillöguna vísar fyrirtækið til umsagnar Samorku og tekur undir þær athugasemdir sem þar koma fram.

Virðingarfyllst

Friðrik Sophusson
forstjóri

Umhverfisnefnd Alþingis
Bt. Sigrún Brynja Einarsdóttir
Alþingi
150 Reykjavík

4. mars 2004

Efni:

Umsögn um tillögu að þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Stjórn Landverndar fagnar þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun fyrir tímabilið 2004-2008. Áætlunin er metnaðarfull og byggir á vísindalegum grunni og er árangur áralangs vandaðs undirbúnings og stefnumörkunar umhverfisráðherra, Umhverfisstofnunar og Náttúrufræðistofnunar Íslands. Nái áætlunin fram að ganga mun hún án efa stuðla að traustari vernd íslenskrar náttúru og framkvæmd alþjóðlegra samninga um náttúruvernd hér á landi.

Stjórn Landverndar telur að kynning á þessari áætlun hafi verið vönduð og ítarleg. Á meðan á kynningarferlinu stóð gerði stjórnin þær athugasemdir sem koma fram í fylgiskjali. Stjórnin lítur svo á að þó áætlun umhverfisráðherra verði samþykkt þá útiloki það ekki að einnig verið litið til annarra svæða. Sérstaklega vill stjórnin vekja athygli á mikilvægi þess að treysta betur friðlýsingu þjórsárvera þannig að hún miðist betur við náttúrufarsleg og landfræðileg mörk svæðisins.

Stjórn Landverndar telur mikilvægt að öll þau svæði sem tilgreind eru í fyrstu drögum Umhverfisstofnunar (frá því í maí 2003) fá sérstaka stöðu, ígildi þess að þau séu skráð á náttúruminjaskrá. Með því má tryggja þeim lágmarks vernd og draga úr líkum á því að þeim verði raskað nema að vel athuguðu máli og einungis ef ríkir hagsmunir eru í húfi.

Stjórn Landverndar gerir sér ljóst að sveitarstjórnir, hagsmunaaðilar og landeigendur geta ekki tekið endanlega afstöðu til þeirra tillagan sem felast í þingsályktunartillögunni fyrr en afmörkun tilgreindra svæða og friðlýsingarskilmálar liggja fyrir. Það dregur þó ekki úr mikilvægi þess að Alþingi marki stefnu um og tilgreini forgangssvæði í náttúruvernd. Með friðlýsingu er reynt að koma í veg fyrir landnotkun sem getur ógnað eða spilt tilgreindum náttúruverðmætum. Í mörgum tilvikum getur án efa farið saman áframhaldandi hefðbundin nýting lands og markmið og tilgangur friðlýsingar. Tilgangur friðlýsingar er þá að festa í sessi sjálfbæra landnýtingu og koma í veg fyrir hugsanlegar ógnir í framtíðinni. Með vönduðum undirbúningi má eflaust ná flestum ef ekki öllum markmiðum friðlýsingar í góðri sátt við þá sem nýta önnur landsins gæði. **Stjórn Landverndar hvetur því umhverfisnefnd og Alþingi til að styðja framlagða tillögu umhverfisráðherra.**

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar Landverndar

Tryggvi Felixson framkvæmdastjóri

Athugasemdir stjórnar Landverndar við drög að náttúruverndaráætlun.

Byggt á athugasemdum sem lagaðar voru fram í tengslum við Umhverfishing 2003.

Í fyrsta lagi er bæði tímabært og nauðsynlegt að treysta verndun Þjórsárvera. Náttúrufarslegt mikilvægi Þjórsárvera er óumdeilt. Verin hafa afar hátt verndargildi, bæði á landsvísu og alþjóðlega. Það er jafnframt staðreynd að núverandi mörk friðlandsins eru alls ófullnægjandi þar sem þau endurspegla illa náttúrufarslega og landfræðileg heild Veranna. Í þeim drögum að náttúruverndaráætlun sem Umhverfisstofnun kynnti s.l. vor var lagt til að friðlandið yrði stækkað með framangreind sjónarmið að leiðarljósi.

Undanfarin misseri hefur verið litið til veitu í Þjórsárverum sem hagkvæms virkjunarkosts til að mæta eftirspurn eftir orku til álversins í Hvalfirði. Þessi áform um virkjun er tímabært að leggja til hliðar þar sem fram hafa komið upplýsingar um að fyrir hendi séu aðrir og betri kostir til að útvega orku til stækkunar álversins. Að mati stjórnar Landverndar ætti ekki að koma til greina að virkja í Þjórsárverum nema í húfi séu ríkir þjóðarhagsmunir. Þessir hagsmunir eru ekki til staðar. Stjórn Landverndar leggur því til að stækkun friðlandsins í Þjórsárverum verði felld inn í áætlunina.

Í öðru lagi vekur stjórn Landverndar athygli á því að í framlögðum drögum að áætlun eru aðeins tvö svæði sem vernduð eru vegna jarðhita. Jarðminjar á Íslandi eru margar hverjar fágætar eða einstakar á jörðinni. Má þar nefna móbergshryggi, gossprungur, móbergsstapa, dyngjur og íslenskar megineldstöðvar, en margs konar jökulminjar eru annað hvort fágætar á heimsvísu eða sérlega aðgengilegar hérlandis. Því er ástæða til að nota tímann vel á næstu árum til að kanna, flokka og forgangsraða íslenskum jarðminjum með náttúruvernd í huga

Í fyrstu drögum að náttúruverndaráætlun, sem Umhverfisstofnun kynnti s.l. vor, var greint frá hugmyndum um verndun Grændals og Reykjadals og Brennisteinsfjalla – Herdísarvíkur. Þessi svæði eru síðustu jarðhitasvæðin í nágrenni við þéttbýlasta hluta landsins sem ekki hefur verið mikið raskað af mannavöldum. Það er fyrirsjáanlegt að þessi svæði verða eftirsótt til mannvirkjagerða af ýmsum toga. Af þessum ástæðum er aðkallandi að vernda þau. Dragist það lengi enn getur það orðið um seinan. Stjórn Landverndar leggur því til að svæðin Grændalur-Reykjalur og Brennisteinsfjöll-Herdísarvík verði færð inn í áætlunina.

Í þriðja lagi telur stjórn Landverndar tímabært að tekið verði tillit til verndunar náttúrlegs landslags og búsetulandslags. Það er alkunna að landslag skiptir miklu máli fyrir upplifun á fegurð náttúrunnar. Landslag á Íslandi kann að vera ein helsta ástæðan fyrir því hve margir ferðmenn sækja landið heim og jafnframt mikilvæg ástæða fyrir ferðalögum Íslendinga í eigin landi.

Landvernd hefur lagt fram hugmyndir um verndun búsetulandslags og komið fram með heildstæðar tillögur um verndun þess í Árneshreppi á Ströndum. Þá hefur

undanfarin misseri talsvert verið rætt um verndun búsetulandslags og minjar við Núpstað í Vestur-Skaftafellssýslu. Við gerð rammaáætlunar um nýtingu vatnsafls og jarðvarma hefur faghópur I unnið brautryðjandi starf við þróun aðferða til að bera saman verndargildi landslags. Í þeirri vinnu hafa komið fram upplýsingar um svæði sem virðast hafa mjög hátt verndargildi vegna landslags, m.a. svæðið við Langasjó. Stjórn Landverndar telur því að í náttúruverndaráætlun beri að hafa ákvæði um að á tímabilinu verði mótaðar tillögur um verndun svæða vegna landslags og nái sú vinna bæði til náttúrulegs landslags og búsetulandslags.

Stjórn Landverndar telur mikilvægt að öll þau svæði sem tilgreind eru í fyrstu drögum Umhverfisstofnunar (frá því í maí 2003) fá sérstaka stöðu, ígildi þess að þau séu skráð á náttúru-minjaskrá. Með því má tryggja þeim lágmarks vernd og draga úr líkum á því að þeim verði raskað nema að vel athuguðu máli og einungis ef ríkir hagsmunir séu í húfi.

Að lokum telur stjórn Landverndar ástæðu til að minna á að reynslan sýnir að ekki er nægjanlegt að friðlýsa svæði og vernda. Svo vernd á friðlýstum svæðum sé markviss og árangursrík þarf að ráðstafa til hennar nægjanlegs fjár til að merkja svæðin, til að veita upplýsingar og til að sinna eftirliti. Einnig verða verndunarskilmálar að vera með þeim hætti að ekki sé auðsótt að aflétta vernd þó upp komi áform um framkvæmdir á viðkomandi svæði. Hafa ber í huga að náttúruvernd er byggð með langtímahagsmuni að leiðarljósi en framkvæmdir oft á tíðum vegna stundarhagsmuna.

Alþingi
Erindi nr. P 130/1086
komudagur 24.2.2004

Reykjavík 23.02.2004

Til: Nefndarsviðs Alþingis, Umhverfisstofu, Austurstræti 8-10, 150 Reykjavík

Varðar: umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.

Stjórn Líffræðifélags Íslands þakkar fyrir að hafa fengið til umsagnar tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008. Stjórnin hefur tekið tillöguna til umfjöllunar og gerir ekki efnislegar athugasemdir við inntak hennar.

Náttúruverndaráætlun 2004-2008 er metnaðarfullt plagg, unnið af vandvirkni og fagmennsku. Áætlunin er mikilvæg sem hin fyrsta sinnar tegundar, þar sem faglegt mat og trygging lágmarksverndar líffræðilegrar og jarðfræðilegrar fjölbreytni er lögð til grundvallar.

Tillögur um verndarsvæði eru byggðar á margvíslegum sjónarmiðum, ná yfir víðfeðm landssvæði og vonandi að þær komist allar til framkvæmda. Þó vill stjórn Líffræðifélags Íslands lýsa yfir þeirri von sinni að Vatnajökulshjóðgarður muni ekki nema í skamman tíma takmarkast við jökulhettuna.

Virðingarfyllst,

f.h. stjórnar Líffræðifélags Íslands,

Ólöf Ýr Atladóttir, formaður

Alþingi
Erindi nr. P 130/1510
komudagur 24.3.2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

LÍFFRÆÐISTOFNUN HÁSKÓLANS
Sturlugötu 7, 101 Reykjavík
Sími: 525 4600
Bréfasími: 525 4069

22.03.04

Meðfylgjandi eru þrjár umbeðnar umsagnir til Nefndasviðs;

- 1) Um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál á 130. löggjafarþingi 2003-2004
- 2) Um frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu
- 3) Um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 64/1994, um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum, með síðari breytingum, 594. mál á 130. löggjafarþingi 2003-2004

Ég hef haft þann háttinn á sem endranær að leita umsagna hjá tilteknum sérfræðingum stofnunarinnar sem hafa sérþekkingu á viðkomandi sviði og hafa sett sig rækilega inn í tiltekið mál.

Vegna mikilla anna á stofnuninni í kjölfar flutninga í nýtt húsnæði dróst að setja saman umsögnina vegna fyrsta málsins. Er beðist velvirðingar á því með von um að umsögnin komi engu að síður að gagni.

Virðingarfyllst,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Sigurður S. Snorrason'. The script is cursive and fluid.

Sigurður S. Snorrason
forstöðumaður

LÍFFRÆÐISTOFNUN HÁSKÓLANS
Sturlugötu 7, 101 Reykjavík
Sími: 525 4600
Bréfasími: 525 4069

**Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477.
mál á 130 löggjafarþingi 2003-2004.**

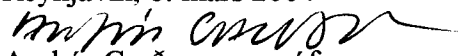
Í heild er áætlun þessi vel unnin og höfundum til sóma, enda þótt gera megí svolitlar athugasemdir á örfáum stöðum við meðferð örnefna og þess háttar smáatriði. Þau svæði sem hér eru tekin til meðferðar eru flest gamalkunn meðal þeirra sem fengist hafa við náttúruvernd á Íslandi, og hafa mörg verið eina þrjá áratugi á náttúruverudarskrá sem síðast kom út fyrir 8 árum, árið 1996. Friðlýsingar hafa aldrei gengið hratt fyrir sig á Íslandi, enda hefur litlu verið til kostað.

Í náttúruverndaráætlun felst að sjálfsögðu forgangsörðun og er ekki nema gott um það að segja. Hins vegar er ekki jafnljóst hvernig sú forgangsörðun er tilkomin. Mætti t.d. spyrja af hverju Guðlaugstungur eru hér settar á blað en ekki Arnarvatnsheiði og Tvídægra og ekki Jökuldalsheiði. Þá saknar undirritaður Skoruvíkurbjargs á Langanesi úr þessari áætlun.

Þau verndarsvæði sem hér eru skráð eru flest þannig að setta þarf margs konar hagsmuni og hugmyndir þegar fengist er við vernd hvers svæðis. Hér á landi hefur samkomulagsleiðin verið mikið notuð til þess að ná fram varanlegri vernd friðlanda og náttúruvætta, og eru lögin um vernd Mývatns og Laxár glögg dæmi um þessa sáttaleið. Óneitanlega veldur það áhyggjum um framhaldið, að náttúruverndaráætlun þessi er lögð fram á sama þingi og ráðherra umhverfismála leggur fram frumvarp þar sem lagt er til að skerða mjög stærsta og merkilegasta verndarsvæði landsins og hafa að engu fyrri samninga.

Áætlunin er til fimm ára, en gert virðist ráð fyrir að framkvæma hana á fjórum árum, 2005-2008. Þá tæki væntanlega önnur áætlun við. Athygli vekur að engin ströng mörk virðast vera sett um það að áætluninni beri að ljúka innan tiltekins tíma og ætti Alþingi að tryggja það með því að setja slík tímamörk í áætlunina og ætla til hennar nægilegu fé á fjárlögum næstu ára.

Reykjavík, 8. mars 2004

Arnþór Garðarsson, prófessor
Líffræðistofnun háskólans.

15.02.04

Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Tillagan er að mörgu leyti vel unnin en mér finnst skorta umfjöllun um verndun breytileika innan tegundar. Megin áhersla er lögð á að vernda ákveðin svæði sem eru ýmist áhugaverð vegna náttúruminja eða vegna líffræðilegrar fjölbreytni. Hugtakið um líffræðilegan fjölbreytileika vísar til breytileika innan tegunda, breytileika milli tegunda (sem felst einkum í fjölda tegunda sem byggja ákveðið svæði) og meðal vistkerfa. Í tillögunni virðist sem lítil áhersla sé á fyrsta hluta skilgreiningarinnar, en nefnt er að vernda eigi svæði sem mikilvæg eru m.a. fyrir "viðhald náttúrulegra þróunarferla, hvort það hafi alþjóðlegt verndargildi eða sé einkennandi fyrir náttúrufar viðkomandi landshluta (bls 8)". Ég sá ekki hvernig slíkt væri tryggt og hér held ég að nauðsynlegt sé að afla þekkingar á breytileika innan tegunda.

Í Ríó-samþykktinni (1992, 7. grein) er mælt með því að hver þjóð varðveiti erfðabreytileika innan tegunda og afli upplýsinga þar að lútandi. Slíkt starf er hluti af náttúruvernd nágrannalanda okkar. Í Svíþjóð hefur til að mynda mikið starf verið unnið við að greina erfðabreytileika náttúrulegra stofna og sú þekking er nýtt við náttúruverndun. Náttúruverndarerfðafræði er reyndar fræðigrein sem hefur farið ört stækkandi á síðustu árum vegna áhuga á þessum málum, en hefur lítið verið stunduð hér á landi þrátt fyrir mikla umræðu um notkun erfðafræði að öðru leyti. Bent hefur verið á mikilvægi erfðabreytileika við viðgang stofna, þróun þeirra og útdauða. Þekking á erfðabreytileika hefur einnig verið notuð til að greina þróun ýmissa eiginleika og til að greina stofna lifvera, sem hafa sérstöðu bæði vegna þróunar og vegna nýtingar.

Í náttúruverndaráætluninni mætti leggja drög að því að vernda breytileika innan tegundar. Slík verndun gæti verið tvíþætt og þyrfti að tengjast frekari rannsóknnum á völdum tegundum. Þannig mætti:

1. Vernda lífverur og búsvæði þeirra lífvera sérstaklega sem búa yfir sérstökum erfðaeinkennum sem greina þær frá einstaklingum sömu tegundar í nálægum löndum.
2. Vernda stofna og búsvæði þeirra lífvera sérstaklega sem búa yfir sérstökum erfðaeinkennum sem greina þær frá einstaklingum sömu tegundar innan Íslands.

Með kveðju

Snæbjörn Pálsson, PhD
Sérfræðingur
Líffræðistofnun Háskóla Íslands
Sturlugötu 7
101 Reykjavík

sími: 525 5231
netfang: snaebj@hi.is
heimasíða: <http://www.hi.is/~snaebj>

Nefndasvið Alþingis
Umhverfisnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Skeifunni 11a 3.h. • 108 Reykjavík
568 8640 • 568 7488 • fax 568 9585
oma@simnet.is

Reykjavík 23. febrúar 2004

Efni: Athugasemdir við tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 130. löggjafarþing 2003–2004, þskj. 716 — 477. mál.

Athugasemdirnar varða landsvæði austan við Tungufljót í landi Kjarnholta II og III, í um 2 – 5 km. fjarlægð frá Geysissvæðinu.

Samkvæmt náttúruminjaskrá er hverasvæðið við Geysi friðlýst, alls 15 ha. Samkvæmt tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun er ráðgert að “Geysissvæðið í Haukadal, ásamt 5 km. jaðarsvæði umhverfis” verði friðlýst en tekið er fram að mörk svæðisins séu sett fram með fyrirvara og að líta beri á þau sem tillögur að mörkum sem nánar verði fjallað um við undirbúning friðlýsingar. Með skilgreiningu “jaðarsvæðis” umhverfis Geysi við 5 km. radíus frá hverasvæðinu sjálfu er um verulega stækkun verndarsvæðis að ræða sem hefur það í för með sér að stórir hlutar jarðanna Kjarnholta II og III liggja innan hins friðlýsta svæðis. Verður að ganga úr frá því að hið 5 km jaðarsvæði sé markað með vísan til 2. tl. 1. mgr. 53. gr. laga um náttúruvernd nr. 44/1999 þar sem fram kemur að friðlýsa skuli svæði í kringum náttúrumyndanir svo sem nauðsynlegt er til þess að þær fái notið sín. Við blasir að megintilgangur jaðarsvæðisins sé sá að takmarka jarðhitavinnslu en ekki verður séð að annarskonar takmarkanir á framkvæmdum eða nýtingu jarðanna geti átt við. Eftirfarandi athugasemdir eiga því við um takmarkanir á jarðhitavinnslu en jafnframt er áskilinn réttur til að gera athugasemdir við hverskonar aðrar takmarkanir á eignarráðum landeigenda á síðari stigum.

Eigendur jarðanna Kjarnholt II og III gera í ljósi ofangreinds eftirfarandi athugasemdir við þingsályktunartillöguna eins og hún liggur nú fyrir:

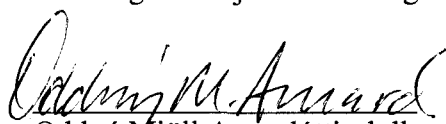
1. Aðfinnsluvert er að ekki er skilgreint eða skýrt í náttúruverndaráætlun hvað átt er við með hugtakinu “jaðarsvæði” eða hvaða þýðingu það hefur að svæði er skilgreint sem jaðarsvæði náttúruvættis. Eru landeigendur og opinberir aðilar sem taka þurfa ákvarðanir um nýtingu og meðferð slíkra landsvæða, s.s. skipulagsyfirlöð, í algerri óvissu um það hver áhrif það hefur á venjuleg eignarráð fasteignaeigenda að eignir þeirra eru friðlýstar sem “jaðarsvæði” náttúruvættis eða að slík friðlýsing sé í vændum.

2. Í Kjarnholtum II og III hefur verið borað eftir heitu vatni í tvígang, árið 1996 og árið 2003. Þar eru nú tvær holur sem gefa heitt vatn, önnur í um 3 km. fjarlægð frá Geysi og hin í um 2 km. fjarlægð frá Geysi. Auk góðs árangurs hafa fengist gagnlegar upplýsingar um möguleika á heitu vatni víðar í landi jarðanna með greindum borholum og öðrum rannsóknarholum sem boraðar hafa verið á jörðunum. Hafa landeigendur fjárfest verulega í ofangreindum jarðhitarannsóknum og – framkvæmdum. Landeigendur hafa því fullan hug á því að nýta jarðhitahlunnindi jarðarinnar. Nú þegar er heitt vatn úr eldri borholunni nýtt á Kjarnholtabæjunum og í orlofshúsabyggð á jörðinni. Til framtíðar hafa landeigendur einnig litið til þess að

mikil eftirspurn er á svæðinu eftir heitu vatni en heitavatnsöflun sjálfs Geysissvæðissins (hótel og heilsárshús) er óleyst til framtíðar auk þess sem fyrirhugað er að reisa fjölda orlofshúsa á nærliggjandi jörðum. Þá er í skipulagi í Kjarnholtum gert ráð fyrir frekari orlofshúsabygð og smáiðnaði sem geti nýtt heitt vatn. Eigendur jarðanna Kjarnholta II og III mótmæla því að mörk jaðarsvæðis í kringum Geysissvæðið verði dregin svo vítt sem náttúruverndaráætlun gerir ráð fyrir (5 km.). Hvergi er í náttúruverndaráætlun að finna rök fyrir svo víðum mörkum. Er drög að náttúruverndaráætlun voru unnin gerðu eigendur Kjarnholta II og III athugasemdir og bentu m.a. á það að ekkert hefði verið gert til að rannsaka hvort vinnsla úr borholum í 1-4 km. fjarlægð frá hverasvæðinu við Geysi hefði áhrif hverina, þótt tækifæri til þess hefðu blasað við í a.m.k. áratug, sbr. meðf. bréf dags. 9. júní 2003. Yngri borholan í Kjarnholtum er í um 2 km. fjarlægð frá Geysissvæðinu. Um áramótin 2003-2004 gerðu Íslenskar orkurannsóknir vandaða rannsókn sem kostuð var eigendum borholunnar og sýndi m.a. fram á það að dæling úr holunni hafði engin áhrif á gostiðni Geysis og Strokks, sbr. meðf. minnisblað Kristjáns Sæmundssonar hjá Íslenskum orkurannsóknum, dags. 19. febrúar 2004.

3. Með takmörkun á jarðhitavinnslu í landi Kjarnholta II og III eru eignarráð landeigenda skert verulega og einstaklingsbundið með tilheyrandi fjárhagslegu tjóni. Til slíkra skerðinga verða að liggja skýrar, lögmætar og málefnalegar ástæður. Eina rannsóknin sem vitað er til að gerð hafi verið sýnir að heitavatnsvinnsla í landi Kjarnholta hefur engin áhrif á gostiðni Geysis og Strokks. Án þess að sýnt hafi verið fram á það með öyggjandi hætti að jarðhitavinnsla í landi Kjarnholta hafi áhrif á hverasvæðið við Geysi verður ekki talið að lögmætur efnislegur grundvöllur sé fyrir friðun sem takmarki þar jarðhitavinnslu. Jafnvel þótt unnt væri að rökstyðja slíka takmörkun efnislega raskar hún friðhelgi eignarréttar landeigenda svo verulega að ekki verður við unað bótalaust, sbr. 1. mgr. 72. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 og 1. gr. viðauka 1 við Mannréttindasáttmála Evrópu, sbr. lög nr. 62/1994. Er enda gert ráð fyrir samningum við landeigendur um bætur eða eignarnámi í VII. kafla laga um náttúruvernd nr. 44/1999. Samþykkt náttúruverndaráætlunar felur þannig í sér að það stofnast til eignarnámsheimildar yfir jarðhitaréttindum landeigenda innan "jaðarsvæðisins". Þar til samningar hafa tekist eða eignarnám farið fram eru eigendur samt sem áður vegna opinberrar áætlunar um friðlýsingu eigna sinna háðir væntanlegri friðlýsingu og eignarnámi í framtíðinni og þannig settir í algera óvissu um nýtingu jarðhitaréttinda sinna sem þeir hafa þegar fjárfest verulega í til framtíðar. Með vísan til þekkts fordæmis Mannréttindadómstóls Evrópu í málinu *Sporrong og Lönnroth gegn Svíþjóð* (23.09.1982, Series A, 52) er ljóst að slík staða ásamt eignarnámsheimild, þótt ónýtt sé og verði fyrirsjáanlega um hrið, verður ekki heldur lögð á einstaka landeigendur bótalaust.

Virðingarfyllst,
F.h. landeigenda Kjarnholta II og III

Oddný Mjöll Arnardóttir, hdl.

Meðf. gögn:

Minnisblað Kristjáns Sæmundssonar hjá Íslenskum orkurannsóknum, dags. 19. febrúar 2004.
Bréf landeigenda til Umhverfisstofnunar, dags. 9. júní 2003.

Alþingi
Erindi nr. P 130/1095
komudagur 24.2.2004

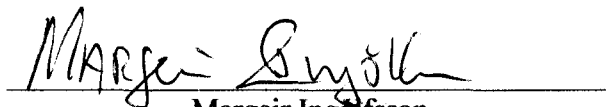
Umhverfisnefnd Alþingis

Brú 18/2 2004

Efni: Athugasemdir við náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Friðlýsing Geysis og Geysissvæðisins er eitthvað sem ég held að allir geti verið sammála um, en þetta 5 km jaðarsvæði sem lagt er til að verði tekið með er eitthvað sem landeigendur við Geysissvæðið geta ekki sætt sig við. Ég sé engin rök fyrir því að fara svona út fyrir hverasvæðið. Það er hægt að réttlæta verndun á svæðinu norður af hverasvæðinu því að vitað er að það er hluti af vatnsupptökusvæði hverasvæðisins en svæðið austur af þar sem mín jörð stendur hefur ekkert með þetta að gera. Það að leggja upp með hugmyndir sem vitað er að eru í andstöðu við landeigendur og almenna skynsemi er málinu ekki til framdráttar. Legg ég því til að þetta 5 km jaðarsvæði verði tekið út en friðlýsins Geysissvæðisins verði látin halda sér.

Að lokum vil ég minna á meðfylgjandi bréf sem ég sendi Umhverfisstofnun 28. maí 2003 um sama málefni.

Margeir Ingólfsson
Brú

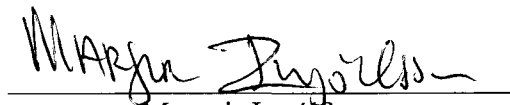
Brú 28. maí 2003

Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
108 Reykjavík

Efni: Athugasemdir við drög að náttúruverndaráætlun 2003 - 2008

Ég undirritaður Margeir Ingólfsson eigandi og ábúandi á jörðinni Brú Biskupstungum hef verið að yfirfara drög að náttúruverndaráætlun 2003 – 2008 og sé ég þar að umhverfis Geysi í Haukadal er gert ráð fyrir 5 km jaðarsvæði. Ekki geri ég mér grein fyrir því hvaða áhrif þetta hefur á okkur sem eigum land innan þessa svæðis en ef þetta á einhvern hátt skerðir möguleika mína á því að nýta mínar eigur eða mín hlunnindi þá mótmæli ég þessum hugmyndum harðlega.

Vakið hefur athygli mína að drögin hafa verið send til sveitarfélaga, fagstofnana á vegum náttúruvísinda og náttúrustofa en ekki er gert ráð fyrir því að landeigendur á viðkomandi stöðum hafi eitthvað um drögin að segja. Í framhaldi af yfirlangi ríkisins svo sem í óbyggðarnefndarmálum og víðar þá hef ég óneitanlega áhyggjur af þessu. E.t.v. er þessi ótti minn ástæðulaus en þar til að ég hef verið sannfærður um það þá mótmæli ég enn og aftir öllum “friðunarhugmyndum” sem snerta mitt land.

Margeir Ingólfsson
Brú
801 Selfoss

Alþingi
Erindi nr. P 130/1145
komudagur 25.2.2004

Umhverfisstofn Alþingis
Sigrún Brynja Einarsdóttir
Alþingi v/Austurvöll
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 23. febrúar 2004
2004020007/42-1
SB/hj

Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 - 2008

Vísað er til bréfs umhverfisstofndar Alþingis dags. 5. febrúar 2004 þar sem sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004–2008. Í áætluninni er gerð grein fyrir vísindalegri nálgun við svæðisbundna náttúruvernd, byggðri á alþjóðlegri hugmynda- og aðferðafræði, og lýst 14 landsvæðum sem fyrirhugað er að friðlýsa á næstu fimm árum.

Náttúrufræðistofnun Íslands er lögum samkvæmt aðili að gerð náttúruverndaráætlunar, skv. 65. grein náttúruverndarlaga nr. 44/1999, sem segir m.a.: „Umhverfisstofnun skal í samráði við Náttúrufræðistofnun Íslands, náttúrustofur og hlutaðeigandi náttúruverndararnefndir sjá um undirbúning og öflun gagna vegna áætlunarinnar.“

Árið 2001 var myndaður vinnuhópur skipaður fulltrúum Náttúruverndar ríkisins, Náttúrufræðistofnunar Íslands og umhverfisráðuneytisins í því skyni að leggja grunn að aðferðafræði sem notuð skyldi við gerð fyrstu náttúruverndaráætlunar. Leiðarljós hópsins var að uppfylla sem best ákvæði laga um náttúruvernd sem og alþjóðlegar skyldur Íslands á sviði náttúruverndar. Í kjölfarið hóf Náttúrufræðistofnun Íslands skipulega greiningu á tiltækum upplýsingum til þess að leggja mat á hvaða tegundir væru í hættu og hverjar væri mikilvægt að vernda. Samhliða því hófu Náttúrufræðistofnun Íslands og Náttúruvernd ríkisins skipulega vinnu við flokkun jarðminja á Íslandi og mat á verndarstöðu þeirra. Niðurstaða þessarar vinnu, ásamt tillögum að friðlýsingum, liggja fyrir í tveimur skýrslum, þ.e. *Verndun tegunda og svæða: Tillögur Náttúrufræðistofnunar Íslands vegna Náttúruverndaráætlunar 2002* (Ólafur Einarsson, Hörður Kristinsson, Kristinn Haukur Skarphéðinsson og Jón Gunnar Ottósson 2002. NÍ -02016) og *Verndun jarðminja á Íslandi: Tillögur vegna Náttúruverndaráætlunar 2002* (Helgi Torfason og Ingvar Atli Sigurðsson 2002. NÍ-02019). Samtals voru friðlýsingartillögur í þessum tveimur skýrslum tæplega sextíu talsins. Allflestar þeirra voru samþykktar í tillögugerð Umhverfisstofnunar fyrir náttúruverndaráætlun á sl. ári, sbr. *Náttúruverndaráætlun 2004 - 2008: Tillögur Umhverfisstofnunar um friðlýsingar*.

Ellefu af fjórtán svæðum á náttúruverndaráætlun 2004–2008 byggja að grunni til á tillögum Náttúrufræðistofnunar Íslands. Þar af eru 7 mikilvæg fuglasvæði (Álftanes – Skerjafjörður, Álftanes – Akrar – Löngufjörur, Austara-Eylendið, Látrabjarg – Rauðasandur,

Guðlaugstungur – Ásgeirstungur, Vestmannaeyjar, og Öxarfjörður), tvö mikilvæg plöntusvæði (Látraströnd – Náttfaravíkur og Njarðvík – Loðmundarfjörður) og tvö mikilvæg jarðfræðisvæði (Geysir í Haukadal og Reykjanes – Reykjanestá). Friðlýsing tveggja svæða á náttúruverndaráætlun (Skeiðarársands og Jökulsárgljúfra austan ár) felur í sér stækkun núverandi þjóðgarða svo þeir nái yfir tilteknar landslagsheildir. Eitt svæði (Vatnshornsskógur) er tilnefnt á náttúruverndaráætlun sem dæmi um lítt snortinn gamlan birkiskóg „þar sem birki er óvenjuhávaxið samanborið við annað birki á Vesturlandi.“

Ennfremur kemur fram í greinargerð að stefnt sé að stofnun Vatnajökulspjóðgarðs og verndun svæða sem tengjast honum á tímabilinu sem náttúruverndaráætlun 2004–2008 spannar.

Athugasemdir

Val verndarsvæða

Náttúrufræðistofnun Íslands lýsir yfir ánægju með að þessi þingsályktunartillaga skuli komin fram og lýsir fullum stuðningi við hana. Stofnunin fagnar því að nú sé í fyrsta skipti hér á landi beitt kerfisbundinni, vísindalegri nálgun við náttúruvernd svipað og gert er í *Natura 2000* verkefni Búsvæðatilskipunar Evrópusambandsins og í *Emerald Network* verkefni Bernarsamningsins, en síðarnefnda verkefnið nær til allra Evrópulanda að Íslandi með töldu. Þessi nálgun felst í meginatriðum í því að skilgreina og skrásetja náttúruminjar viðkomandi lands eða svæðis, forgangsraða þeim náttúruminum sem þarfnast verndar miðað við ýmsa verndarstaðla og viðmið og tryggja tiltekna lágmarksvernd þeirra í neti friðlýstra svæða.

Náttúrufræðistofnun telur að vel hafi tekist til með val á sjö mikilvægum fuglasvæðum og tveimur mikilvægum plöntusvæðum. Stofnunin treystir því að Eyjabakkar séu eitt þeirra svæða sem verða friðlýst í tengslum við Vatnajökulspjóðgarð. Nú þegar væri eðlilegt að lýsa þá Ramsarsvæði enda spillir það í engu friðlýsingu á grundvelli náttúruverndarlaga síðar meir. Náttúrufræðistofnun Íslands telur að vel hafi tekist til með val á jarðfræðisvæðum svo langt sem það nær. Æskilegt hefði þó verið að tilnefna fleiri jarðfræðisvæði svo sem Brennisteinsfjöll á Reykjanesi – síðastu ósnortnu sprungureinina og háhitasvæðið á Reykjanesi og svæði sem orkufyrirtæki hafa lýst áhuga á – Heklu og Kverkfjöll. Náttúrufræðistofnun lýsir einnig yfir ánægju með fyrirhugaða stækkun þjóðgarðanna.

Náttúrufræðistofnun telur val á Vatnshornsskógi á náttúruverndaráætlun ekki nægilega vel rökstutt og ekki í anda þeirrar aðferðarfræði sem lagt var upp með. Engar náttúrufarsupplýsingar liggja fyrir um Vatnshornsskóg sem réttlæta friðlýsingu hans á næstu fimm árum umfram aðra náttúrulega birkiskóga, svo sem Egilsstaðaskóg, Eyjólfsstaðaskóg, Austurskóga í Lóni og Steinadal í Suðursveit, sem lagt var til að friðlýsa í áðurnefndri skýrslu Náttúrufræðistofnunar Íslands *Verndun tegunda og svæða*.

Athygli vekur að aðeins eitt svæði á Suðurlandi (meginlandi), þ.e. Geysir í Haukadal, er tilnefnt á náttúruverndaráætlun. Á Suðurlandi er álag af umsvifum manna, svo sem vegna hefðbundins og óhefðbundins búskapar (nýskógrækt, hrossarækt, o.fl.) og ferðaþjónustu, nú þegar með því mesta sem gerist á landinu og búast má við að álag á þetta landsvæði fari ört vaxandi á næstu árum. Í tillögum Umhverfisstofnunar voru fjórtán svæði tilnefnd á Suðurlandi.

Friðlýsing lífvera (sbr. 53. grein náttúruverndarlaga)

Í skýrslu Náttúrufræðistofnunar Íslands *Verndun tegunda og svæða* er gerð tillaga um

friðlýsingu 172 sjaldgæfra plöntutegunda (66 tegundir háplantna, 45 tegundir mosa og 61 tegund fléttna). Þessi tillaga stofnunarinnar er byggð á sambærilegri tillögu sem send var umhverfisráðuneytinu með bréfi í mars 2000, sbr. hlutverk stofnunarinnar í náttúruverndarlögum nr. 44/1999. Þrjátíu og ein háplöntutegund á landinu er nú friðlýst skv. auglýsingu nr. 184/1978. Síðan þá hefur þekking á flóru landsins og stöðu ýmissa tegunda aukist mikið. Í tillögugerð sinni tekur Umhverfisstofnun undir að á „árunum 2004–2008 verði metið í samráði við Náttúrufræðistofnun Íslands hvaða plöntutegundir þörf er á að alfriða, samkvæmt 53. gr. laga nr. 44/1999.“ Náttúrufræðistofnun Íslands leggur til að bætt verði við í fyrstu málsgrein, aðra setningu, sem endar á „Vatnajökulspjóðgarðs“ svohljóðandi texta: „og metið í samráði Umhverfisstofnunar og Náttúrufræðistofnunar Íslands hvaða plöntutegundir þörf er á að alfriða.“

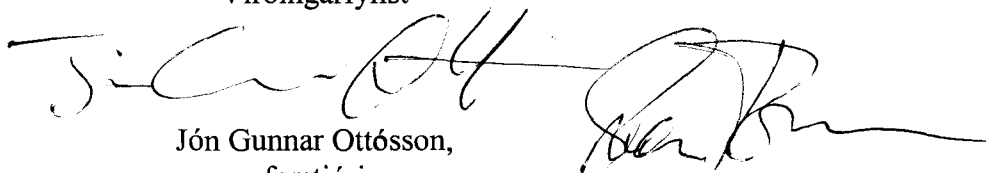
Framkvæmd friðlýsinga og eftirfylgni

Í greinargerð með þingsályktunartillögunni segir (bls. 4) að „það þarf nauðsynlegt fjármagn til að treysta framkvæmd friðlýsingar og eftirlit með að skilyrði hennar séu uppfyllt og að friðuð svæði verði ekki fyrir skemmdum eða áníðslu.“ Enn fremur segir á bls 12: „Metinn hefur verið lauslega kostnaður við framkvæmd náttúruverndaráætlunar fyrir þau 14 svæði sem áætlunin tekur til. Heildarstofnkostnaður er áætlaður um 148 millj. kr. og árlegur rekstrarkostnaður er áætlaður um 32 millj. kr. Þegar friðlýsingu allra 14 svæðanna lýkur. Í fjárlagagrunni Umhverfisstofnunar eru nú þegar um 73 millj. kr. til að standa undir framangreindum stofnkostnaði þannig að viðbótarfjárframlög til að standa undir heildarstofnkostnaði munu því nema um 75 millj. kr.“

Í þessum tilvitnunum er óljóst hvort gert er ráð fyrir fjármagni til að tryggja öflun ítarlegra gagna um náttúrufræðisvæðanna (þ.e. um plöntur, dýr, vistgerðir og jarðminjar) og kortlagningu þessara þátta. Slík gögn eru forsenda þess að hægt verði með rökstuddum hætti að setja friðun einstakra svæða markmið og ákveða verndaraðgerðir á grundvelli þeirra. Ekki er heldur ljóst hvort gert er ráð fyrir fjármagn til að tryggja fræðslu um svæðin t.d. með uppsetningu fræðslustofa. Ítarleg náttúrufræðisgögn eru forsenda sértækra verndarákvæða (t.d. má hugsa sér lagskipta friðun þar sem mikilvægustu fugla- eða plöntubúsvæðin njóta strangari friðunar en svæðið í heild), gerð verndaráætlana og framtíðarvöktunar þessara svæða. Áðurnefnd friðlandanet Evrópu (*Natura 2000* og *Emerald Network*) gera skýra kröfu til aðildarríkja um öflun gagna um náttúru friðlýstra svæða og aðgengi að slíkum upplýsingum. Fé til þessara hluta þarf að tryggja. Jafnframt er það skoðun Náttúrufræðistofnunar Íslands að stórbæta þurfi grunnrannsóknir, kortlagningu og vöktun á þeim náttúruverndarsvæðum sem fyrir eru í landinu.

Að lokum bendir Náttúrufræðistofnun Íslands á að náttúruverndaráætlun 2004–2008, sem einkum leggur áherslu á verndun fugla, er aðeins upphafið að löngu ferli. Að mati stofnunarinnar þarf að taka fram í þingsályktunartillögunni, eða a.m.k. í greinargerð með henni, að þegar þurfi að hefja undirbúning fyrir næstu náttúruverndaráætlun, sem m.a. taki tillit til flokkun lands í vistgerðir.

Virðingarfyllt

Jón Gunnar Ottósson,
forstjóri

Umhverfisnefnd Alþingis
Nefndarsvið Alþingis,
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. þ 130/1253
komudagur 8. 3. 2004

Skaftafell, 29. febrúar 2004.

Athugasemd við tillögu til þingsályktunar um Náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477 mál.

Náttúruverndarsamtök Austurlands (NAUST) styður þingsályktunar tillögu um Náttúruverndaráætlun og vonar að hún fái brautargengi í gegnum Alþingi. Um er að ræða mikið framfara skref í náttúruverndarmálum á Íslandi.

NAUST gerir þó eftirfarandi athugasemd við Náttúruverndaráætlunina. Lagt til við umhverfisnefnd Alþingis að Gerpissvæðið verði formlega tekið inn á Náttúruverndaráætlun.

Bent er á að Gerpissvæðið er engu ómerkara í náttúrufarslegu tilliti en Borgarfjörður-Loðmundafjörður, með fjölbreyttri jarðfræði, heillandi landslagi, ríkulegu fuglalífi auk þess sem þar er að finna sjaldgæfar tegundir plantna og fágæt sýnishorn plöntusteingervinga frá tertíertím. Þegar er búið að vinna talsvert að undirbúningi friðlýsingar Gerpissvæðisins á vegum umhverfisstofnunar og Umhverfisstofnunar, því ætti að vera sjálfsagt að taka svæðið með inn á Náttúruverndaráætlun.

Virðingarfyllst

Ulla R. Pedersen

Ulla R. Pedersen
Formaður NAUST
Skaftafelli III, 785 Öræfi

Alþingi
Erindi nr. P 130/1091
komudagur 24.2.2004

Nefndarsvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík.

Umsögn Norðurorku hf. og Íslenskrar orku ehf. um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun.

(Lögð fyrir Alþingi á 130. löggjafarþingi 2003-2004.)

Almennt um þingsályktunartillöguna.

Norðurorka hf. þakkar fyrir að fá þingsályktunina til umsagnar. Sem stjórnarformaður Íslenskrar orku ehf. leyfir undirritaður sér að gera umsögn þessa að umsögn þess fyrirtækis einnig. Fyrirtækin telja ekki óeðlilegt að gerð sé náttúruverndaráætlun. Hinsvegar telja fyrirtækin að fara þurfi með gát og gæta þess að skynsamleg nýting náttúruauðlinda sé ekki útilokuð með friðunaraðgerðum. Nýting náttúruauðlinda og verndun náttúrunnar geta í langflestum tilfellum farið saman og því óásættanlegt að setja verndunaráætlun fram án þess að áætlun um nýtingu fylgi með.

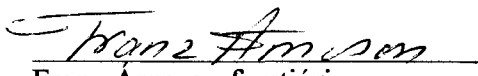
Samorka samtök raforku-hita- og vatnsveitna mun gera athugasemdir við þingsályktunartillöguna og gera fyrirtækin sem þetta rita þá umsögn jafnframt að sinni.

Athugasemdir við einstakar greinar þingsályktunartillögunnar.

Fyrirtækin gera athugasemdir við hina viðtæku friðun sem gert er ráð fyrir á söndunum í Öxarfirði. Íslensk orka ehf. hefur stundað og stundar enn rannsóknir á jarðhitasvæðinu við Bakkahlaup. Til þessara rannsókna hefur verið varið nær 200 milljónum króna.

Verði með friðun svæðisins komið í veg fyrir að þarna verði unnin orka í framtíðinni er ljóst að því fé sem varið hefur verið til rannsókna, með mikilli framsýni og áhuga, er á glæ kastað. Eigendur Íslenskrar orku munu ekki una slíku bótalaust.

Virðingarfyllst,
Akureyri 23. febrúar, 2004.
Fh. Norðurorku hf. og
Íslenskrar orku ehf.

Franz Arnason forstjóri.

Sent í tölvupósti og jafnframt póstlagt.

Fylgigögn: Áður sendar umsagnir Norðurorku hf og
Íslenskrar orku ehf.

Umhverfisstofnun, umsögn um Náttúruverndaráætlun.

Varðar tillögu um friðun 219,5 ferkílómetra svæðis fyrir botni Öxarfjarðar.

Íslensk-orka ehf. var stofnuð árið 1999 til að: “nýta jarðhita og/eða önnur verðmæti við Bakkahlaup í Öxarfirði” eins og segir m.a. í stofnsamningi fyrirtækisins. Fyrirtækið sem er í eigu Norðurorku hf, Orkuveitu Húsavíkur, Landsvirkjunar, Jarðborana hf, Rarik og Öxarfjarðar- og Kelduneshrepps hélt aðalfund sinn mánudaginn 16. júní 2003. Á fundinum var eftirfarandi bókun, vegna náttúruverndaráætlunar fyrir Öxarfjörð, borin upp og samþykkt samhljóða:

“Aðalfundur Íslenskrar Orku ehf. vekur athygli stjórnvalda á þeirri rannsóknarvinnu og hugmyndum um orkuvinnslu á svæðinu sem unnið hefur verið að á undanförmum árum og þeim fjármunum sem varið hefur verið í þá vinnu og framkvæmdir. Fundurinn telur mikilvægt að þannig verði staðið að málum að möguleikar til orkuvinnslu á svæðinu verði ekki skertir með friðunaraðgerðum”.

Íslensk-orka ehf. telur að friðun landssvæða geti víða verið nauðsynleg og til góðs en telur jafnframt að fara verði fram með varúð og ónýta ekki rannsóknir sem gerðar hafa verið né koma í veg fyrir nýtingu auðlinda.

Íslensk-orka ehf. er sammála almennum athugasemdum sem Samorka mun setja fram fyrir hönd orkufyrirtækjanna

Íslensk-orka ehf. vill vekja athygli á því að ekki er getið um háhitasvæði það sem er í Öxarfirði í svæðislýsingu sem fylgir friðlýsingartillögunni. Þetta er undarlegt í ljósi þess að Íslensk-orka ehf. hefur samið við landeigendur um rannsóknar og nýtingarrétt á stóru landssvæði við Bakkahlaup. Þegar hafa verið gerðar yfirborðsrannsóknir og rannsóknarholur boraðar. Um þetta á Náttúruverndaryfirvöldum að vera full kunnugt. Íslensk-orka ehf. hefur til þessa varið um **177 milljónum króna** í þessar rannsóknir og hyggst halda rannsóknunum áfram. Ekki þarf að fara mörgum orðum um hversu mikil lyftistöng það yrði fyrir mannlíf í Kelduhverfi og við Öxarfjörð ef af nýtingu þess mikla orkuforða sem þarna leynist yrði. Óásættanlegt er að reistar verði skorður við áframhaldandi rannsóknum og nýtingu jarðhita eða annarra þeirra verðmæta sem þarna kunna að finnast. Í þessu sambandi vekur athygli að ekki er heldur getið um orkuvinnslu hitaveitu Öxarfjarðar í svæðislýsingunni.

Hér á eftir er umsögn Orkustofnunar varðandi Öxarfjörð:

“Í friðunartillögum er lagt til að rúmlega 200 ferkílómetra svæði fyrir botni Öxarfjarðar verði friðað. Í friðunartillögum kemur ekki fram, að undir hluta svæðisins liggur háhitasvæðið, sem kennt er við Öxarfjörð.

Viðnámsmælingar benda til að stærð háhitakerfisins á 1000 metra dýpi sé allt að 15 ferkílómetrar við Bakkahlaup. Einnig eru vísbendingar um jarðhita við Skógarlón. Mælingarnar sjá í raun ekki afmörkun svæðanna til norðurs, þannig að svæðin geta hugsanlega náð út í sjó.

Íslensk orka, sem er samsteypa Norðurorku, Orkuveitu Húsavíkur, Landsvirkjunar, Jarðborana, Rarik og Öxarfjarðar- og Kelduneshrepps, hefur rannsóknarleyfi á jarðhitasvæðinu og hefur hafið rannsóknarboranir.

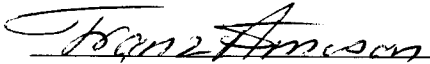
Friðunartillögur verða að taka tillit til þess, að verið er að rannsaka háhitasvæðið með virkjun í huga. Samræmi verður að vera í leyfisveitingum til rannsókna og virkjunar frá yfirvöldum og tillagna til verndunar”.

Íslensk –orka ehf. tekur undir það sem hér kemur fram og vill leggja þunga áherslu á að gætt sé fyllstu sanngirni í tillögum að verndun varðandi hagsmuni þeirra aðila sem lagt hafa í verulegan kostnað við undirbúning auðlindanýtingar eins og er í tilfalli Íslenskrar-orku ehf.

Virðingarfyllst.

Akureyri 18. júní 2003,

f.h. Íslenskrar-orku ehf.

Franz Arnason stjórnarformaður.

Umhverfisstofnun, umsögn um Náttúruverndaráætlun.

Varðar tillögur að verndarsvæðum samkvæmt drögum að náttúruverndaráætlun.

Norðurorka hf. telur eðlilegt að gerð sé slík áætlun. Hinsvegar telur fyrirtækið að sterk rök þurfi til að friðlýsa svæði þar sem er að finna orkulindir eða önnur vinnanleg verðmæti. Undir öllum kringumstæðum verður að hafa fyrirvara á vegna þessara þátta þannig að ekki sé gert óeðlilega erfitt að rannsaka og vinna verðmæti á viðkomandi svæði. Norðurorka hf. er sammála almennum athugasemdum sem Samorka mun setja fram fyrir hönd orkufyrirtækjanna.

Norðurorka hf. vill sérstaklega benda á mjög viðtæka friðun á söndunum í Öxarfirði. Fyrirtækið er stór hluthafi í Íslenskri-orku ehf. sem hefur samið við landeigendur um rannsóknir og vinnslu jarðhita og annarra verðmæta á söndunum austan Jökulsár. Í friðunaráætluninni er ekki getið um háhitasvæði það sem þarna er talið vera né um þann jarðhita sem þegar er nýttur fyrir hitaveitu Öxarfjarðar.

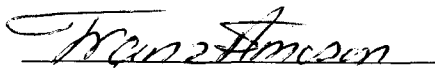
Rannsóknir eru þegar hafnar á rannsóknarsvæði Íslenskrar-orku ehf. og eytt hefur verið miklu fé í rannsóknarboranir eða nær 200 milljónum króna. Tryggja verður að hægt sé að halda rannsóknum þarna áfram og að hægt verði að vinna og nýta þá orku sem þegar hefur fundist og gert er ráð fyrir að finnist á svæðinu. Auk þessa geta leynst önnur verðmæti þarna.

Íslensk-orka ehf. mun senda inn umsögn þar sem frekari grein verður gerð fyrir þeim rannsóknum sem þarna hafa farið fram og fyrir framtíðaráformum sínum.

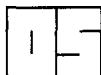
Virðingarfyllst

Akureyri, 18. júní 2003.

Fh. Norðurorku hf.

Franz Arnason forstjóri.

ORKUSTOFNUN
Auðlindadeild

Alþingi
Erindi nr. P 130/1252
komudagur 8.3.04

Grensásvegur 9
108 REYKJAVÍK
os@os.is

Sími - 569 6000
Fax - 568 8896
http://www.os.is

Alþingi - Umhverfisstofnun Alþingis
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 05. mars 2004
Tilvísun: 2004020009
Bréfalykill: 50.13

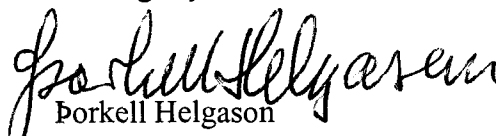
Efni: Umsögn Orkustofnunar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008

Með bréfi dags. 5. febrúar 2004, var þess farið á leit að Orkustofnun veitti umsögn um téð málefni. Orkustofnun gafst færi á að gera athugasemdir til Umhverfisstofnunar meðan heildaráætlunin var í vinnslu. Í þeirri umsögn fagnaði Orkustofnun viðleitni til að skjóta styrkum stöðum undir ákvarðanir sem varða náttúruvernd. Í samræmi við það hlutverk sem Orkustofnun hefur að lögum, beindust athugasemdir og ábendingar Orkustofnunar aðallega að því að vekja athygli á orkuvinnsluhagsmunum til framtíðar og hvatti til þess að reynt yrði að taka sem mest tillit til þeirra, t.d. með útfærslu eða afmörkun.

Þingsályktunartillagan fjallar um að vinna að friðlýsingu á 14 af þeim 77 svæðum sem heildaráætlunin fjallaði um. Af þessum svæðum hafði Orkustofnun fyrst og fremst athugasemdir við Reykjanes - Eldvörp - Hafnarberg. Háhitasvæðið á Reykjanesi er nú þegar í nokkurri nýtingu og Hitaveita Suðurnesja hefur þegar fengið leyfi til undirbúnings að frekari nýtingu svæðisins. Sama er að segja um Eldvörp, en þau tengjast Svartsengi. Ályktun Orkustofnunar um hugsanlegar friðlýsingar á þessum svæðum var og er, að brýnt er að viðkomandi orkufyrirtæki, sveitarfélög sem eiga hlut að máli (Grindavík og Reykjanesbær) og Umhverfisstofnun leggi sig fram um að finna ásættanlega lausn á nýtingu svæðanna sem telst samrýmanleg við markmið friðlýsingar fremur en tilbúin landamæri.

Orkustofnun telur að önnur svæði sem tillagan nær til muni ekki snerta sérstaka orkuvinnsluhagsmuni, en bendir þó á, að mikilvægt er að gæta að því að fólk í hinum dreifðu byggðum geti nýtt hagkvæma möguleika í nýtingu auðlinda sér til framfærslu, þótt ekki séu umtalsverðir þjóðhagslegir hagsmunir í húfi. Þetta gætu t.d. verið möguleikar á smáum vatnsaflsvirkjunum, svonefndum bændavirkjunum, en ekkert tæmandi yfirlit er til um þá möguleika.

Virðingarfyllst

Þorkell Helgason
orkumálastjóri

ORKUVEITA HÚSAVÍKUR

Office: Ketilsbraut 7 • 640 Húsavík • Iceland
Tel: (+354) 464 6130 • Fax: (+354) 464 6131

Alþingi

Erindi nr. P 130/1039

komudagur 23.2.2004

Húsavík 20/2'04

Athugasemdir Orkuveitu Húsavíkur við Tillögu til Þingsályktunar um náttúrverndaráætlun 2004-2008.

Orkuveita Húsavíkur er aðili að Íslenskri Orku sem hefur verið að rannsaka jarðhita við Öxarfjörð með nýtingu í huga og hefur hlutur Orkuveitunnar numið tugum milljóna.

Jarðhitasvæðið eins og það er skilgreint á viðnámskortum nær yfir um helming þess svæðis sem fyrirhugað er að vernda, þannig að þessi verndun mun hefta nýtingu jarðhitans.

Vinnslusvæði jarðhita í Öxarfirði (Kelduhverfi) nær frá Þjóðvegi sunnan Skjálftavatns og að ósum Jökulsár og er svæðið um 10 km breitt.

Í þingsályktunartillögunni er gert ráð fyrir að allt jarðhitasvæðið verði verndað og þar af leiðandi munu Orkufyrirtækin ekki leggja í meiri rannsóknarkostnað á svæðinu.

Í forsendum fyrir verndum er fyrst og fremst talað um flórgoða og má því gera ráð fyrir að verndun nánasta umhverfis Víkingavatns dugi til að ná þessum markmiðum, þó stöku flórgoðar verpi við Skjálftavatn.

Það er enn fremur ljóst að þessi verndaráætlun bætir ekki skilyrði fyrir álft og gæs þar sem fuglarnir eru verndaðir með öðrum lögum.

Þrátt fyrir aldalanga beit og átroðning búfjárs þykir gróður mjög sérstæður á söndunum og verður að gera ráð fyrir að sérstaða gróðurs þar verði svipuð um aldir með eða án friðunar. Þetta er þó með þeim fyrirvara að landgræðslan haldi áfram því mikla starfi sem þeir stunda á þessu svæði.

Orkuveita Húsavíkur leggst því eindregið gegn þessum áformum og vonar að stjórnvöld samþykki ekki þessa áhrifagræðgi Umhverfisstofnunar. Nú þegar eru verndarsvæðin í kringum Húsavík fleiri og víðáttumeiri en í kringum nokkuð þéttbýli á Íslandi og hefur umhverfisyfirgangur haft neikvæð áhrif á samfélagið í Þingeyjarsýslum. Við sem búum hér á Norðausturlandi erum mjög meðvituð um umhverfi okkar og erum í fararbroddi í umhverfisvernd. Við Þingeyingar kærum okkur lítið um forsjárhyggju umhverfissinna í Reykjavík þar sem í flestum tilfellum er eingöngu um atvinnusköpun að ræða og er mál að linni.

Þá má benda á að stórt landsvæði 15 km vestur af Húsavík (Látraströnd –Náttfarvíkur er í þessari þingsályktunartillögu og gæti sú verndun komið í veg fyrir að nýtt skíðasvæði fyrir Húsvíkingsa verði byggt upp þar. Æskilegt er að þetta verndarsvæði nái ekki austur fyrir Kotárdal .

Hreinn Hjartarson

Orkuveita Húsavíkur
Hreinn Hjartarson

Nefndasvið Alþingis,
Umhverfisnefnd
Austurstræti 8 -10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 02.03.2004
GP/is

Efni. Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 – 2008.

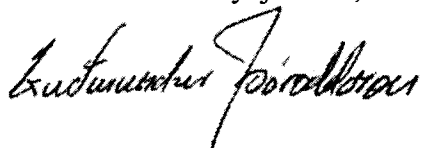
Umhverfisnefnd Alþingis hefur óskað umsagnar Orkuveitu Reykjavíkur um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 – 2008. Orkuveita Reykjavíkur vísar til umsagnar Samorku, dags. 25. febrúar s.l., sem Orkuveitan á aðild að, og leyfir sér að árétta þau sjónarmið sem fram koma í bréfi samtakanna.

Þau fjórtán svæði sem tillagan gerir ráð fyrir að verði friðlýst á næstu fimm árum eru öll utan athafnasvæða Orkuveitu Reykjavíkur. Samt sem áður er nauðsynleg að við afgreiðslu tillögunnar verði horft til þeirra atriða sem fram koma í umsögn Samorku og ekki síður þeirra athugasemda sem fram koma í umsögn Hitaveitu Suðurnesja, dags. 19. febrúar s.l. Tillagan gerir ráð fyrir að friðlýsing taki til svæðis á Reykjanesi þar sem Hitaveita Suðurnesja er handhafi nokkurs lands og umfangsmikilla jarðhitaréttinda. Í umsögn Hitaveitu Suðurnesja er lögð áhersla á að skynsamleg nýting jarðlindanna rýri ekki á nokkurn hátt rannsóknargildi svæða, miklu fremur eykur hún það. Orkuveita Reykjavíkur tekur undir þessar athugasemdir og bendir á að tugþúsundir ferðamanna heimsækja virkjanir Orkuveitu Reykjavíkur á höfuðborgarsvæðinu og í Grafningi og virkjanir fyrirtækisins hafa sýnt fram á að orkunýting og virðing fyrir náttúru landsins getur farið vel saman.

Orkuveita Reykjavíkur leyfir sér að vekja athygli á að í formála draga að náttúruverndaráætlun 2003 – 2008 sem kynnt var s.l. haust sagði að friðlýsing geti í mörgum tilvikum skert athafnafrelsi verulega og því hafi náttúruverndaryfirvöld ætíð fylgt þeirri stefnu að friðlýsa ekki svæði nema fyrir liggi fullt samþykki landeiganda og rétthafa viðkomandi lands. Fagleg og eðlileg vinnubrögð ættu að tryggja að tillögur séu ekki lagðar fyrir Alþingi til samþykktar nema áður liggi fyrir samþykki landeigenda og rétthafa lands.

Loks skal bent á að nokkur þeirra svæða sem lagt er til að verði friðlýst njóta þegar hverfisverndar samkvæmt aðalskipulagi viðkomandi sveitarfélaga.

Virðingarfyllt,
f.h. Orkuveitu Reykjavíkur,

Guðmundur Þóroddsson, forstjóri.

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1080
komudagur 24.2.2004

Umhverfisstofa Alþingis
Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík 20. febrúar 2004.

Náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Fyrir Alþingi liggur nú þingsályktunartillaga, þingskjal 716, um náttúruverndaráætlun 2004-2008. Mér hafa falið eigendur lands við Geysi, þ.e. eigendur Haukadals II, Bryggju og Tortu, aðrir en íslenska ríkið, að koma á framfæri andmælum við fyrirhugaða friðlýsingu á Geysissvæðinu eins og hún birtist í Náttúruverndaráætlun 2004-2008. Landeigendur hafa mótmælt friðlýsingaráformum við Umhverfisstofu en vilja nú ítreka mótmæli sín við Alþingi svo afstaða þeirra sé ljós.

Efnislega voru mótmælin eftirfarandi:

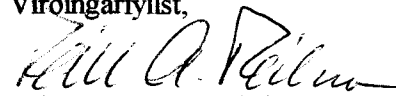
“Fyrirhuguð friðlýsing mun ef hún kemur til framkvæmda hafa veruleg áhrif á nýtingarmöguleika landsins og skerða eignir umbj. minna. Lagt er til af hálfu Umhverfisstofnunar að jaðarsvæði umhverfis Geysissvæðið sjálft hafi 5 km. radius og er þá farið yfir öll heimalönd umbj. minna, þar sem m.a. eru hús, önnur mannvirki og heitavatnsuppsprettur. Friðlýsingin mun koma í veg fyrir að þeir gætu notið hlunninda af landareignum sínum og útiloka alveg nýtingu á heitu vatni þótt komið væri út fyrir vatnsæðar þær sem beinlínis gefa hverasvæðinu jarðvarma.

Á sama veg telja umbj. mínir að friðlýsing á Almenningsunni Geysissvæðisins muni skerða eignarrétt þeirra og möguleika til nýtingar lands og ráðstöfunar þess m.a. til sumarhúsabygginga.

Landeigendur telja friðlýsingaráformin yfirtengileg og harma það að þau skuli gerð án nokkurs samráðs við þá. Skýtur nokkru skökku við að á sama tíma og stjórnvöld telja þeim trú um að alvara sé á bak við áform ríkisins um kaup á landi og jarðhitaréttindum á svæðinu skuli vera unnið að því að rýra notagildi landsins.

Umbj. mínir áskilja sér rétt til skaðabóta ef af friðlýsingu verður.”

Virðingarfyllst,

Páll Arnór Pálsson hrl.

Minnisblað

Til umhverfisnefndar Alþingis
Frá Páli Hreinssyni lagaprófessor
Dags. 22. apríl 2004.
Efni: Náttúruverndaráætlun

Umhverfisnefnd hefur beint þeirri spurningu til undirritaðs hvort náttúruverndaráætlun hafi einhver áhrif á réttarstöðu eigenda þeirra jarða og landa sem tekin eru upp í umhverfisáætlun.

Samkvæmt 65. gr. náttúruverndarlaga nr. 44/1999 skal umhverfisráðherra eigi sjaldnar en á fimm ára fresti láta vinna náttúruverndaráætlun fyrir landið allt og leggja fyrir Alþingi. Í áætlunina skulu tekin þau svæði og lífverur, búsvæði þeirra, vistgerðir og vistkerfi, sem ástæða þykir til að friðlýsa. Eftir að Alþingi hefur afgreitt náttúruverndaráætlun kemur það í hlut stjórnvalda að sjá um að koma á friðlýsingu að undangenginni málsmeðferð sem lýst er í VII. kafla náttúruverndarlaga nr. 44/1999.

Náttúruverndaráætlun hefur þau réttaráhrif að eftir að Alþingi hefur samþykkt hana liggur fyrir að stjórnvöld munu vinna að friðlýsingu á þeim svæðum sem þar er lýst. Sú skerðing og takmarkanir á eignarrétti sem friðlýsing getur haft í för með sér er mismikil eftir atvikum. Efni friðlýsingar liggur sjaldnast fast í hendi fyrr en friðlýsing er um garð gengin. Þær bætur, sem fyrir koma, liggja heldur ekki fyrir fyrr en að lokinni friðlýsingu ef um semst, annars að mati matsnefndar eignarnámsbóta.

Samkvæmt framansögðu má ljóst vera að frá því að náttúruverndaráætlun er samþykkt og þar til friðlýsing liggur fyrir getur ríkt ákveðið óvissuástand fyrir eiganda þar sem ekki liggur fyrir nákvæmlega hverjar eignarskerðingarnar verða og eftir atvikum hversu miklar takmarkanir verða á mögulegri nýtingu hlutaðeigandi lands til framtíðar. Þessi óvissa getur einnig vafalítið haft áhrif á söluverð þess lands og svæða, sem tekin hafa verið upp í náttúruverndaráætlun.

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1168
komudagur 26.2.2004

Nefndarsvið Alþingis
Umhverfisstofnun Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

TILVITNUN YÐAR

BREF YÐAR

TILVITNUN VOR

DAGSETNING

SHA/sha
01-54

25.02.2004

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2003-2008.

Rafmagnsveitur ríkisins þakka fyrir að fá tækifæri til þessa að gefa umsögn um þingsályktunartillöguna. Hvað varðar efnislegar athugasemdir Rafmagnsveitna ríkisins um tillöguna vísar fyrirtækið til umsagnar Samorku og tekur undir þær athugasemdir sem þar koma fram.

Rafmagnsveiturnar óska enn fremur eftir því að samráð verði haft við fyrirtækið við frekari úrvinnslu friðlýsingartillagna í ljósi hagsmuna fyrirtækisins og viðskiptavina þess við orkuöflun og dreifingu á þeim svæðum sem tillagan nær til.

Virðingarfyllst,
f.h. Rafmagnsveitna ríkisins,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Þórir Haraldsson".

Tryggvi Þór Haraldsson, rafmagnsveitustjóri

Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 130/1137
komudagur 25.2.2004

Reykjanesbær 23. febrúar 2004

Málefni: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 – 2008; 477. mál.
Umsögn Reykjanesbæjar.

Reykjanesbær styður alla viðleitni í umhverfismálum sem miðar að því að umhverfisáhrif af starfsemi fyrirtækja, stofnana og einstaklinga á Suðurnesjum séu sem jákvæðust. Í því sambandi er m.a. mikilvægt að fyrir liggi vönduð náttúruverndaráætlun. Að mati Reykjanesbæjar þarf slík áætlun að taka heildstætt á landnýtingu. Lögð er áhersla á að saman fari náttúruvernd í víðum skilningi þess hugtaks og varfærnisleg fjölnýting auðlinda einstakra svæða. Fyrirtækjum sem sýnt hafa um árábil góða umgengni við náttúruna og hafa komið upp viðurkenndum gæðakerfum og innra eftirliti í þágu virtra umhverfissjónarmiða ber að treysta.

Mikilvægt er að styrkt séu tengsl við lög, sem snerta rannsóknir á og vinnslu jarðhita, grunnvökva og vatnsfalla. Án þess er hætt á að matsaðferðir, sem notaðar eru verði ekki heildstæðar.

Nokkuð virðist skorta á að það sé gert í þeim drögum sem nú liggja fyrir.

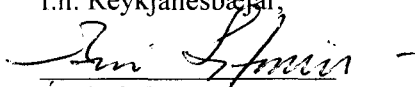
Þá virðist hafa skort á að höfundar áætlunarinnar hafi ráðfært sig við ráðgjafa fyrirtækja sem vinna við náttúruauðlindir á Reykjanesi eða sveitarstjórnarmenn á Suðurnesjum, þrátt fyrir að það sé gefið til kynna í skýrslunni. Þetta hefur skapað tortryggni í garð umhverfisyrivalda sem er skaðlegt. Þar af leiðir vilja sveitarstjórnarmenn fá skýrari upplýsingar um hversu margir hafa komið að grunngerð skýrslunnar og til hverra á Suðurnesjum var leitað við gerð hennar.

Skýrsluhöfundum má vera ljóst að jarðlindanýting er mikilvæg undirstaða í sjálfbærri þróun sveitarfélaga á Suðurnesjum. Það er skoðun Reykjanesbæjar að með virku samráði hagsmunaaðila megi auðveldlega flétta saman starfsemi á sviði jarðhita- og grunnvökvánýtingar við verndun jarð- og náttúruminja. Til þess þarf að hefja samráð við fyrirtæki og hagsmunaaðila hér á svæðinu. Án slíks samstarfs þar sem verkefnið yrði unnið sameiginlega, farið yrði yfir rök og sköpuð heildstæð sýn, verður friðlýsing sem hér er fyrirhuguð fremur séð sem aðför að sveitarstjórn og fyrirtækjum á svæðinu en æskileg náttúruverndaráætlun.

Að mati sveitarstjórnarmanna og fyrirtækja sem Reykjanesbær er aðili að er því fyrirhuguð friðlýsing alltof óljós, án heildstæðrar sýnar og röksemda og gæti því óbreytt skaðað skynsamlega nýtingu auðlinda okkar.

Reykjanesbær lýsir sig áfram reiðubúinn til samráðs við umhverfisyrirvöld um náttúruverndaráætlun á svæðinu.

Virðingarfyllst
f.h. Reykjanesbæjar,

Árni Sigfússon
bæjarstjóri

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

b.t. Sigrúnar Brynju Einarsdóttur
nefndarritara

Reykjavík, 23. febrúar 2004

Varðar: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008

Visað er til bréfs nefndarritara Umhverfisnefndar Alþingis, dags. 5. febrúar 2004, þar sem óskað er umsagnar um þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008 sem lögð var fram á 130. löggjafarþingi 2003–2004, þskj. 716 — 477. mál..

Í umræddri þingsályktun er lagt til að á næstu fimm árum verði m.a. unnið að friðlýsingu á búsvæði fyrir fugla á svæði sem kallað er Álfanes – Skerjafjörður, en þetta svæði er innan Reykavíkur að hluta auk þess að tilheyra fjórum nágrannasveitarfélögum. Sá hluti þessa svæðis sem liggur í Reykjavík hefur að mestu leyti notið einhverrar verndunar þótt það sé ekki samkvæmt náttúruverndarlögum, fyrir utan Fossvogsbakka sem er náttúruvætti. Strandlengjan er hverfisvernduð í aðalskipulagi samkvæmt skipulags- og byggingarlögum að undskildri spildu við flugvöllinn.

Í inngangi þingsályktunartillögunnar segir:

“Í einstökum friðlýsingum eru settar reglur um landnotkun eftir því hvaða áhrif hún hefur á hið friðlýsta svæði. Friðlýsing svæðis vegna einstakra lífvera og líffræðilegrar fjölbreytni þarf þannig að fullnægja þörfum viðkomandi tegunda til vaxtar og viðkomu en um leið er hægt að stunda aðra landnotkun sem ekki fer gegn markmiðum friðlýsingarinnar.”

Í kafla um framkvæmd náttúruverndaráætlunar segir:

“Umhverfisstofnun mun áður en drög að friðlýsingu verða lögð fram óska eftir athugasemdum og eiga viðræður við landeigendur og aðra hagsmunaaðila eftir því sem við á. Á grunni athugasemda og viðræðna verða mótuð drög að friðlýsingu. ... Við framkvæmd náttúruverndaráætlunar verður lögð áhersla á að kynning og samráð fari fram eins snemma í ferlinum og hægt er og að þeir aðilar sem teljast hafa sérstakra hagsmuna að gæta verði skilgreindir eins fljótt og auðið er. Þessari aðferðafræði er ætlað að stuðla að aðkomu hagsmunaaðila snemma í friðlýsingarferlinu og með því auka líkur á að sátt náist um friðlýsingu sem er grunnurinn að því að friðlýsingin nái þeim markmiðum sem að er stefnt.”

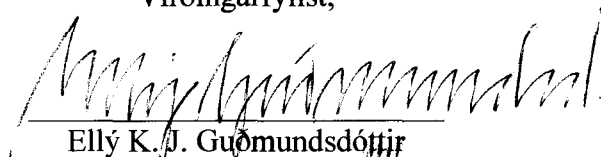
Reykjavíkurborg • Umhverfis- og tæknisvið

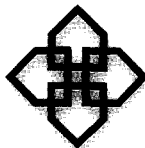
Umhverfis- og heilbrigðisstofa

Ekki er gerð athugasemd við þau vinnubrögð sem boðuð eru í þingsályktunar-
tillögunni heldur frekar tekið undir að nauðsynlegt sé að hafa samráð eins snemma og
hægt er.

Afstaða Reykjavíkurborgar til friðlýsingar mun þó ekki liggja fyrir fyrir en
borgaryfirvöld hafa fengið tillögur til umfjöllunar sem tilgreina hvaða kvaðir fylgi
vernduninni og hvaða skorður hún kunni að setja á athafnafrelsi Reykjavíkurborgar.

Virðingarfyllst,

Elly K.J. Guðmundsdóttir
forstöðumaður

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1160
komudagur 26.2.2004

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Umhverfisnefnd Alþingis
b.t. Sigrúnar B. Einarsdóttur
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 23. febrúar 2004

Sam 068/2004 ÞS/sp
Tilv.: 052

Efni: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004–2008

Á fundi stjórnar Sambands íslenskra sveitarfélaga 20. febrúar var lagt fram bréf umhverfisnefndar Alþingis, dags. 5. febrúar 2004, þar sem óskað er umsagnar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004–2008, 477. mál.

Stjórnin samþykkti meðfylgjandi umsögn.

Virðingarfyllst
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Þórður Skúlason
framkvæmdastjóri

Hjálagt: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004–2008

Umsögn

Sambands íslenskra sveitarfélaga

um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004–2008, 477. mál

Stjórn Sambands íslenskra sveitarfélaga tekur ekki afstöðu til draganna og áforma um friðlýsingu einstakra svæða enda um staðbundna hagsmuni að ræða auk þess sem skilmálar einstakra friðlýsinga liggja ekki fyrir og því ekki unnt að gera sér grein fyrir áhrifum og afleiðingum friðlýsingar fyrir viðkomandi svæði.

Stjórnin vill hins vegar leggja sérstaka áherslu á að engin friðlýsing og friðlýsingarskilmálar verði ákveðnir nema í fullri sátt við viðkomandi sveitarfélög. Friðlýsing felur nánast í öllum tilfellum í sér einhverja skerðingu á möguleikum til landnotkunar þó í mismiklum mæli sé. Sjónarmið og hagsmunir heimamanna eru því grundvallaratriði í friðlýsingarferlinu enda getur friðlýsing haft mikil áhrif á lífskjör og lífsafkomumöguleika þeirra sem á svæðinu búa. Þau áhrif eru þó almennt jákvæð en það er þó ekki algilt.

Í athugasemdum við þingsályktunartillöguna segir að friðlýsing sé vandasamt ferli sem krefjist samkomulags við eigendur og notendur lands og viðkomandi sveitarfélög. Það má því gera ráð fyrir því að framangreind áhersla sambandsins sé í fullu samræmi við ætlaðan vinnuferil ríkisvaldsins við friðlýsingu. Hins vegar kemur einnig fram í athugasemdunum að til þess að tryggja að friðlýsing skili árangri þurfi að vinna hana í sem mestri sátt við heimamenn og að hún þurfi að falla sem best að áætlunum um aðra landnotkun. Hér kveður við nokkuð annan tón og því óljóst hvort ætlun ríkisvaldsins sé að ná samkomulagi við heimamenn, þ.e. sveitarfélög, í öllum tilfellum eða einungis þegar það er hægt. Það er því full ástæða til árétta framangreinda áherslu sambandsins að nauðsynlegt sé að samkomulag náist við viðkomandi sveitarstjórnir.

Nái þessi 5 ára áætlun fram að ganga mun yfir 20% af landinu verða friðlýst með einhverjum hætti. Síðan má gera ráð fyrir að ný náttúruverndaráætlun líti dagsins ljós að fimm árum liðnum og þá mun þetta hlutfall enn vaxa. Stjórn sambandsins telur rétt að huga að því hvert hið endanlega markmið er og þar með hvort ekki sé nauðsynlegt að endurskoða náttúruverndarlögin með það fyrir augum að tryggja það vald sem sveitarfélögunum hefur verið treyst fyrir með skipulagsvaldinu. Frumkvæði, áhrif og ábyrgð sveitarfélaga á friðlýsingu ætti að auka og draga úr miðstýringu enda sveitarfélögunum fullkomlega treystandi í þeim efnum.

Þannig afgreitt á fundi stjórnar sambandsins 20. febrúar 2004.

Þórður Skúlason
framkvæmdastjóri

Samband sveitarfélaga á Austurlandi

Hafnargötu 28 eh. * 710 Seyðisfirði * Sími 472 1690 * Fax 472 1691 * Netfang ssa@ssa.is * www.ssa.is

Alþingi

Erindi nr. Þ 130/981

komudagur 13.2.2004

Seyðisfirði 11. febrúar 2004

**Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík**

Efni. Umsögn SSA : Tillaga um náttúruverndaráætlun 2004-2008

Á fundi framkvæmdaráðs Sambands sveitarfélaga á Austurlandi 10. febrúar sl. var erindið tekið fyrir og eftirfarandi bókað.

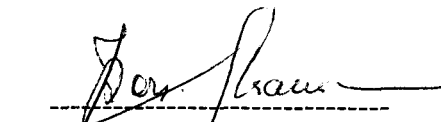
5/1 Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Framkvæmdaráð SSA gerir ekki efnislega athugasemdir við tillöguna en leggur þunga áherslu á að tekið verði tillit til umsagna og athugasemda þeirra sveitarfélaga og landeigenda á Austurlandi m.a. sem næst liggja þeim svæðum sem lagt er til að friðlýsa á tímabilinu. Þ.e. Njarðvík- Loðmundarfjörður, stækkun í Skaftafelli (Skeiðarársandur) og svæða sem tengjast væntanlegum Vatnajökulshjóðgarði.

Ennfremur verði tillit tekið til tillagna og vinnu þeirra tveggja nefnda sem nú starfa í umboði Umhverfisstjórnar og varða Vatnajökulshjóðgarð og verndarsvæði norðan hans.

Framanritað tilkynnist hér með.

Virðingarfyllst

Þorvaldur Jóhannsson
framkvæmdastjóri SSA

Nefndarsvið Alþingis
Umhverfisstofnun
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Reykjavík 25. febrúar 2004

Varðandi: Tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2003 – 2008.

Samorka hefur fengið til umsagnar framannefnda þingsályktunartillögu og þakkar fyrir að fá tækifæri til þess að koma með ábendingar og athugasemdir. Samorka ítrekar þær athugasemdir sem settar voru fram í umsögn til Umhverfisstofnunar um drög að náttúruverndaráætlun dags. 30. júlí 2003.

Samorka vill benda á að ekki liggur fyrir stefna stjórnvalda um nýtingu íslenskra orkulinda og telur eðlilegt hefði verið að samflétta gerð náttúruverndaráætlunar við gerð áætlunar um nýtingu sjálfbærra innlendra orkulinda þar sem víða skarast hugmyndir orkunýtingar og náttúruverndar. Þá vill Samorka vekja athygli á að sú áætlun sem hér er til umfjöllunar er gerð á tímum einhverra hatrömmustu deilna um nýtingu orkulinda landsins sem orðið hafa hér á landi. Við slíkar aðstæður mótast umræðan í þjóðfélaginu óhjákvæmilega af þeim deilum sem geta leitt til þess að menn skiptast í andstæðar fylkingar og missa sýn af þörfum þjóðarinnar fyrir að ná sátt um orkunýtingu og náttúruvernd og þar með farsælli búsetu í landinu til frambúðar.

Áætlun um verndun íslenskrar náttúru er áætlun um nýtingu náttúruauðlinda því verndun er eitt form nýtingar eins og má í raun lesa í skýrslunni Náttúruverndaráætlun 2004-2008, Aðferðafræði, þar er m.a. í kafla 6.2.5 um ferðaþjónustu og útivist fjallað um mikilvægi sjálfbærrar ferðamennsku vegna vaxandi eftirspurnar eftir íslenskri náttúru. Með sama hætti ætti að fjalla um mikilvægi sjálfbærrar orkunýtingar vegna eftirspurnar eftir hreinni og endurnýjanlegri orku sem dregur úr gróðurhúsaáhrifum. Miklir möguleikar felast í að vinna friðlýsingarskilmála út frá hugmyndafræði sjálfbærrar þróunar og flétta þannig orkuvinnslu með endurnýjanlegum orkugjöfum við rannsóknir, fræðslu og náttúruvernd.

Sjálfbær þróun er skilgreind sem þróun sem mætir þörfum samtímans án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til þess að mæta þörfum sínum. Og eins og fram kemur í fyrstu grunnreglu Ríó-yfirlýsingarinnar snýst sjálfbær þróun um manninn og möguleika hans. Þess vegna byggir sjálfbær þróun á þremur megin stoðum, efnahagsvexti, félagslegri velferð og jöfnuði og vernd umhverfisins. Skoða

verður þessa þrjá þætti í samhengi og leitast við að hámarka efnahagslega og félagslega velferð án þess að skaða umhverfið.

Athugasemdir við náttúruverndaráætlun

Í Náttúruverndaráætlun 2004-2008, Aðferðafræði, kemur fram að náttúruverndaráætlun sé ætlað að „vera einn af þeim hornsteinum sem ákvarðanir um virkjanir geta byggt á” (bls. 67). Ef náttúruverndaráætlun er ætlað að vera sá horsteinn sem hér að framan er lagt til verður óhjákvæmilega að hafa samstarf og samráð við þá sem rannsaka og nýta orkulindirnar.

Enn og aftur skal á það bent að í skýrslunni Náttúruverndaráætlun 2004-2008, Aðferðafræði, sem þessi tillaga til þingsályktunar byggir á kemur fram ótrúlegur ótti gagnvart endurnýjanlegri orkuframleiðslu, sem sannarlega er þó ein af forsendum búsetu hér á landi. Velferð íslensku þjóðarinnar og möguleikar hennar til að þróast á sjálfbæran hátt byggir að stórum hluta á nýtingu þeirra auðlinda sem fólgnar eru í jarðhita, grunnvatni og fallvötnum. Með skynsamlegri og hagkvæmri nýtingu þeirra hefur okkur m.a. tekist að gera land okkar byggilegra samhliða aukinni hagsæld.

Í tillögunni er jafnframt vakin athygli á að í kjölfar umfjöllunar Alþingis um náttúruverndaráætlun verði unnin ný náttúruverndarskrá. Náttúruminjaskrá er unnin samkvæmt lögum um náttúruvernd nr. 44/1999. Samkvæmt lögunum gefur umhverfisstjórnun út náttúruminjaskrá eigi sjaldnar en fimmta hvert ár. Ekki er gert ráð fyrir að umhverfisstjórnun leiti samráðs við aðra en náttúruverndaraðila um að svæði sé sett á náttúruminjaskrá. Þessu telur Samorka að þurfi að breyta. Mikilvægt er að horfa heildstætt á alla landnotkun og vinna út frá hugmyndafræði um sjálfbæra þróun.

Athugasemdir við tillögu til þingsályktunar

Í tillögunni stendur „*Umhverfisstofnun mun áður en drög að friðlýsingu verða lögð fram óska eftir athugasemdum og eiga viðræður við landeigendur og aðra hagsmunaaðila eftir því sem við á. Á grundvelli athugasemda og viðræðna verða mótuð drög að friðlýsingu. Drögin verða síðar kynnt fyrir landeigendum, sveitarstjórnun og öðrum hagsmunaaðilum og þeim gefinn kostur á að gera frekari athugasemdir*”. Hér er lýst vinnuferli þar sem Umhverfisstofnun vinnur í raun alla vinnu um friðlýsingu, en hagsmunaaðilum og fl. gefst kostur á að koma með athugasemdir. Að mati Samorku er það grundvallaratriði að þingsályktunartillagan tryggi **þátttöku** hagsmunaaðila og annarra í friðlýsingarferlinu. Ekki er nóg að þessir aðilar hafi eingöngu rétt til að gera athugasemdir.

Þá kemur fram í tillögunni að „*umhverfisstjórnun muni leggja næst fram náttúruverndaráætlun í síðasta lagi árið 2008 fyrir tímabilið 2009 – 2013*”. Að mati Samorku er afar mikilvægt að við gerð náttúruverndaráætlunar sé tekið tillit til þarfa orkuvinnslu og orkuflutnings og nauðsynlegt að hugmyndafræðin um sjálfbæra þróun liggi til grundvallar þeirri vinnu. Það er mat Samorku að nauðsynlegt sé að orkufyrirtækin komi að gerð náttúruverndaráætlunar á fyrri stigum málsins en raun hefur verið fram til þessa.

Samkvæmt ofan nefndu er afar mikilvægt að orkufyrirtækin séu skilgreind sem hagsmunaaðilar þar sem þeirra hlutverk er að afla orku samkvæmt þörfum hverju sinni. Eins og áður hefur verið bent á er orkuvinnsla eitt form náttúrunýtingar og því

óhjákvæmilegt annað en orkufyrirtæki taki að fullu þátt í undirbúningi verndaráætlunar sem fjallar um hverskonar form nýtingar náttúrunnar.

Mikilvægt að tryggja að þau orkufyrirtæki sem eiga hagsmuna að gæta innan fyrirhugaðra verndarsvæða séu skilgreind sem hagsmunaaðilar og þátttakendur í vinnu vegna útfærslu á afmörkunum svæðanna og friðlýsingarskilmálum.

Athugasemdir um einstök svæði

Austara Eylandið: Vakin er athygli á að mögulegir virkjanakostir ofar á vatnasvæðinu munu jafna rennsli Héraðsvatna, drag úr rennslistoppum á sumrin og auka vetrarrennsli.

Guðlaugstungur – Ásgeirstungur: Samkvæmt uppdrætti af mörkum friðlandsins liggur friðlandið að hluta í Blöndulóni.

Jökulsárgljúfur: Vakin er athygli á að mögulegir virkjanakostir ofar á vatnasviðinu mun hafa áhrif á rennsli Jökulsár á Fjöllum. Engin orkufyrirtækja innan Samorku hafa í dag uppi áform um virkjun árinna.

Reykjanes – Eldvörp – Hafnaberg: **Sjá umsögn Hitaveitu Suðurnesja.**

Skeiðarársandur: Byggðalínan liggur um svæðið.

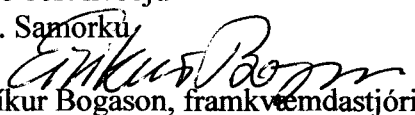
Öxarfjörður: Í upptalningu á núverandi landnotkun er ekki meðtalin orkuvinnslurannsóknir. Innan svæðisins hefur þegar verið boruð rannsóknarborhola og orkuvinnsluhola. Þá liggur Laxá – Kópaskerslínan, 66 kV þvert yfir svæðið.

Sjá umsögn Orkuveitu Húsavíkur.

Sjá umsögn Norðurorku/Íslensk orka

Með best kveðju

F.h. Samorku

Eiríkur Bogason, framkvæmdastjóri

Samtök ferðapjónustunnar

Borgartún 35
105 Reykjavík
Sími: 511 8000
Símbraf: 511 8008
www.saf.is
Netfang: info@saf.is

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1140
komudagur 25.2.2004

Umhverfisnefnd Alþingis
Nefndarsviði Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 25. febrúar 2004

Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun. 477. mál

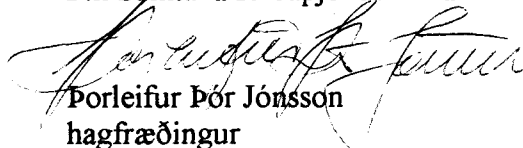
Samtök ferðapjónustunnar hafa fengið ofangreinda tillögu til umsagnar og lýsa sig í meginatriðum samþykkt þeirri grunnhugsun sem fram kemur í tillögunni að því gefnu að aðgengi ferðamanna sé tryggt með því skipulagi sem upp er sett.

Samtökin vilja benda á að megin þorri ferðamanna sem kemur til landsins er kominn til að njóta einstakrar náttúru landsins og því þarf að fara mjög varlega í allar framkvæmdir á þeim svæðum sem eru í hvað mestum metum bæði hjá landsmönnum sjálfum og gestum okkar.

Þó þau svæði sem hér er sérstaklega lagt til að vernda séu ekki öll vinsælir viðkomustaðir ferðamanna verður að hafa í huga heildaryfirbragð landsins og mikilvægi verndunar þess.

Samtökin vilja ítreka skoðanir sínar um að fullt samráð verði haft við rekstraraðila í ferðapjónustu þegar kemur að útfærslu friðlýsingar einstakra svæða þannig að tryggt verði að ekki verði settar það strangar kröfur að ókleyft verði að reka arðbæra ferðapjónustu á svæðinu og friðlýsing verði til að takmarka aðgengi ferðamanna.

Virðingarfyllst
F.h Samtaka ferðapjónustunnar

Þorleifur Þór Jónsson
hagfræðingur

SAMTÖK SUNNLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi

Erindi nr. **p** 130/1304

komudagur 10. 3. 2004

Selfossi, 9. mars 2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

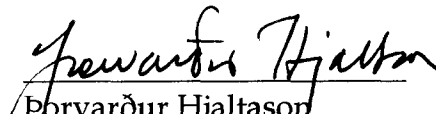
Á fundi stjórnar Samtaka sunnlenskra sveitarfélaga, sem haldinn var 5. mars sl., var tekið fyrir erindi frá Alþingi, þar sem óskað var umsagnar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 – 2008, 477. mál.

Eftirfarandi umsögn var samþykkt:

„Stjórn SASS tekur ekki afstöðu til tillögunnar en hvetur til þess að náðið samráð verði haft við sveitarstjórnir þeirra sveitarfélaga sem málið varðar.“

Umsögninni er hér með komið á framfæri.

Virðingarfyllst,
f.h. SASS

Þorvarður Hjaltason
framkvæmdastjóri

Alþingi
Erindi nr. P 130/1158
komudagur 26.2.2004

SUNN Samtök um
náttúruvernd
á Norðurlandi

Umsögn til Alþingis um náttúruverndaráætlun

SUNN, Samtök um náttúruvernd á Norðurlandi, fagna gerð náttúruverndaráætlunar sem lögð er fram á Alþingi sem þingsályktunartillaga. Fram hefur farið vönduð undirbúningsvinna sem lýst er í greinargerð með tillögunni.

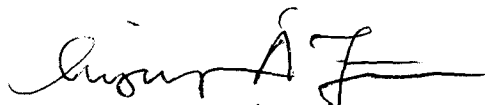
SUNN lýsa yfir ánægju sinni með þau vinnubrögð sem hafa verið viðhöfð við undirbúning, þ.e. úttektir Náttúrufræðistofnunar og Umhverfisstofnunar. Mikilvægt er að skilgreina þau svæði sem uppfylla náttúrufarslegar kröfur til verndar og fylgja eftir þeim alþjóðlegu náttúruverndarskuldbindingum sem Íslendingar eru aðilar að. SUNN vilja þó undirstrika að hér eru aðeins stigin fyrstu skrefin, eins og kemur fram í greinargerð með ályktuninni. Þá virðist af þeim upplýsingum sem SUNN hafa aflað sér meðal almennings á Norðurlandi vera mikilvægt að sérfræðingum Umhverfisstofnunar verði falið að hafa nánara samráð við eigendur jarða og almenning í dreifbýli áður en lagðar eru fram framtillögur. Þetta er ekki nefnt til að kasta rýrð á vísindalegar úttektir UST eða Náttúrufræðistofnunar, þvert á móti, heldur benda á að framtillögunar virðast hafa vakið óþarfan ugg hjá einhverjum.

SUNN fagna ekki síst hugmyndum um stækkun þjóðgarðsins í Jökulsárgljúfrum og benda á að mikilvægt er að tengja náttúruverndaráætlun við vinnu nefndar um verndarsvæði norðan Vatnajökuls.

SUNN telja að e.t.v. sé stigið full varlega til jarðar um þann fjölda svæða sem á að friðlýsa samkvæmt áætluninni. SUNN telja því rétt að frá áætluninni sé þannig gengið að unnt sé að bæta svæðum við hana án þess að bíða til 2008. Þetta gildir t.d. um friðlýsingu Jökulsár á Fjöllum frá upptökum til ósa og fram í sjó.

Samþ. í stjórn SUNN 24. febrúar 2004

Afrit send sveitarstjórnnum á Norðurlandi, Umhverfisstofnun, Skipulagsstofnun, umhverfisráðuneyti, Náttúrufræðistofnun o.fl. aðilum

F.h. SUNN, Ingólfur Ásgeir Jóhannesson, formaður,
Drekagili 5, 603 Ak., s. 462 1694, 869 4217 <ingo@ismennt.is>

SIGLINGASTOFNUN

Alþingi
Erindi nr. P 130/1012
komudagur 20. 2. 2004

Alþingi
Umhverfisstofnun
Við Austurvöll
150 Reykjavík

Kópavogi, 18.02.2004

Tilv. 023

SÁG

Varðar: Umsögn um þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Siglingastofnun hefur móttengið bréf Umhverfisstofndar Alþingis þar sem óskað er umsagnar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.

Í tillögunni er gert ráð fyrir að á næstu fimm árum skuli unnið að friðlýsingu fjórtán svæða á landinu til að stuðla að traustari vernd íslenskrar náttúru og framkvæmd alþjóðlegra samninga um náttúruvernd hér á landi. Jafnframt verði á tímabilinu unnið áfram að stofnun Vatnajökulsþjóðgarðs. Nokkur þeirra svæða sem fyrirhugað er að friðlýsa eru strandsvæði.

Í tillögunni er lagt til að fjara og grunnsævi við Álftanes og Skerjafjörð verði friðuð sem búsvæði fugla með sérstakri áherslu á farfugla og vaðfugla. Á þessu svæði hefur víða verið unnið að sjóvörnum og má búast við að þurfi að halda því áfram í framtíðinni. Kópavogshöfn er innan svæðisins og smábátahöfn á Seltjarnarnesi. Siglingastofnun fer fram á að friðlýsingin hindri ekki áframhaldandi uppbyggingu sjóvarna, auk starfsemi og uppbyggingar Kópavogshafnar og smábátahafnar á Seltjarnarnesi.

Í Örlygshöfn sem er á svæðinu Látrabjarg - Rauðasandur var fyrir nokkrum árum unnið að hafnargerð. Í tillögunni er lagt til að svæðið verði verndað sem friðland eða þjóðgarður með sérstakri áherslu á sjófuglabyggðir og fjörusvæði. Í Vestmannaeyjum er stór höfn, auk þess sem unnið hefur verið að sjóvörnum á Eiðinu, sem liggur upp að Heimakletti. Lagt er til að svæðið verði verndað sem búsvæði sjófugla. Í Borgarfirði eystra eru hafnarmannvirki á tveimur stöðum, fyrir nokkrum áratugum var hafin bygging bátahafnar út við Hafnarhólma, en eldri mannvirki eru inn við Bakkagerði. Lagt er til að svæðið verði verndað á grundvelli gróðurfars, fjölda sjaldgæfra tegunda plantna, auk jarðfræði svæðisins og gildis þess fyrir útivist og ferðaþjónustu. Siglingastofnun fer fram á að friðlýsingin hindri hvorki uppbyggingu sjóvarna né starfsemi og uppbyggingu hafna á ofangreindum svæðum.

SIGLINGASTOFNUN

Á svæðinu Reykjanes - Eldvörp - Hafnarberg vann Siglingastofnun fyrir nokkrum árum tillögur að hafnaraðstöðu í Kalmanstjarnarvík norðan við Hafnarbergið fyrir magnesíumverksmiðju. Lagt er til að vernda svæðið á grundvelli jarðfræði og eldvirkni. Siglingastofnun fer fram á að ekki verði útilokuð hafnargerð í Kalmanstjarnarvík í tengslum við nýtingu jarðhitasvæðisins á Reykjanesi.

Virðingarfyllst
f.h. Siglingastofnunar Íslands

Virðingarfyllst
f.h. Siglingastofnunnar Íslands

Hermann Guðjónsson
Siglingamálastjóri

Sigurður Áss Grétarsson
Forstöðumaður Hafnasviðs

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1042
komudagur 23.2.2004

SKAGAFJARÐARVEITUR ehf.
BORGARTEIGI 15
550 SAUÐÁRKRÓKUR
SÍMI 453 5257
FAX 453 6267
skv@skv.is
www.skv.is

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Sauðárkróki 20.2.2004

Málefni:

Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 - 2008, mál 477.

Erindi Umhverfisnefndar Alþingis dagsett 5. febrúar sl. þar sem óskað er umsagnar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 – 2008, hefur verið mótttekið og tekið fyrir á fundi stjórnar Skagafjarðarveitna ehf þann 17. febrúar 2004.

Stjórnin þakkar fyrir að fá erindi þetta til umsagnar og samþykkti eftirfarandi.

Stjórn Skagafjarðaveitna telur sig ekki að hafa aðkomu að málinu, en telur að ákvörðun um friðland á Austur-Eylendinu í Skagafirði verði gerð í fullu samráði við viðkomandi jarðeigendur

Virðingarfyllst
f.h. stjórnar Skagafjarðarveitna ehf

Páll Pálsson veitustjóri

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

2004020011
9140

Reykjavík, 8. mars 2004
/--

Efni: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008

Vísað er til erindis umhverfisnefndar Alþingis dags. 5. febrúar sl. þar sem send er til umsagnar tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008. Tillagan felur í sér að á næstu fimm árum skuli vinna að friðlýsingu fjórtán svæða ásamt því að vinna að stofnun Vatnajökulshjóðgarðs.

Skipulagsstofnun fékk drög að náttúruverndaráætlun til umsagnar frá Umhverfisstofnun sl. sumar og gaf umsögn um þau með bréfi dags. 10. júní 2003 (sjá fylgiskjal).

Náttúruverndaráætlun og náttúruminjaskrá

Í fyrri umsögn Skipulagsstofnunar um drög að náttúruverndaráætlun var m.a. vakið mál á gildi náttúruverndaráætlunar gagnvart ákvörðunum um landnotkun og mannvirkjagerð og tengslum náttúruverndaráætlunar og náttúruminjaskrár.

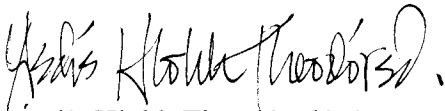
Náttúruverndaráætlun eins og hún er sett fram í endanlegri tillögu umhverfisráðherra virðist vera ætlað að þjóna sem fimm ára framkvæmdaáætlun um friðlýsingar, fremur en sem listi yfir allar þær náttúruminjar sem ástæða þykir til að friðlýsa eins og má lesa úr ákvæðum 66. gr. náttúruverndarlaga um efni náttúruverndaráætlunar og drög Umhverfisstofnunar virtust miða að. Eftir sem áður verður heildstæð samantekt/stefna um þau svæði sem ástæða er talin að vernda sett fram í náttúruminjaskrá sem umhverfisráðherra auglýsir í Stjórnartíðindum. Þannig virðist vera gert ráð fyrir að samband þessara áætlana verði þannig að öll þau svæði sem talin eru verndar verð séu sett fram í náttúruminjaskrá af umhverfisráðherra, en síðan leggi umhverfisráðherra fram tillögu fyrir Alþingi á fimm ára fresti um hver þessara svæða skuli friðlýst á næstu árum. Í fyrirbyggjandi tillögu nær náttúruverndaráætlun til áforma um friðlýsingar á fimm ára tímabili, en náttúruverndarlög mæla ekki fyrir um til hversu langs tímabils náttúruverndaráætlun skuli taka, eingöngu að ráðherra skuli leggja fram slíka áætlun á fimm ára fresti og að hún skuli fjalla um náttúruminjar sem ástæða þykir til að friðlýsa.

Í tillögu að náttúruverndaráætlun er ekki útskýrt hver bein áhrif náttúruverndaráætlunar verða á ákvarðanir um landnotkun og framkvæmdir, þ.e. þar til viðkomandi svæði hafa verið friðlýst. Þar virðist vera gengið út frá að skráning svæðanna á náttúruminjaskrá eigi að segja fyrir um það, en um svæði á náttúruminjaskrá gildir að sveitarfélög skulu fjalla

sérstaklega um þau í skipulagsáætlunum sínum og leita umsagnar Umhverfisstofnunar um framkvæmdir innan þeirra ef hættu er á að þær spilli viðkomandi náttúruminum.

Tillögur um friðlýsingar einstakra svæða

Tillaga að náttúruverndaráætlun gerir ráð fyrir friðlýsingu fjórtán svæða. Í greinargerð með tillögunni er náttúrufari svæðanna lýst og stuttlega vikið að núverandi landnotkun. Ekki er hinsvegar fjallað um fyrirhugaða landnotkun skv. gildandi skipulagsáætlunum né heldur hvaða áhrif friðlýsing sé líkleg til að hafa á núverandi og fyrirhugaða landnotkun á svæðunum. Skipulagsstofnun telur ástæðu til að frummat á þessu liggi fyrir og sé kynnt með tillögu að náttúruverndaráætlun, sem ein af þeim forsendum sem taka þurfi tillit til þegar ákvörðun er tekin um að unnið skuli að friðlýsingu eins svæðis öðrum fremur.

Ásdís Hlökk Theodórsdóttir

Hjálagt: Bréf Skipulagsstofnunar til Umhverfisstofnunar dags. 10. júní 2003

2003060005
9210; 9550

Umhverfisstofnun
Árni Bragason
Suðurlandsbraut 24
108 Reykjavík

Reykjavík, 10. júní 2003
/—

Efni: Drög að náttúruverndaráætlun

Vísað er til erindis Umhverfisstofnunar dags. 13. maí sl. þar sem óskað er eftir athugasemdum við drög að náttúruverndaráætlun.

Skipulagsstofnun fagnar því að fram skuli vera komin tillaga að náttúruverndaráætlun. Reynsla af framkvæmd skipulags- og byggingarlaga og laga um mat á umhverfisáhrifum hefur að mati Skipulagsstofnunar leitt í ljós hversu þýðingarmikið er að til grundvallar skipulagsgerð sveitarfélaga og ákvörðunum um framkvæmdir liggi leiðarljós ríkisins varðandi ráðstöfun lands til nýtingar og verndar. Það varðar bæði almenna skipulagsstefnu af hálfu ríkisins og stefnu ríkisins í einstökum málaflokkum eða geirum, eins og um náttúruvernd.

Í þessari umsögn verður fyrst dregið á nokkur atriði sem varða náttúruverndaráætlun almennt, en síðan er kaflaskiptingu tillögu að náttúruverndaráætlun fylgt til að koma á framfæri ábendingum varðandi efni einstakra kafla tillögunnar.

1. Almenn um náttúruverndaráætlun

Almenn stefna ríkisins um náttúruvernd

Stefnumörkun tillögu að náttúruverndaráætlun varðar nær eingöngu staðbundna stefnu um friðlýsingu tiltekinna svæða eða tegunda. Nær engin almenn stefna er sett fram um leiðarljós fyrir skipulagsgerð sveitarfélaga og framkvæmdir um umgengni okkar við landið m.t.t. náttúruverndar. Skipulagsstofnun saknar þess að svo sé ekki og telur að náttúruverndaráætlun eigi að geta verið vettvangur fyrir slíka stefnu og að þörf sé á slíkri stefnu vegna skipulagsgerðar og ákvarðana um einstakar framkvæmdir. Skipulagsstofnun vísar í þessu sambandi til almennra stefnumiða um umgengni við náttúru landsins í lögum um náttúruvernd og stefnu stjórnvalda um sjálfbæra þróun.

Gildi og framkvæmd náttúruverndaráætlunar

Stefna tillögu að náttúruverndaráætlun felur eins og áður segir fyrst og fremst í sér tillögur að friðlýsingu tiltekinna svæða eða tegunda, en einnig nokkur almennari stefnumið.

Náttúruverndaráætlun er fimm ára áætlun, frá árinu 2003 til ársins 2008. Samkvæmt 1. mynd í tillögu að náttúruverndaráætlun lýkur málsmeðferð náttúruverndaráætlunar með afgreiðslu Alþingis á henni sem þingsályktun.

Varðandi framkvæmd áætlunarinnar og áhrif hennar á landnotkunarákvarðanir vakna nokkrar spurningar:

- Mun þingsályktunin fela í sér bindandi forsendur fyrir ákvarðanir sveitarfélaga og annarra aðila um landnotkun og framkvæmdir, eða mun hún fela í sér ákveðin viðmið sem skipulagsyfirvöld og leyfisveitendur hafa fyrst og fremst pólitíska og siðferðilega skyldu til að taka tillit til?
- Varðandi stefnu náttúruverndaráætlunar um friðlýsingar, þá felur hún væntanlega í sér, að fenginni afgreiðslu Alþingis, að á næstu 5 árum beri umhverfisráðuneyti/ Umhverfisstofnun að vinna að friðlýsingu þeirra 172 tegunda og 77 svæða sem fjallað er um í náttúruverndaráætlun. Hvaða gildi hefur afgreiðsla þessara friðlýsingartillagna sem þingsályktunar fyrir ákvarðanir um landnotkun og mannvirkjagerð fram að því að viðkomandi svæði og tegundir verða formlega friðlýst?

Tengsl náttúruverndaráætlunar og náttúruminjaskrár

Í tillögu að náttúruverndaráætlun er víða vikið að gerð náttúruminjaskrár með þeim orðum að ákveðið hafi verið að fresta útgáfu nýrrar náttúruminjaskrár þar til lokið væri við gerð þessarar fyrstu náttúruverndaráætlunar. Í ljósi þess að náttúruverndaráætlun virðist fyrst og fremst ætlað að marka samskonar stefnu og náttúruminjaskrá er ekki að fullu ljóst hvernig þessi tvö tæki eiga að spila saman. Skipulagsstofnun telur þurfa að skýra gildi hvors fyrir sig, ekki síst gagnvart skipulagsyfirvöldum og leyfisveitendum.

Skipulagsferli náttúruverndaráætlunar

Í formála tillögu að náttúruverndaráætlun er vikið að því að friðlýsing geti skert athafnafrelsi verulega og því sé stefnt að því að friðlýsa ekki svæði nema fyrir liggi fullt samþykki landeigenda og rétthafa viðkomandi lands. Í kafla 2.4 og á 1. mynd er lýst skipulagsferli náttúruverndaráætlunar. Spurningar vakna um hvort aðkoma almennings og þeirra sem kunna að eiga hagsmuna að gæta sé nægilega tryggð í þessu ferli. Er þá bæði haft í huga að tillagan felur nær eingöngu í sér staðbundna stefnu um friðlýsingu og ákvæði Árósasamningsins um þátttöku almennings í áætlanagerð um umhverfismál.

Umfang stefnu um náttúruvernd

Í tillögu að náttúruverndaráætlun er víða vikið að verndun menningarsögulegra minja. Skipulagsstofnun telur þá umfjöllun sýna fram á nauðsyn þess að skýrt sé skilgreint hvar náttúruverndarstefna á vegum umhverfisráðuneytis og stefna um menningarminjavernd á vegum menntamálaráðuneytis mætast eða hugsanlega skarast. Skipulagsstofnun minnir á að samkvæmt lögum um þjóðminjavernd fellur búsetulandslag, gömul tún- og akurgerði, áveitumannvirki, gamlir þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast síðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð til fornleifa. Samkvæmt þjóðminjalögum fer Fornleifavernd ríkisins með skráningu allra þekktra fornleifa í landinu og ákveður hvaða fornleifar skuli friðlýstar.

Í 6. kafla tillögunnar bregður fyrir stöku stefnuyfirlýsingu sem ætla má að falli utan við umfang náttúruverndarstefnu sem slíkrar sbr. eftirfarandi dæmi:

- ... Vegir og allir vegslóðar verði settir á aðalskipulagsuppdrætti sveitarfélaga og fái þar umfjöllun. ... (í 5. mgr. kafla 6.3)
- ... Auk þess sem skógrækt í þessum tilgangi þarf að byggjast á góðum rannsóknum sem sýna fram á raunverulegan ávinning þess að binda kolefni með skógrækt við þær aðstæður sem hér eru. (í 5. mgr. í síðari kafla nr. 6.6)
- ... mikilvægast er að sjálfbær ferðamennska sé höfð að leiðarljósi við alla skipulagningu. ... (í kafla 6.8)

Uppbygging náttúruverndaráætlunar

Tillaga að náttúruverndaráætlun er sett fram í 9 kafla greinargerð og 21 viðauka. Stefna um friðlýsingar svæða og tegunda er sett fram í 8. kafla og viðaukum I-XVI. Nokkuð er óljóst hvort aðrir kaflar greinargerðarinnar eiga fyrst og fremst að lýsa forsendum þeirrar stefnu sem fram kemur í 8. kafla og viðaukum, eða hvort þar er ætlunin að setja fram almenna náttúruverndarstefnu. Hér verða tekin nokkur dæmi um efni sem gæti átt að lýsa stefnu áætlunarinnar, en staðsetning þess og framsetning vekur spurningar um hvort svo er:

- ... nauðsynlegt er að yfirfara einstök svæði sem falla innan skilgreiningar um ósnortin víðerni og meta hvað skuli teljast víðerni ... (í 4. mgr. kafla 6.3)
- ... Litir og útlit skála skuli falla vel að umhverfi á ferðamannatíma. ... (í 5. mgr. kafla 6.3)
- ... er engin ástæða til að ætla annað en að í framtíðinni verði meira af votlendi endurheimt og að tekið verði meira tillit til votlendissvæða við framkvæmdir. ... (í 2. mgr. í fyrri kafla af tveimur nr. 6.6)
- ... Það er því enn meiri ástæða til að fara varlega í skógrækt á votlendissvæðum. ... (í 3. mgr. í síðari kafla nr. 6.6)
- ... Það þarf að fara varlega í notkun innfluttra tegunda þar sem afleiðingar notkunar þeirra er alls ekki þekkt við aðstæður hér á landi. ... (í 4. mgr. í síðari kafla nr. 6.6)
- ... Við skipulag þeirra framkvæmda þarf sömuleiðis að taka tillit til verndunar líffræðilegrar fjölbreytni og náttúruverndar almennt. ... (í 5. mgr. í síðari kafla nr. 6.6)
- ... Stjórnvöld þurfa að marka stefnu um hvaða svæði skuli tekin frá fyrir komandi kynslóðir. ... (í 3. mgr. kafla 6.7)
- ... Við skipulagningu ferðamannastaða þarf að taka sérstakt tillit til þess að ekki er víst að öll útivist eigi vel saman. ... (í kafla 6.8)

2. Um einstaka kafla tillögu að náttúruverndaráætlun

Um 2. kafla: Hugmyndafræði og verklag

Í tillögunni er kynnt til sögunnar nýtt hugtak í skipulagsmáli, „viðfang“ (ft. „viðföng“). Það virðist vera notað um „efni“ eða „viðfangsefni“ áætlunarinnar, þ.e. náttúruminjar landsins. Skipulagsstofnun veitir því upp hvort sérstakt tilefni er til að bæta nýju hugtaki í hugtakafloðu skipulagsmálanna og vekur athygli á að skv. íslenskri orðabók á orðið „viðfang“ sér fyrir tvær aðrar merkingar, þ.e. „viðureign“ þegar orðið er notað í eintölu, sbr. „að vera illur viðfangs“ og „nauðsynjar, forði, vistir“ þegar orðið er notað í fleirtölu.

Í 1. töflu eru settir fram 6 flokkar „viðfanga“ sem eru: Jarðmyndanir, vatnafar, líffræðileg fjölbreytni, landslag, víðerni og menningar- og söguminjar. Skipulagsstofnun vill af því tilefni velta því upp hvort ekki sé eðlilegra að líta á víðerni sem „undirviðfang“ landslags.

Sama má segja um menningar- og búsetulandslag (þ.e. menningar- og söguminjar).

Í 2. kafla er fjallað nokkuð um hugmyndafræði og viðmið sem verndartillögur byggja á. Varðandi flest „viðfanga“ og viðmiða sem fjallað er um, er um að ræða náttúruvísindalegar aðferðir með vísan til undirliggjandi pólitískrar stefnumörkunar. Þar sem helst skortir á að grundvöllur sé skýr er varðandi landslag (þ.m.t. víðerni). Um forsendur verndarhugmynda um landslag segir að þær byggja á „... sjónrænu mati, þ.e. ef svæði er almennt talið sérstaklega fallegt, stórfenglegt, hrikalegt, sveipað dulúð o.s.frv. ...“ (bls. 15). Skipulagsstofnun telur þörf á því að faglegur og pólitískur grundvöllur mats á verndargildi landslags sé betur útskýrður og útfærður í áætluninni.

Í 2. kafla (2.4. og í skýringartexta 1) er m.a. fjallað um búsvæðatilskipun Evrópusambandsins og Natura 2000 svæði í sömu andrá og fjallað er um Bernarsamninginn og Emerald Network. Þar sem Íslendingar eiga ekki aðild að búsvæðatilskipuninni og Natura 2000, ólíkt Berndarsamningnum og starfsemi undir hans formerkjum, er eðlilegt að það komi skýrt fram þegar til búsvæðatilskipunarinnar er vísað. Sama gildir um landslagssáttmála Evrópuráðsins sem vikið er að í skýringartexta 1.

Í 2. kafla (2.4.) er lýst „æskilegu“ verklagi við gerð náttúruverndaráætlunar. Óljóst er hversvegna þetta er eingöngu sett fram sem „æskilegt“ en ekki sem endanlegt, ákveðið verklag, í ljósi þess að þetta skjal er sett fram af forsvarsaðilum tillögugerðarinnar. Einnig er ekki alveg ljóst hvort þetta verklag á eingöngu að vísa til þessarar útgáfu af náttúruverndaráætlun, eða vinnslu náttúruverndaráætlana til einhverrar framtíðar.

Á 1. mynd er sýnt skipulagsferli náttúruverndaráætlunar. Skipulagsstofnun vill koma á framfæri eftirtöldum ábendingum vegna hennar:

- Landslagi virðast ekki gerð skil í 1. þepum ferlisins líkt og öðrum „viðföngum“.
- Gert er ráð fyrir umhverfisþingi í skipulagsferli náttúruverndaráætlunar. Ekki verður séð að fjallað sé um hlutverk umhverfisþings við gerð náttúruverndaráætlunar í texta tillögunnar, en full þörf er á því að mati Skipulagsstofnunar.
- Þátttaka umhverfisráðuneytisins í gerð náttúruverndaráætlunar er samkvæmt myndinni sambærileg við þátttöku fagstofnana og sveitarfélaga. E.t.v. væri ástæða til að skýra betur hver þáttur ráðuneytisins í vinnslu tillögunnar er, þar sem vinna við náttúruverndaráætlun er formlega á vegum umhverfisráðherra.
- Á myndinni er ekki að sjá skýra aðkomu almennings og félagasamtaka (nema þá í gegnum umhverfisþing).
- Á myndinni kemur fram að tillaga að náttúruverndaráætlun verði lögð fram á Alþingi til þingsályktunar. Ekki verður séð að fjallað sé um þetta atriði í texta tillögunnar, en full þörf er á því að mati Skipulagsstofnunar.

Um 5. kafla: Friðlýsingar náttúruminja á Íslandi

Í 5. kafla er fjallað um hvernig staðið er að undirbúningi friðlýsingar. Athygli vekur að þar virðist ekki vera gert ráð fyrir þátttöku sveitarstjórna, sem er sá aðili sem fer með skipulag landnotkunar og hlýtur sem slíkur að þurfa að eiga aðild að ákvörðunum um friðlýsingar og reglum sem gilda um friðlýst svæði. Skipulagsstofnun minnir á að skv. 59. gr. laga um náttúruvernd eiga sveitarstjórnir aðild að slíkum málum.

Um 6. kafla: Landnotkun og náttúruverndaráætlun

Í kafla 6.1 (síðustu 3 mgr.) er fjallað um þörf á því að sett sé fram heildstæð skipulagsstefna af hálfu ríkisins. Skipulagsstofnun tekur undir það, en stofnunin vinnur einmitt um þessar mundir að rannsóknarverkefni um hlutverk og ferli

landsskipulagsgerðar.

Skipulagsstofnun vekur athygli á að skilgreining náttúruverndar sem landnotkunarflokks (sjá kafla 6.2) er ekki í samræmi við þá hugmyndafræði sem skilgreining landnotkunarflokka í skipulagsreglugerð byggir á. Samkvæmt henni felur náttúruvernd í sér „takmarkanir á landnotkun“, en landnotkun viðkomandi svæðis hlýtur hinsvegar að skilgreinast út frá þeim notum sem það er ætlað til, s.s. útivistarsvæði eða landbúnaðarsvæði svo dæmi séu tekin.

Skipulagsstofnun vekur athygli á að í kafla. 6.2 er meðhöndlun hugtaksins „landnýting“ ekki í samræmi við þá skilgreiningu sem lagt er upp með í kafla 6.1.

Skipulagsstofnun telur tilefni til að koma á framfæri nokkrum ábendingum við 8. töflu:

- Grunnþónn sjálfbærrar þróunar er samtvinnun félagslega, efnahagslegra og náttúrufarslegra þátta við þróun samfélags. Því vakna spurningar um hvort fremur er tilefni til að geta sjálfbærrar þróunar sem skýringar við náttúruvernd, heldur en við aðra flokka sem fjallað er um í töflunni.
- Í samræmi við það sem áður segir telur Skipulagsstofnun vafa leika á hvort menningarminjavernd skuli talin upp sem skýring undir náttúruvernd.
- Skipulagsstofnun vekur athygli á að ýmissar landnotkunar sem haft getur áhrif á náttúru landsins s.s. þauleldis dýra (aliræktar), almenns iðnaðar og orkudreifingar er ekki getið í töflunni og að stóriðja virðist ekki eiga heima með orkuvinnslu m.v. þær skýringar sem gefnar eru við þann flokk.

Vegna tillagna í kafla 6.4 um merkingu vega og vegslóða og víðerna á aðalskipulagsuppdráttum vill Skipulagsstofnun benda á eftirfarandi:

- Skipulagsstofnun telur vafa á að tilefni sé til að kortleggja alla vegi og vegslóða í aðalskipulagi. Skipulagsstofnun telur eðlilegra að kröfur um vegakerfi í aðalskipulagi lúti áfram að meginsamgöngukerfi viðkomandi sveitarfélags, en að öðrum vegum sé fremur gerð skil í deiliskipulagi einstakra svæða.
- Varðandi kortlagningu víðerna, þá er þar um tiltekna landslagseiningu að ræða sem velta má fyrir sér hvort ekki eigi fremur að gera skil í náttúruverndarstefnu. Ef gera á kröfu um að víðerni séu kortlögð í aðalskipulagi, væri eðlilegt að gera kröfu um það í skipulagsreglugerð og kortlagning þeirra fæli þá væntanlega eingöngu í sér forsendugreiningu en ekki stefnu. Einnig er vakin athygli á að víðerni kunna oft að liggja yfir sveitarfélagamörk.

Um 8. kafla: Framsetning tillagna og verndaraðgerðir

Athuga þarf skýringar við 26. mynd þar sem segir að fylgt sé kjördæmaskiptingu landsins.

Fyrir skipulagsgerð og landnotkunarákvarðanir er afar mikilvægt að náttúruverndarákvæði séu þannig sett fram að skýrt sé hverskonar takmarkanir þau fela í sér varðandi landnotkun og mannvirkjagerð. Nokkuð hefur í gegnum tíðina skort á að skýrt sé hvaða þættir verndarsvæðis helst njóta verndar og hverskonar mannvirkjagerð eða nýtingu ber að forðast vegna hennar. Skipulagsstofnun fagnar þeim breytingum sem orðið hafa á framsetningu tillagna að friðlýsingum frá því sem verið hefur í náttúruminjasrá. Þó virðist akkúrat þessum þætti, þ.e. skýrum skilaboðum um takmarkanir á landnotkun, enn vera nokkuð áfátt. Það er helst að sjá að þeim eigi að gera skil undir fyrirsögninni „Röskun, ógn, úrbætur“. Skipulagsstofnun minnir á að skv. lögum um náttúruvernd á í friðlýsingu að kveða á um að hve miklu leyti framkvæmdir eru takmarkaðar og kveða á um umferðar- og veiðirétt. Skipulagsstofnun telur mikilvægt að tillaga að slíkum ákvæðum sé

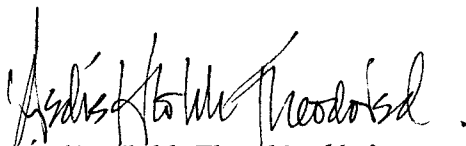
lögð fram samhliða friðlýsingartillögum.

Í inngangi 8. kafla kemur fram að 68 af þeim 77 svæðum sem gerð er friðunartillaga um í tillögunni séu nú þegar á náttúruminjaskrá. Um þau gildir að þau hafa þegar verið auglýst í Stjórnartíðindum. Því vekur spurningar það sem segir í kafla 8.2.3, þ.e. að mörk svæða séu dregin með fyrirvara.

Skipulagsstofnun bendir á að upplýsingar um landfræðileg mörk friðlýstra svæða og annarra náttúruminja sem rétt þykir að vernda þurfa að vera skýr, svo takmarkanir á heimildum til framkvæmda séu ljósar.

9. Framkvæmd

Skipulagsstofnun telur bagalegt að umfjöllun um framkvæmd náttúruverndaráætlunar hafi ekki legið fyrir á umsagnartíma tillögunnar. Ljóst er að framkvæmd náttúruverndaráætlunar hlýtur með einum eða öðrum hætti að lenda á herðum margra aðila, ekki síst skipulagsyfirvalda. Einnig verður að ætla að kostnaður við framkvæmd áætlunarinnar sé nokkur og tilefni sé til að gera að einhverju leyti grein fyrir honum þegar stefnan er afgreidd.

Ásdís Hlökk Theodórsdóttir

Alþingi
Erindi nr. *P. 130/1040*
komudagur *23.2.2004*

Þingeyri 22. febrúar 2004

Umhverfisnefnd Alþingis
Nefndasvið Alþingis Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Þingmál 477: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008
Umsögn: Skjólaskógar á Vestfjörðum

Skjólaskógar á Vestfjörðum fagna framkominni tillögu og þeirri vinnu sem lögð hefur verið í vísindalegan gagnagrunn um náttúru Íslands. Fyrir landeigendur og aðra sem vinna að landnýtingu er afskaplega mikilvægt að geta gengið að upplýsingum er varða faglegt mat á verndargildi einstakra svæða. Því aðeins getur eðlileg nýting landsins til búsetu og framfara farið saman við náttúruvernd að þekkingar sé aflað og henni komið á framfæri.

Nokkur atriði eru þó umhugsunarverð:

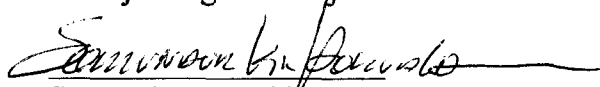
Gera þarf rækilega grein fyrir því hver er stjórnsýsluleg staða friðaðra svæða; hvað felst í friðlýsingu svæðanna, hvaða takmarkanir eru settar við landnýtingu og hvernig þeim verður framfylgt.

Í viðauka við þinglýsingu er fyrirhuguðum verndarsvæðum lýst og birtir listar yfir fugla- og plöntutegundir sem einkenna svæðið og/eða eru grundvöllur friðlýsingar. Auk þess er umfjöllun á vef Umhverfisstofnunar um þau 75 svæði sem stofnunin gerir tillögu um að verði friðlýst.

Þetta eru upplýsingar sem ekki hafa verið tiltækar fyrir almenning áður og ber að fagna því. Hins vegar þarf að gera mun nánar grein fyrir svæðunum og þeim traustu upplýsingum um náttúrufar og náttúruvinjar sem liggja til grundvallar vali á hverju svæði. Þessar upplýsingar þurfa að vera aðgengilegar, jafnt almenningi og fagfólki sem vinnur að ráðleggingum er varða landnotkun. Gert er ráð fyrir að öflun og útgáfa slíkra upplýsinga hljóti að vera hluti af því ferli sem fylgir friðlýsingu hvers svæðis um sig.

Skjólaskógar á Vestfjörðum gera ekki athugasemd við val eða mörk þeirra svæða sem fjallað er um í tillögunni. Þó er lýst yfir vonbrigðum með það að ekkert af þeim svæðum sem teljast til mikilvægustu birkiskóga landsins samkvæmt *Tillögum Umhverfisstofnunar um friðlýsingar* sé dæmigerður vestfirskur birkiskógur, beittur og lagaður að snjófargi. Þessir skógar eru fimmtungur af birkiskógum landsins og m.a. einu heimkynni *krossjurtar* á landinu. Slíkir skógar hljóta að vera dæmi um jafn mikilvæga eiginleika birkis og hávaxnari skógar.

Virðingarfyllst
f.h Skjólaskóga á Vestfjörðum

Sæmundur Þorvaldsson

Alþingi
Erindi nr. p 130/1041
komudagur 23.2/1041

Nefndasvið Alþingis
b.t. Sigrúnar Brynju Einarsdóttur
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Grund í Skorradal, 21. febrúar 2004

Efni: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008

Vatnshornsskógur:

Fulltrúi Skorradalshrepps í náttúruverndarnefnd, Ágúst Árnason hefur ásamt skógarverði Skógræktar Ríkisins, Birgir Haukssyni, yfirlesið umrædda þingsályktunartillögu.

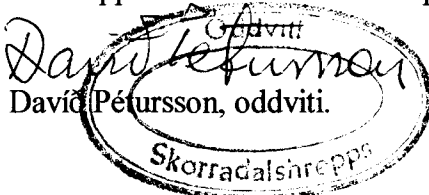
Jörðin Vatnshorn er sameign Skógræktar Ríkisins og Skorradalshrepps.

Ekki er ástæða til athugasemda, en hafa þarf samráð við eigendur, eins og getið er um í tillögunni, þegar gengið er endanlega frá mörkum hins friðaða svæðis.

Einnig er rétt að benda á að á Íslandskorti á bls. 2 í þingsályktunartillögunni hefur gleymst að skrifa inn "Vatnshornsskógur" en allir aðrir staðir eru sýndir með nafni.

Virðingarfyllst,

f.h. hreppsnefndar Skorradalshrepps

Davíð Pétursson, oddviti.

SKORRADALSHREPPUR

Grund, Skorradal
311 Borgarnesi
Sími: 4370005, fax: 4370155
Netfang: grund@simnet.is

Alþingi
Erindi nr. **B** 130/1047
komudagur. 23.2.2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Egilsstöðum, 20.02. 2004

Efni: Umsögn Skógræktar ríkisins um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Skógrækt ríkisins fagnar þingsályktunartillögunni og hvetur til þess að hún verði samþykkt með eftirfarandi breytingum:

1. Lagt er til að 1. mgr. kaflans um *Framkvæmd náttúruverndar til þessa* á 4. bls. verði:

Á Íslandi er um 100 ára hefð fyrir friðun einstakra náttúruminja, en árið 1905 var fyrsta landsvæðið, Hallormsstaðaskógur, friðað skv. sérlægum frá Alþingi 1899. Vaglaskógur var svo friðaður 1908 skv. skógræktarlögum og íslenski hafarnarstofninn var friðlýstur með lögum um fuglafriðun í ársbyrjun 1914. Þingvellir voru friðlýstir með sérlægum 1928 sem helgistaður allrar þjóðarinnar. Friðlýst svæði voru fá fram undir 1970 en fjölgaði mjög á áttunda áratugnum í kjölfar breytinga á lögum um náttúruvernd og er nú 91 svæði friðlýst skv. þeim lögum eða sérlægum.

Rök:

Alþingi samþykkti 1899 lög um kaup á Hallormsstaðaskógi til friðunar. Markmiðið var verndun “einasta kjarrskógar, sem hefur varðveist allsæmilega”. Þetta var því fyrsta friðun lands með lögum í náttúruverndarskyni. Reyndar voru nokkur önnur svæði einnig friðuð skv. skógræktarlögum á undan Þingvöllum, þ.á m. Vaglaskógur, Vatnaskógur, Þórsmörk og Ásbyrgi. Það er því sögufölsun að friðun Þingvalla hafi markað upphaf svæðisbundinnar náttúruverndar. Á þessa villu var bent í umsögn Skógræktar ríkisins um drög að náttúruverndaráætlun en ekki tekið tillit til þess nema með því að bæta inn orðunum “ef frá eru tekin landgræðslu og skógræktarsvæði”. Því er hér með harðlega mótmælt að landgræðslu- og skógræktarsvæði séu “tekin frá”. Hallormsstaðaskógur var ekki friðaður til skógræktar. Friðun hans, og hinna skóganna, var á sínum tíma hrein náttúruvernd, þar sem ásókn í við til húshitunar var mjög að aukast sökum þess að Íslendingar voru að flytja úr torfbæjunum í hin köldu timburhús. Þessi friðun var því af sama toga og friðun Þjórsárvera, í báðum tilvikum var spurning um vernd eða orkuframleiðslu.

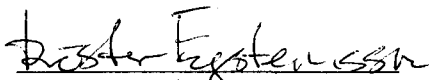
Að taka friðun Hallormsstaðaskógar frá er lítilsvirðing við þá sem stóðu á sínum tíma að friðuninni, þ.á m. Hannes Hafstein. Friðlýsing Þingvalla hafði vissulega mikla þýðingu, en hún réttlætir ekki sögufölsun.

2. Á listan yfir *Núverandi landnotkun á Geysissvæðinu* (32. bls.) bætist skógrækt við.

Rök:

Haukadalsskógur lendir innan þess svæðis sem til stendur að friðlýsa miðað við 5 km radius frá Geysi. Hann er meðal stærstu skógræktarsvæða á landinu og þar er talsverð starfsemi á vegum Skógræktar ríkisins. Taka verður tillit til þess þegar kemur að friðlýsingu.

F.h. Skógræktar ríkisins

Þröstur Eysteinnsson
Þróunarstjóri

SUÐURLANDSSKÓGAR

Alþingi
Erindi nr. P 130/1088
komudagur 24.2.2004

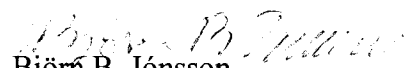
Selfoss 18. febrúar 2004..

Nefndasvið Alþingis.
Austurstræti 8-10
150 reykjavík

Efni: Umsögn Suðurlandsskóga um tillögu til þingsályktunar um
náttúruverndaráætlun 2004 - 2008.

Undirritaður gerir ekki efnislegar athugasemdir við tillöguna, en vill benda á að
ábúendur nokkra jarða á væntanlegu verndarsvæði Geysis stunda skógrækt eða
hyggja á skógrækt. Þess er því vænst að fullt tillit verði tekið til nytjaskógræktar við
væntanlegt skipulag verndarsvæðis Geysis.

F.h. Suðurlandsskóga

Björn B. Jónsson
framkvæmdastjóri SIs

Selfossi, 19. febrúar 2004
0402031 HH

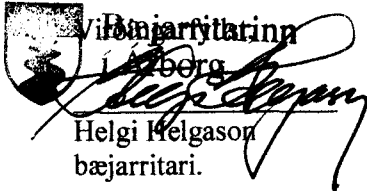
Alþingi - nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Efni: Umsögn um þingsályktunartillögu um umhverfisverndaráætlun

Á fundi bæjarráðs Árborgar 19. febrúar 2004 var tekið fyrir erindi frá umhverfisnefnd Alþingis – umsögn um þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun.

Bæjarráð gerir ekki athugasemdir við þingsályktunartillöguna.

Framangreind afgreiðsla tilkynnist hér með.

Viðgjafarinn
Árborg
Helgi Helgason
bæjarritari.

Umhverfisstofnun Alþingis
Bt. Sigrún Brynja Einarsdóttir nefndarritari
Alþingi
150 Reykjavík

Hornafirði, 19. febrúar 2004

Málefni: Umsögn Bæjarráðs Hornafjarðar á tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.

Bæjarráð gerir ekki athugasemdir við áætlunina en ítrekar mikilvægi þess að gott samráð og samvinna sé höfð við landeigendur og heimaaðila um framhald málsins og áskilur sér rétt til að gera athugasemdir á síðari stigum.

Virðingarfyllst,

Ólafía I. Gísladóttir

ritari

Meðf.

Afrit fá:

Alþingi
Erindi nr. P 130/1159
komudagur 26.2.2004

SVÍNAVATNSHREPPUR

Dalsmynni 19. febrúar 2004.

Nefndasvið Alþingis
Sigrún Brynja Einarsdóttir
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Undirritaður fékk til umsagnar tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Á blaðsíðu 19 í umræddri áætlun er staðreyndavilla sem mig langar til að verði leiðrétt samanber afrit af bréfi sem ég skrifaði Umhverfisstofnun 11. ágúst s.l.

Mörk Svínavatnshrepps og Bólstaðarhlíðarhrepps eru Blanda allt frá Hofsjökli og svo langt niður sem samliggjandi mörk hreppanna ná. Austan Blöndu eru Guðlaugstungur og Ásgeirstungur (Álfgeirstungur) og eru réttilega í Bólstaðarhlíðarhreppi. Vestan árinna eru hins vegar Biskupstungur sem liggja á Auðkúluheiði og eru í Svínavatnshreppi.

Virðingarfyllst,

Jóhann Guðmundsson
oddviti Svínavatnshrepps.

SVÍNAVATNSHREPPUR

11. ágúst 2003.

Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
108 Reykjavík.

Við yfirllestur á Náttúruverndaráætlun 2003-2008 virðist mér sem að inn í texta hafi komið villa sem ég vil benda á og óska leiðréttingar.

Guðlaugstungur – Álfgeirstungur

Mörk: Frá Dúfunefsfelli norðan Hveravalla í háaustur að Blöndu.....
Frá ármótum Haugakvíslar til suðurs með Blöndu að Seyðisá og Þegjanda í
Dúfunefsfell.
Þarna er um misskilning að ræða.

Vesturmörk Guðlaugstungna og Álfgeirstungna er Blanda og er það svæði réttilega í Bólstaðarhlíðarhreppi. Óska ég að textinn verði leiðréttur til samræmis við það.

Ef hins vegar ef farið er upp með Seyðisá og Þegjanda að Dúfunefsfelli þá er jafnframt búið að afmarka Biskupstungur líka og er Dúfunefsfell nær því að vera í austur frá Hveravöllum en í norður. Biskupstungurnar eru á Auðkúluheiði í Svínavatnshreppi. Öll hrossabeit hefur undanfarin u.þ.b. 20 ár verið bönnuð á Auðkúluheiði.

Virðingarfyllst,

Jóhann Guðmundsson
oddviti Svínavatnshrepps.

Alþingi
Erindi nr. P 130/1008
komudagur 19.2.2004

Alþingi - Umhverfisnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

16. febrúar 2004
Tilvísun: UST20040200044/mh

Vísað er til erindis umhverfisnefndar Alþingis, dags. 5. febrúar 2004, þar sem óskað er eftir umsögn Umhverfisstofnunar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál á 130. löggjafarþingi.

Í þingsályktunartillögunni er lögð fram náttúruverndaráætlun samkvæmt 65. gr. laga nr. 44/1999, um náttúruvernd, þar sem lagt er til að á næstu fimm árum verði unnið að friðlýsingu 14 svæða á landinu til að stuðla að traustari vernd íslenskrar náttúru og framkvæmd alþjóðlegra samninga um náttúruvernd hér á landi. Jafnframt að áfram verði unnið að stofnun Vatnajökulsþjóðgarðs.

Umhverfisstofnun gerir eftirfarandi athugasemdir:

Undirbúningur náttúruverndaráætlunar

Náttúruverndaráætlun 2004-2008 var unnin í tveimur áföngum. Sá fyrri er skýrsla sem Umhverfisstofnun vann í samstarfi við Náttúrufræðistofnun Íslands, þ.e.

Náttúruverndaráætlun 2004-2008. Aðferðafræði. Tillögur Umhverfisstofnunar um friðlýsingar. UST - 2003/14. Í henni er fjallað um 75 svæði sem ástæða þykir til að vernda. Svæðin vorn valin með nýrri aðferð við svæðisbundna náttúruvernd sem byggist á því að uppfylla skyldur Íslands á alþjóðavettvangi, meðal annars með því að byggja upp skipulagt net verndarsvæða. Í skýrslunni er tillögum ekki forgangsraðað og þar er heldur ekki sett fram tímasett framkvæmdaáætlun. Síðari áfangi verksins fólst þannig í því að forgangsraða tillögum og leggja mat á hvaða svæði æskilegast væri að vernda á næstu fimm árum. Það var vinnuhópur skipaður fulltrúum umhverfisráðuneytis, ásamt fulltrúa frá Umhverfisstofnun, sem völdu svæðin með áherslu á framangreinda aðferðafræði. Umhverfisstofnun telur að þau svæði sem valin voru til umfjöllunar í fyrstu náttúruverndaráætlun umhverfisráðherra myndi góðan grunn að neti verndarsvæða sem hægt er að byggja ofan á í framtíðinni.

Viðbótarsvæði

Umhverfisstofnun vekur athygli á að í bréfi, dagsettu 26. nóvember 2003, fór rektor Háskóla Íslands þess á leit við umhverfisráðherra að auglýsingu um friðland í Herdísarvík verði breytt á þann veg að mögulegt verði að rannsaka og nýta jarðhita sem er að finna í

Brennisteinsfjöllum. Umhverfissráðuneytið óskaði eftir afstöðu Umhverfisstofnunar til málsins með bréfi dagsettu 20. janúar sl.

Í Brennisteinsfjöllum er jarðfræðileg fjölbreytni mikil, þar er að finna merkar og nánast ósnortnar eldgosaminjar, jarðskjálftasprungur, misgengi og háhita. Brennisteinsfjöll, og raunar allt Herðisarvíkurfriðland, eru hluti af stærra svæði sem fjallað er um í tillögu Umhverfisstofnunar um náttúruverndaráætlun, þ.e. Brennisteinsfjöll-Herðisarvík, en lagt er til að svæðið allt verði friðlýst sem náttúruvætti eða friðland.

Við val á tillögum sem fjallað er um í þingsályktunartillögunni var svæðum meðal annars forgangsraðað með tilliti til jarðfræðilegra minja með einkunnagjöf. Þar fékk svæðið Brennisteinsfjöll-Herðisarvík næsthæstu einkunn og á eftir Geysi, en Reykjanes- Eldvörp- Hafnarberg og Grændalur fengu þriðju hæstu einkunnina. Þegar vinnuhópur umhverfissráðuneytis var að störfum lág fyrir að umhverfissráðuneyti hafði með bréfi dags 13. júní 2003, til iðnaðarráðuneytis, lagst gegn því að veitt yrði rannsókn- og nýtingarleyfi í Brennisteinsfjöllum. Í þingsályktunartillögunni var einungis fjallað um Geysi og Reykjanes- Eldvörp- Hafnarberg en ekki þótti ástæða til að fjalla um Brennisteinsfjöll- Herðisarvík að sinni, þar sem ekki voru áform uppi um nýtingu þessa svæðis.

Í ljósi framangreindrar beiðni um breytingu á auglýsingu um friðland í Herðisarvík, telur Umhverfisstofnun æskilegt að fjallað verði um Brennisteinsfjöll- Herðisarvík í náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Umhverfisstofnun telur rétt að benda á að stofnunin hefur á undanförunum árum verið að vinna að friðlýsingu á stórum og smáum svæðum ýmist að beiðni umhverfissráðuneytis, sveitarfélaga eða félagasamtaka. Þau helstu ern Vatnajökull, Hekla, Krossanesborgir við Akureyri, Gerpissvæðið, Orravatnsrústir, Snæfell- og Vesturöræfi, Þingey og Skuldapíngey í Skjálfandafljóti og Hraun í Öxnadal.

Kostnaður

Í þingsályktunartillögunni kemur fram að kostnaður við framkvæmd náttúruverndaráætlunar hafi verið metinn lauslega fyrir þau 14 svæði sem áætlunin nær til. Heildarstofnkostnaður er áætlaður um 148 milljónir króna og árlegur rekstrarkostnaður er áætlaður um 32 milljónir króna þegar friðlýsingu allra 14 svæðanna lýkur.

Að beiðni umhverfissráðuneytis vann Umhverfisstofnun kostnaðaráætlun vegna náttúruverndaráætlunar. Þar er gert ráð fyrir að friðlýsingarferlið sjálft kosti um 32,5 milljónir, stofnkostnaður verði um 154 milljónir og árlegur rekstrarkostnaður um 48 milljónir. Umhverfisstofnun leggur áherslu á tryggt verði að nægilegt fjármagn verði ætlað til framkvæmdar náttúruverndaráætlunar.

Að öðrn leyti gerir Umhverfisstofnun ekki athugasemdir við tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Virðingarfyllst,

Davíð Egilson
forstjóri

Árni Bragason
forstöðum. náttúruverndar- og
útivistarsviðs

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1094
komudagur 24.2.2004

Gýgjarhóli, 19. 2. 2004.

Umhverfisnefnd Alþingis, v. náttúruverndaráætlunar 2003-2008.

Ég verð, sem fyrr, að mótmæla harðlega þessari áætlun, hvað varðar umhverfi Geysis, í 5 km. radius. Ég læt fylgja afrit af bréfi mínu til Umhverfisstofnunar, til áréttingar því að það hafa verið gerðar athugasemdir, þó sú stofnun geri sjálfsgagt lítið úr því og vilji sem minnst láta á því bera. Þarna er nefnilega háskaleg hlutdrægni í málinu, sem best verður lýst með því að Umhverfisstofnun þóttist ætla að kynna málið fyrir hagsmunaaðilum. Vafalaust hefur hún sent gögn til Náttúruverndarráðs, Landverndar, Geysisnefndar og annarra aðila sem hafa atvinnu af því að verja land og halda því óbreyttu. Þetta eru hagsmunaaðilar, með jákvæða hagsmuni af því að koma í veg fyrir notkun lands og vilja að sem mestum fjármunum Ríkissjóðs sé varið til svona vörslu. En svo eru aðrir hagsmunaaðilar sem hafa neikvæða hagsmuni og það eru landeigendur, sem verða að sæta því að þeim séu meinuð eðlileg not af sínu landi. Það virðist vera markviss tilhneiging að dylja þessa hagsmunaaðila um framvindu málsins.

Þessu verð ég að mótmæla, sem og mestöllum þessum málatilbúnaði, eftir því sem ég hef haft pata af honum og verð að láta fylgja hér nokkra greinargerð um hvað þarna eru ámælisverðir og í raun háskalegir hlutir á ferð.

Greinargerð.

Þá er fyrst að nefna sagnfræðina á þessum bókmenntum, sem ber glöggvitni um trúverðugleikann. Í svæðislýsingu fyrir Haukadalssvæðið er það fullyrt að við Marteinslaug hafi verið gerð sundlaug, þar sem hafi verið "sundkennsla fyrir börn í sveitinni". Þessi kenning er ekki þekkt í Biskupstungum og vísast hugarburður skýrsluhöfunda. Þá má nefna samskonar umfjöllun um Karlsdrátt, við Hvítavatn, þar sem því er slegið fram að staðurinn muni draga nafn sitt af því að "Karl hafi dregið kálfa yfir vatnið, til að hafa þá á beit í kjarrinu". Bæði er þetta óskynsamleg ályktun, þar sem kjarr er í sjálfu sér óhentugt til kálfabeitar, sem og allar aðstæður þarna. Einnig er sjálfgefið að nefna að flestir sem þekkja þarna til kunna söguna um karlinn, sem á að hafa verið þar með folaldsmeri, bundið folaldið öðrum megin við voginn, teymt hryssuna hinsvegar við hann, til að láta hana synda yfir með vað, til að nota við að draga á fyrir silung.

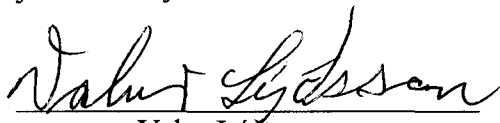
Oft veljast til tilfallandi rannsókna, skýrslu- og álitserða starfskraftar sem ekki eru eftirsóttir og viðbundnir annað. Sérstaklega virðist þetta áberandi í mörgu því sem snýr að náttúruvernd, þar sem hugsjónir vega þyngra en arðsemi og almenn skynsemi, miðað við flest annað. Þar kemur í hugann kenning um Geysisvæðið, sem kom upp fyrir nokkrum árum meðal "vísindamanna", þar sem það var boðað sem ásættanlegra fyrirkomulag að húseigendur skiluðu því vatni sem þeir hefðu notað til hitunar, upp á hverasvæðið aftur. Þetta grundvallaðist á því álitu að nægur hiti væri á hverasvæðinu, en lítið vatn. Þetta vekur upp spurningar um hvernig þessir ráðgjafar hugsuðu sér að vatn, sem dælt væri upp á hverasvæðið, mundi skila sér ofan í jörðina, til að auka virknina, einkum með það í huga að víðast rennur þó eitthvað af vatni af svæðinu. Náttúran sjálf færði í raun sönnur á, í jarðskjálftatitringnum árið 2000, að vatnsþrýstingur undir er talsverður, þar sem virkni svæðisins jókst yfirleitt og sérstaklega þar sem hærra var, svo sem Konungshver. Þetta sýnir augljóslega að þrýstingur er drjúgur undir svæðinu, en vatnið kemst treglega upp vegna kisilútfellingar.

Ef þessi friðlýsing hefði komist í kring fyrir 100 árum væri trúlega lítið umleikis við Geysi. Sjálfur var hann hættur að gjósa á fyrri hluta 20. aldar, en lifnaði við árið 1935, þegar vatnsborðið var lækkað í skálinni. Einnig er skylt að vekja athygli á því að hin reglulegu gos í Strokk, sem fyrst og fremst vekja áhuga á svæðinu núna, eru tilkomin vegna borunar í hverinn. Útlendingar eru ekkert að spyrja um þetta og auðvitað væri þörfin að gera eitthvað svipað við Geysi. Það er hinsvegar útilokað vegna hinnar stöðnuðu hugsunar þeirra sem þarna hafa komist til forræðis. Svokölluð náttúruvernd nútímans gengur fyrst og fremst út á að koma í veg fyrir allar breytingar og eyða sem mestum fjármunum í að rannsaka hvernig þeir hlutir hafi áður verið sem þegar hafa breyst. Þarna væri dæmigert að taka það fyrir að fylla Geysi af torfi og grjóti og tyrfa svo vel yfir allan hólinn, til að koma örugglega í veg fyrir að þetta breyttist neitt, þangað til að búið væri að útvega nóga peninga til að rannsaka hverinn og loka honum síðan aftur, því alltaf gæti komið upp áhugi á að rannsaka hann meira síðar.

Lokaorð.

Það er alkunna hvaða vandræði lög um þjóðlendur hafa farið í, nokkuð sem alþingismenn hugsuðu ekki út í, þegar þeir samþykktu þetta. Þá eru einnig dæmi þar sem lög um umhverfismat hafa leitt af sér varanlegt klúður, vegna þess að framkvæmdaaðilar treystu sér ekki til að gangast undir allt það ferli, en fóru verri leið fyrir bragðið.

Nú verð ég að skora á alþingismenn að hugsa sig tvisvar um áður en þeir láta undan náttúruöfgaáróðri og samþykkja eina vitleysuna enn.

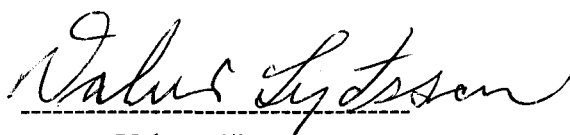

Valur Ljósson.

Gýgjarhóli, 4. 5. 2003.

Mótmæli við náttúruverndaráætlun Umhverfisstofnunar 2003-2008.

Ég, undirritaður verð að mótmæla framkomnum áformum um einhverskonar friðlýsingu jarðarinnar Gýgjarhóls 2, Biskupstungum. Fyrir tilviljun frétti ég af þessum málatilbúnaði, þó svo að í tilheyrandi gögnum muni vera gert ráð fyrir samráði við hagsmunaaðila. Landeigendur eru tvímælalaust frekar hagsmunaaðilar en einhverjar nefndir og félagasamtök, sem Umhverfisstofnun hefur líklega þóknast að senda málið til umsagnar. Þetta lítur út eins og það hafi átt að pukra þessu máli áfram, án okkar vitneskju. Ég hlýt að mótmæla því, út af fyrir sig, auk þess sem ég hef ekki frétt af neinum efnislegum rökum til að friðlýsa mitt land. Það kemur helst upp í hugann að þarna muni vera einhver hugmynd að vernda jarðhitann á Geysi með þessu. Þar er því til að svara að hverfandi líkur eru á að jarðhitanýting á mínu landi mundi hafa nokkur áhrif á Geysissvæðið, auk þess sem nokkur tók væru á að rannsaka þann þátt, með dælingu úr þeim borholum sem þegar eru fyrir hendi. Einnig væri sá möguleiki að sjálfsögðu að rannsaka þær holur sem seinna kynnu að koma til og stöðva nýtingu á þeim, ef þær sýndu sig að hafa þarna einhver áhrif.

Ég mótmæli þessum áformum og forkastanlegri málsmeðferð og mun reyna að hafa áhrif á þingmenn, að þeir fari ekki að samþykkja þarna eitthvert vanhugsað gerræði, sem vísast mundi leiða af sér málaferli, til varnar okkar hagsmunum.

Valur Lýðsson.

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1332
komudagur 11. 3. 2004

Vogum, 10.mars 2004.

VOGAR

Skrifstofa
Vatnsleysustrandarhrepps
löndal 2
190 Vogum
sími: 424 6660
fax: 424 6606
netfang:
skrifstofa@vogar.is
www.vogar.is

Nefndarsvið Alþingis
Umhverfisnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Staðfest endurritun úr fundargerðabók Vatnsleysustrandarhrepps.

Á fundi Hreppsnefndar Vatnsleysustrandarhrepps þann 9.mars s.l. var tekið fyrir bréf frá Alþingi dags. 5/2 2004 þ.s. gefin er kostur á að veita umsögn vegna tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun.

Um erindið var eftirfarandi bókað.:

“Hreppsnefnd tekur ekki afstöðu til þingsálykunartillögunnar.”

Ofangreint tilkynnist hér með.

Virðingafyllst,
f.h. Vatnsleysustrandarhrepps

Svava Sigmundsdóttir
Svava Sigmundsdóttir

Alþingi
Erindi nr. P 130/986
komudagur 17.2.2004

**VEÐURSTOFA
ÍSLANDS**

Nefndasvið Alþingis — umhverfisnefnd
Austurstræti 8–10
150 Reykjavík

Dags. 16. febrúar 2004
Tilv. 012/5553/MJ/KG

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun fyrir árin 2004-2008.

Starfsemi Veðurstofu Íslands snertir ekki með beinum hætti náttúruvernd á Íslandi, heldur eru fagsvið stofnunarinnar fyrst og fremst tengd því að verja líf og eignir fyrir almennri hegðan náttúrunnar og ógnun hennar. Af þessum ástæðum gerir Veðurstofan ekki efnislegar athugasemdir við tillöguna. Hins vegar þykir Veðurstofunni rétt að lýsa yfir ánægju með þá aðferðafræði og vinnulag sem viðhaft hefur verið í þessari náttúruverndaráætlun.

Virðingarfyllt

Magnús Jónsson
veðurstofustjóri

Alþingi
Sigrún Brynja Einarsdóttir
Austurvelli
150 Reykjavík

Reykjavík 23. febrúar 2004
2004020010/10.20
HrH/ER/BH
05.02.2004

Efni: Náttúruverndaráætlun 2004 - 2008, 477. mál.

Umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 - 2008.

Samkvæmt tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun skal vinna að friðlýsingu fjórtán svæða á landinu á næstu fimm árum. Í tillögunni er svæðunum lýst og þar kemur einnig fram tilgangur og markmið með friðlýsingunni.

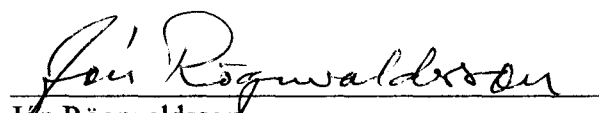
Almennt sjónarmið hjá Vegagerðinni er að tryggja þurfi að vera að hægt sé að halda við vegum í vegakerfi landsins á eðlilegan hátt, þótt þeir liggi um friðlýst svæði, enda skulu verkin unnin með gát. Einnig verði hægt að gera nýja vegi og breytta, ef þurfa þykir, og þá farið að lögum um mat á umhverfisáhrifum framkvæmda hverju sinni.

Við lauslega athugun á vegum á flestum þeim svæðum sem ætlunin er að friðlýsa samkvæmt framangreindri tillögu, má segja að ekki séu fyrirséðar neinar verulegar breytingar á núverandi vegum í náinni framtíð. Nokkra vegi má þó nefna innan þessara svæða, sem æskilegt er að endurbæta, þó ekki sé ætlað fé til þeirra á samgönguáætlun ennþá.

Austara-Eylendið	Breikkun brúar á Austurósi Héraðsvatna.
Guðlaugstungur	Uppbygging Kjalvegjar við Dúfunefsfell, og brýr á Svörtukvísl og Blöndu á Vesturheiðarvegi.
Öxarfjörður	Ný brú á Jökulsá á Norðausturvegi.
Skeiðarársandur	Fyrirhuguð er breyting á Hringvegi frá Skeiðará og austur að Sandfelli.
Reykjanes	Fyrirhuguð er uppbygging Nesvegjar frá iðnaðarsvæði á Reykjanesi austur undir Staðarhverfi.

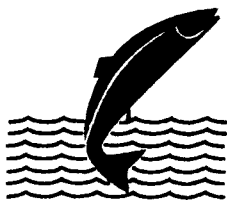
Að öðru leyti gerir Vegagerðin ekki athugasemdir við tillöguna.

Virðingarfyllst,

Jón Rögnvaldsson,
vegamálastjóri.

Alþingi
Erindi nr. P 130/1090
komudagur 24.2.2004

VEIÐIMÁLASTOFNUN

Veiðinýting • Lífríki í ám og vötnum • Rannsóknir • Ráðgjöf

Reykjavík 20.02.2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

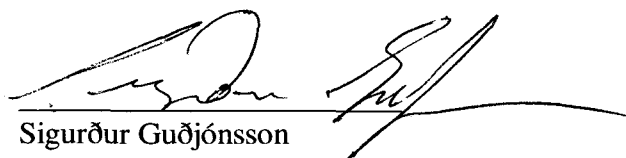
Efni: Umsögn Veidimálastofnunar um 477. mál “Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008”

Ekki er gerðar efnislegar athugasemdir við ofangreinda tillögu sem í eðli sínu er framsækin. Um er að ræða þingsályktun og því um stefnumörkun að ræða en ekki um nákvæma útfærslu á einstökum þáttum. Benda má á að áætlunin felur í sér viðurkenningu á mikilvægi tilgreindra svæða og þær skuldbindingar sem í þeim felast.

Rétt að vekja athygli Alþingis á það sem snýr að vatni og lífríki þess. Vatn hér á landi hefur nokkra sérstöðu einkum lindarvatn. Vatn er auðlind sem er nauðsynleg og kemur við sögu við ótal marga þætti í daglegu lífi. Jafnframt að það gengur á þá auðlind hvað varðar hreinleika og nýtingu til orkuframleiðslu auk þess sem flest af því sem frá mannlegum athöfnum fellur endar í vatni.

Sérstaða svæða og mikilvægi byggir á þekkingu á viðkomandi stöðum og landsins í heild. Minna má á að mikilvægi rannsókna og að markaðir séu fjármunir til þeirra. Í áframhaldandi stefnumörkun í náttúruvernd er mikilvægt að litið sé til verndun ferskvatnskerfa.

Virðingarfyllt

Sigurður Guðjónsson

Umhverfisnefnd
Alþingi
150 REYKJAVÍK

Vestmannaeyjabær

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/982
komudagur 13. 2. 2004

Vestmannaeyjum 10. febrúar 2004.

Útskrift úr fundargerð bæjarráðs Vestmannaeyja frá 9. febrúar 2004.

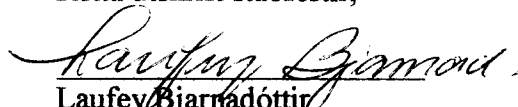
22. mál.

Fyrir lá bréf frá Alþingi, dags. 5. febrúar sl., vegna þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008, en gert er ráð fyrir að Vestmannaeyjar séu hluti af henni.

Bæjarráð samþykkir að vísa erindinu til Náttúrustofu Suðurlands og umhverfisnefndar.

Undir fundargerðina rita,
Bergur Ágústsson (sign.),
Andrés Sigmundsson (sign.),
Stefán Jónasson (sign.),
Arnar Sigurmundsson (sign.).

Rétta útskrift staðfestir,

Laufey Bjarnadóttir
þjónustufulltrúi

Nefndasvið Alþingis
Umhverfisnefnd
Austurstræti 9-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 130/133.5
komudagur 12.3.04

Berist til: Sigrúnar Brynju Einarsdóttur

Vestmannaeyjum, 3. mars 2004

Efni: Athugasemdir við þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477.mál

Vegna bréfs dagsett þann 5. febrúar 2004 þar sem óskað eftir umsögn um þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008 er send eftirfarandi umsögn.

Umhverfisnefnd Vestmannaeyjabæjar var falið af bæjarráði Vestmannaeyja þann 9.febrúar ásamt Náttúrustofu Suðurlands að veita umsögn um ofangreinda þingsályktunartillögu.

Gerðar eru eftirfarandi athugasemdir:

Á Heimaey er í tillögunni gert ráð fyrir að verndunin nái eingöngu til Ystakletts og Heimakletts. Hér vantar inn Miðklett á milli Heimakletts og Ystakletts því ekki er að sjá nein rök fyrir því að Miðklettur sé undanskilinn.

Í lýsingu á núverandi landnotkun er talað um fiskveiðar, fuglaveiðar, eggjatöku, útivist og ferðaþjónustu. Hér vantar að nefna sauðfjárbæit sem er í flestum úteyjum auk Heima- og Ystakletts.

Ekki eru gerðar aðrar athugasemdir að svo stöddu en lögð á það rík áhersla að núverandi landnotkun haldist og að allur undirbúningur friðlýsingar verði í samvinnu við heimamenn.

Virðingarfyllst
f.h. Vestmannaeyjabæjar

Frosti Gíslason
Frosti Gíslason
Framkvæmdastjóri
Umhverfis- og framkvæmdasviðs

f.h. Náttúrustofu Suðurlands

Ingvar Atli Sigurðsson
Ingvar Atli Sigurðsson
Forstöðumaður Náttúrustofu Suðurlands

Nefndasvið Alþingis
Umhverfisnefnd
Austurstræti 9-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1229
komudagur 4.3.2004

Berist til: Sigrúnar Brynju Einarsdóttur

Vestmannaeyjum, 3. mars 2004

Efni: Athugasemdir við þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477.mál

Vegna bréfs dagsett þann 5. febrúar 2004 þar sem óskað eftir umsögn um þingsályktunartillögu um náttúruverndaráætlun 2004-2008 er send eftirfarandi umsögn.

Umhverfisnefnd Vestmannaeyjabæjar var falið af bæjarráði Vestmannaeyja þann 9.febrúar ásamt Náttúrustofu Suðurlands að veita umsögn um ofangreinda þingsályktunartillögu.

Gerðar eru eftirfarandi athugasemdir:

Á Heimaey er í tillögunni gert ráð fyrir að verndunin nái eingöngu til Ystakletts og Heimakletts. Hér vantar inn Miðklett á milli Heimakletts og Ystakletts því ekki er að sjá nein rök fyrir því að Miðklettur sé undanskilinn.

Í lýsingu á núverandi landnotkun er talað um fiskveiðar, fuglaveiðar, eggjatöku, útivist og ferðaþjónustu. Hér vantar að nefna sauðfjárbæit sem er í flestum úteyjum auk Heima- og Ystakletts.

Ekki eru gerðar aðrar athugasemdir að svo stöddu en lögð á það rík áhersla að núverandi landnotkun haldist og að allur undirbúningur friðlýsingar verði í samvinnu við heimamenn.

Virðingarfyllt
f.h. Vestmannaeyjabæjar

Frosti Gíslason
Framkvæmdastjóri
Umhverfis- og framkvæmdasviðs

f.h. Náttúrustofu Suðurlands

Ingvar Atli Sigurðsson
Forstöðumaður Náttúrustofu Suðurlands

VESTURBYGGÐ

Alþingi
Erindi nr. Þ 130/1035
komudagur 23. 2. 2004

Vesturbyggð

Aðalstræti 63, 450 Patreksfirði, kt. 510694-2369, Sími 450-2300. Bréfsími 456-1142

Patreksfirði 23. febrúar 2004.

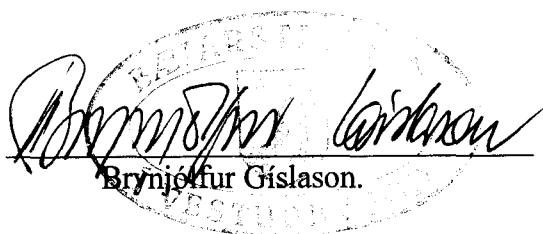
Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8 – 10,
Reykjavík.

Varðar: umsögn um tillögu til þingsályktunar.

Á fundi bæjarráðs Vesturbyggðar þann 19. febrúar 2004 var lögð fram til kynningar og umfjöllunar tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004 – 2008, 477. mál. Eftirfarandi var bókað: “Bæjarráð tekur ekki afstöðu til málsins fyrr en að afloknum kynningarfundum með íbúum og öðrum hagsmunaaðilum í fyrrum Rauðasandshreppi sem væntanlega verður haldinn í mars n.k.”

Ofanskráð tilkynnist hér með.

Bestu kveðjur.

Brynjólfur Gíslason.

Alþingi
Erindi nr. P 130/1089
komudagur 24.2.2004

Þingeyjarsveit

590602-2640
Kjarna - 650 Laugar
Sími: 464 3322 – Brófsími: 464 3422
thingeyjarsveit@thingeyjarsveit.is
www.thingeyjarsveit.is

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

24.2.2004

Efni: Tillaga til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Á fundi sínum þann 19.2. sl. tók sveitarstjórn fyrir neðangreind erindi nefndarinnar og var afgreiðsla sveitarstjórnar sem hér segir:

a. Þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004-2008.

Lagt fram erindi dags. 5.2. sl. frá umhverfisnefnd Alþingis þar sem óskað er umsagnar sveitarstjórnar um tillögu til þingsályktunar um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál. Óskað er eftir svari eigi síðar en 23.2. nk. Sveitarstjórn taldi fyrirvarann of skamman enda fyrirhugaður fundur með landeigendum og öðrum hagsmunaaðilum á svæðinu um málefnið. Taldi sveitarstjórn því ekki tímabært að taka efnislega afstöðu til málsins enda liggi ekki fyrir hvað fyrirhuguð friðun feli í sér fyrir nýtingu svæðisins til framtíðar.

Þetta tilkynnist hér með.

Virðingarfyllt,

Jóhann Guðni Reynisson
sveitarstjóri

Þingeyjarsveit

Kópaskeri 20. febrúar 2004

Nefndasvið Alþingis
Umhverfisstofnun
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Efni: Umsögn sveitarstjórnar Öxarfjarðarhrepps um tillögu að þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.

Samkvæmt bréfi dagsettu 5. febrúar 2004 til sveitarstjórnar Öxarfjarðarhrepps frá umhverfisstofnun Alþingis sendir sveitarstjórn eftirfarandi umsögn um þingsályktun um náttúruverndaráætlun 2004-2008, 477. mál.

Í umsögn um drög að náttúruverndaráætlun kom fram í bréfi sveitarstjórnar dags. 5/6-03 til Umhverfisstofnunar að fullt samráð skuli haft við sveitarstjórn og landeigendur vegna þeirra tillagna sem fram koma í náttúruverndaráætlun og að ekkert verði ákveðið varðandi þessi svæði þar til aðalskipulag fyrir Öxarfjarðarhrepp liggur fyrir.

Helsta athugasemd sveitarstjórnar er vegna þeirra tillagna sem koma fram varðandi Austur- og Vestursand í Öxarfirði en þeir sem þekkja til á svæðinu vita að mikill hiti er þar í jörðu og aðgengi að heitu vatni og sjó er gott. Framtíðarmöguleikar á uppbyggingu atvinnu í héraðinu tengjast Austur- og Vestursandi þar sem jarðhiti er þegar í dag nýttur til húshitunar, ræktunar og fiskeldis, og má vel hugsa sér að þar verði stundaður iðnaður samfara þeirri starfsemi.

Sveitarstjórn tekur hinsvegar undir þær tillögur sem koma fram í þingsályktunar-tillögunni varðandi mikilvægi þess að friða fuglaflórana á svæðinu, en þar segir á bls. 23, 2. mgr.:

“Nyrsti hluti svæðisins er á náttúruminjaskrá (svæði 532) vegna fjölbreytileika vöðundis og auðugs fuglalífs. Talið er mikilvægt að vernda svæðið vegna fjölbreytni og fjölda fugla, alþjóðlegs mikilvægis svæðisins og vegna þess að þar finnast sjaldgæfar tegundir fugla og plantna. Talið er mikilvægt að vernda svæðið með sérstakri áherslu á flórgoða og að svæðið verði gert að friðlandi.”

Þessari verndun er t.d. hægt framfylgja með því að ríkið greiði móttframlag vegna refa- og minkaeyðingar sem er landstóru sveitarfélagi eins og Öxarfjarðarhreppi þungur baggi, en eyðing á mink er forsenda þess að hægt sé að vernda svæðið vegna fjölbreytni og fjölda fugla. Í Öxarfjarðarhreppi hefur verið lagður mikill kostnaður í veiði á ref og mink enda svæðið landstórt og kjöraðstæður fyrir tegundirnar. Stuðningur við þær veiðar þarf að koma fram að einhverju marki nú, án þess að stórt svæði við Öxarfjörð verði friðað.

Sveitarstjórn gagnrýnir ennfremur vinnubrögð Umhverfisstofnunar þar sem lítið sem ekkert kemur fram í náttúruverndaráætluninni um framkvæmdina, þ.e. hvernig standa eigi að þeirri friðun sem lögð er til í áætluninni, aðkomu heimamanna að málinu og síðast en ekki síst hvernig verkefnið skuli fjármagnað.

Hvað viðkemur tillögum varðandi stækkun þjóðgarðsins í Jökulsárgljúfrum til austurs þá ítrekar sveitarstjórn það sem fyrr hefur komið fram í bréfi þessu varðandi fullt samráð og bendir á að hingað til hefur þjóðgarðurinn í Jökulsárgljúfrum búið við slíkt fjársveldi að leiða má líkur að því að hinar ýmsu deilur sem upp hafa komið á milli íbúa á svæðinu og forsvarsmanna þjóðgarðsins séu tilkomnar vegna þess. Stærri þjóðgarður í Jökulsárgljúfrum verður að búa við meira öryggi á fjármálum og bygging nýrrar gestamóttöku og gestastofu er forsenda þess að þjóðgarðurinn geti starfað í sátt við umhverfið og heimamenn, en þjóðgarður af slíkri stærð á að skila af sér fjölda starfa og eftirspurn eftir þjónustu í samfélaginu .

Virðingarfyllst,
f.h. Öxarfjarðarhrepps

Elvar Árni Lund, sveitarstjóri